

Teataja

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

58. aastakäik

15. detsember 2015

Sisukord

I Resolutsioonid, soovitusel ja arvamused

RESOLUTSIOONID

Nõukogu

2015/C 417/01	Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon Euroopa Liidu noorte töökava (2016–2018) kohta	1
2015/C 417/02	Nõukogu resolutsioon, milles käsitletakse noorte julgustamist osaleda poliitilises tegevuses Euroopa demokraatia elluviimisel	10

IV Teave

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

Nõukogu

2015/C 417/03	Nõukogu ja komisjoni 2015. aasta ühisaruanne Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö uuendatud raamistiku (2010–2018) rakendamise kohta	17
2015/C 417/04	Nõukogu ja komisjoni 2015. aasta ühisaruanne hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020) rakendamise kohta – <i>Hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö uued prioriteedid</i>	25
2015/C 417/05	Nõukogu järeldused haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamise ja koolis edukalt toimetulemise edendamise kohta	36
2015/C 417/06	Nõukogu järeldused kultuuri kohta välissuhetes, keskendudes eelkõige arengukoostööle	41

2015/C 417/07	Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused kultuurivaldkonna töökava (2015–2018) muutmise kohta kultuuridevahelist dialoogi käsitleva prioriteedi osas	44
2015/C 417/08	Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused, milles vaadatakse läbi 2011. aasta resolutsioon, mis käsitleb ELi liikmesriikide esindamist Maailma Dopinguvastase Agentuuri (WADA) haldusnõukogus ning ELi ja selle liikmesriikide seisukohtade kooskõlastamist enne WADA kohtumisi	45
2015/C 417/09	Nõukogu järeldused laste mootorsete oskuste, kehalise aktiivsuse ja sporditegevuse kohta	46

I

(Resolutsioonid, soovitusel ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

NÕUKOGU

Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon Euroopa Liidu noorte töökava (2016–2018) kohta

(2015/C 417/01)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU JA LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJAD,

I. SISSEJUHATUS

1. TUNNISTAVAD, et pärast Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö uuendatud raamistikku (2010–2018) käsitleva resolutsiooni ja Euroopa Liidu noorte töökava (2014–2015) vastuvõtmist on kriis noortele Euroopas ja nende üleminekule täiskasvanuikka avaldanud jätkuvalt sügavat ja ebaproportsionaalset mõju.
2. TUNNISTAVAD, et nende probleemide tõhusaks lahendamiseks on tarvis noortevaldkonnas tugevdada valdkonnaülest koostööd ELi tasandil.
3. VÕTAVAD TEADMISEKS Euroopa Komisjoni kavatsuse seada esmatähtsale kohale võitluse noorte radikaliseerumise ja tõrjutuse vastu ning noorte ühiskonna-, kultuuri- ja kodanikuühiskonnaellu kaasamise edendamise hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020), Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö uuendatud raamistiku (2010–2018), ELi spordialase töökava (2014–2017) ja ELi kultuurivaldkonna töökava (2015–2018) alusel ⁽¹⁾.
4. VÕTAVAD TEADMISEKS nõukogu ja komisjoni 2015. aasta ELi noortevaldkonna ühisaruaruande ⁽²⁾, eelkõige selle 5. jaotise „Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö edasised sammud”.

LEPIVAD sellest tulenevalt KOKKU 36-kuulise ELi noorte töökava loomises, et liikmesriigid ja komisjon võtaksid meetmeid ajavahemikus 1. jaanuarist 2016 kuni 31. detsembrini 2018 Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö uuendatud raamistiku (2010–2018) elluviimise toetuseks.

II. PÕHIMÕTTED

5. LEIAVAD, et töökava peaks subsidiaarsuse põhimõtet järgides tuginema alljärgnevatele juhtpõhimõtetele. Kavas tuleks:
 - tugineda eelmise noorte töökava (2014–2015) saavutustele;
 - anda noortevaldkonnas ELi tasandil tehtavale tööle vajaduse korral juurde hoogu ja kaalu;
 - tagada valdkondadevahelise koostöö kaudu ELi teistes poliitikavaldkondades teadlikkus noorte ees seisvatest konkreetsetest probleemidest;
 - anda panus ELi julgeoleku-, majandus- ja sotsiaalpoliitika valdkonna tegevuse üldistesse prioriteetidesse;
 - teha tööd teadmus- ja tõendus põhise noortepoliitika nimel;

⁽¹⁾ COM(2015) 185 final.

⁽²⁾ Dok 13635/15.

- jääda paindlikuks, et selle abil saaks muutuvale poliitilisele keskkonnale reageerida piisavalt ja õigeaegselt;
 - edendada koostööl põhinevat koostöölastatud lähenemisviisi liikmesriikide ja komisjoni vahel, mis võimaldaks neil luua lisaväärtust punktis 6 esitatud prioriteetsetes teemavaldkondades (vt allpool);
 - tugineda sünergiale programmiga „Erasmus+”, muu hulgas aidates kaasa konkreetsete, noorte jaoks prioriteetsete küsimuste kindlaks tegemisele programmi „Erasmus+” iga-aastase tööprogrammi jaoks;
 - kaasata noori, kasutades ära konsulteerimiskorda, et tagada nende jaoks tähtsate teemade käsitlemine töökavas.
6. LEPIVAD KOKKU, et praeguste arengute kontekstis peaksid liikmesriigid ja komisjon käesoleva, 2018. aasta lõpuni kehtiva töökavaga hõlmatud ajavahemikul seadma oma ELi tasandil tehtavas koostöös esikohale järgmised teemavaldkonnad:

Koostöös 2015. aasta ELi noortevaldkonna ühisaruaruandes kokku lepitud prioriteetidega tugevdatakse noorsootööd ja valdkondadevahelist koostööd järgmistel eesmärkidel:

- A. suurendada kõigi noorte sotsiaalset kaasatust, võttes arvesse Euroopa alusväärtusi;
 - B. suurendada kõigi noorte osalemist Euroopa demokraatia elluviimisel ja Euroopa kodanikuühiskonnas;
 - C. hõlbustada noorte siirdumist noorusest täiskasvanuella, eelkõige integreerimist tööturule;
 - D. toetada noorte tervist ja heaolu, sealhulgas vaimset tervist;
 - E. aidata kaasa digitaalajastu poolt noortepoliitikale, noorsootööle ja noortele esitatavate väljakutsete ning pakutavate võimalustega tegelemisele;
 - F. aidata kaasa nende võimaluste ära kasutamisele ja probleemide lahendamisele, mis tulenevad üha suuremast noorte rändajate ja pagulaste arvust Euroopa Liidus.
7. LEPIVAD KOKKU, et ehkki I lisas toodud liikmesriikide ja komisjoni meetmed suunatakse kõigile noortele, pööratakse erilist rõhku järgmistele rühmadele:
- noored, keda ohustab tõrjutus
 - noored, kes ei tööta ega õpi (NEET-noored)
 - sisserändaja taustaga noored, sealhulgas äsja saabunud sisserändajad ja noored pagulased.
8. LEPIVAD KOKKU, et nõukogu võib töökava muuta, võttes arvesse saavutatud tulemusi ja poliitilisi arenguid ELi tasandil.
9. LEPIVAD KOKKU nimetatud prioriteetsetele teemavaldkondadele vastavate konkreetsete meetmete loetelus ja nende rakendamise ajakavas, mis on esitatud I lisas.

III. TÖÖMEETODID JA STRUKTUURID

10. TUNNISTAVAD, et

tarvis on noorteperspektiivi suuremat lõimimist ja tulemustele suunatud valdkondadevahelist koostööd nõukogu sees, et tagada poliitika kujundamisel kõigis asjakohastes valdkondades võimaluse korral noorte ootuste, olukorra ja vajadustega arvestamine.

11. LEPIVAD KOKKU, et

— käesoleva töökava rakendamist toetavad vajaduse korral järgmised töömeetodid: Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö uuendatud raamistikus kokku lepitud avatud koordineerimismeetodid ja eelkõige teadmus- ja tõenduspõhine poliitikakujundamine, eksperdirühmad, vastastikuse õppimise alased tegevused, vastastikused hindamised, uuringud, konverentsid, seminarid, tulemuste levitamine, noorte esindajatega peetav mitteametlik foorum, noortevaldkonna peadirektorite kohtumised ja struktureeritud dialoog noortega;

- kõik meetodid, sealhulgas eksperdirühmad, keskenduvad oma töös II osa punktis 6 kirjeldatud prioriteetsetele teemavaldkondadele ning I lisas loetletud meetmetele ja tähtaegadele. Nõukogu ning nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajad võivad I lisas esitatud meetmeid muuta, võttes arvesse saavutatud tulemusi ja poliitilisi arenguid ELi tasandil;
- eksperdirühmade liikmesuse ja toimimisega seotud põhimõtted on toodud II lisas;
- austades noorte õigust osaleda neid mõjutava poliitika kujundamises, rakendamises ja hindamises, võimaldab konsulteerimiskord kaasata noored ühisesse arutellu käesoleva töökava prioriteetsete teemavaldkondade üle;
- noortevaldkonna peadirektorite mitteametlikel kohtumistel arutatakse käesoleva töökava rakendamisega seotud strateegilisi küsimusi, samuti ELi noortepoliitikaga üldisemalt seotud küsimusi;
- nõukogu ja komisjon hindavad käesoleva töökava rakendamist 2018. aasta esimesel poolel, tuginedes selle rakendamise ühisele hindamisele, mis viiakse läbi ELi noortearuande raames.

12. ESITAVAD EESPOOL TOODUT SILMAS PIDADES ÜLESKUTSE

liikmesriikidele ja komisjonile luua praeguse töökava kehtivuse ajaks eksperdirühmad järgmiste küsimuste jaoks:

- määrata kindlaks noorsootöö ning mitteformaalse ja informaalsete õppimise konkreetne roll
 - a) noorte kodanikuaktiivsuse ja osaluse edendamisel mitmekesistes ja sallivates ühiskondades ning tõrjutuse ja radikaliseerumise ja sellest tuleneva vägivaldse käitumise ennetamisel;
 - b) üha suuremast noorte rändajate ja pagulaste arvust Euroopa Liidus tulenevate võimaluste ära kasutamisel ja probleemide lahendamisel;
- käsitleda noortele, noorsootööle ja noortepoliitikale digiteerimisest tulenevaid ohte, võimalusi ja mõjusid.

IV. MEETMED

13. KUTSUVAD LIIKMESRIIKE ÜLES NÕUETEKOHASELT SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET ARVESTADES:

- tegema komisjoni toetusel koostööd, kasutades käesolevas resolutsioonis täpsustatud töömeetodeid;
- toetama jätkuvalt noorteministrite aktiivset kaasamist strateegiaga „Euroopa 2020” ja Euroopa poolaastaga seotud riikliku poliitika kujundamisse, lähtudes nõukogu järeldustest, mis käsitlevad noortepoliitika potentsiaali maksimeerimist strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisel;
- võtma vajaduse korral nõuetekohaselt arvesse Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö uuendatud raamistikku (2010–2018) ja käesolevat töökava poliitika väljatöötamisel siseriiklikul ja piirkondlikul tasandil;
- teavitama asjaomaseid ametiasutusi, noori ja noorteorganisatsioone edusammudest ELi noorte töökava rakendamisel, et tagada tegevuse asjakohasus ja nähtavus.

14. KUTSUVAD NÕUKOGU EESISTUJARIIKE ÜLES

- kaaluma asjakohaseid järeelmeetmeid, tuginedes ELi noorsoostrategia vahelhindamise tulemustele;
- võtma eesistujariikide kolmikus programmide koostamisel arvesse ELi töökava prioriteetseid teemavaldkondi;
- teavitama nõukogu noorte töörühma teiste nõukogu ettevalmistavate organite poolt tehtavast tööst, mis otse või kaudselt mõjutab noori ja noortepoliitikat;
- võtma eesistujariikide kolmikus arvesse eelmise töökava (2014–2015) pooleliolevaid elemente;
- kaaluma uue töökava ettepaneku esitamist käesoleva resolutsiooniga hõlmatud 36-kuulise ajavahemiku lõpus punktis 11 osutatud hindamise ja analüüsi alusel;

- pakkuma liikmesriikidele ja noortevaldkonna sidusrühmadele võimalusi arutada noortevaldkonnas pärast 2018. aastat Euroopa tasandil tehtava koostöö tulevikku;
- tegema noortevaldkonna peadirektoritele ettepaneku arutada ja hinnata töökava raames saavutatud tulemusi tavapärasel mitteametlikel kohtumistel, samuti korraldama vajadusel peadirektorite erakorralisi valdkondadevahelisi ühiskohtumisi, levitama teavet tulemuste kohta ning aitama kaasa ELi noorte töökava rakendamise hindamisele.

15. KUTSUVAAD KOMISJONI ÜLES

- toetama noorsootöö ja noorsootöötajate suutlikkuse suurendamist programmi „Erasmus+” rakendamise kaudu, mis on kvaliteetse noorsootöö arendamise üks põhielemente;
- toetama liikmesriike ja tegema nendega koostööd käesoleva töökava ja eriti lisas loetletud meetmete rakendamisel;
- teavitama liikmesriike käimasolevatest ja kavandatud algatustest ja uuringutest ELi noortepoliitikas ja muudes noori mõjutavates olulistest poliitikavaldkondades ning vastavatest arengutest komisjonis;
- konsulteerima töökava osas tehtud edusammude küsimuses regulaarselt Euroopa tasandi sidusrühmadega, sealhulgas kodanikuühiskonna ja noorte esindajatega, ning teavitama nimetatud sidusrühmi neist edusammudest, et tagada meetmete asjakohasus ja nähtavus;
- seoses ELi programmidega ergutada paremat teavitustegevust ja nendevahelist sünergiat ning koostööd teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu Euroopa Nõukogu.

16. KUTSUVAAD LIIKMESRIIKE JA KOMISJONI NENDE VASTAVATE PÄDEVUSTE RAAMES JA NÕUETEKOHASELT SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET ARVESTADES ÜLES

- jätkama kooskõlas käesoleva resolutsiooni I ja II lisaga tihedat koostööd ekspertide tasandil;
- võtma käesoleva töökava prioriteete arvesse programmi „Erasmus+” iga-aastase tööprogrammi noorte valdkonda puudutava osa ettevalmistamisel, sealhulgas seoses programmi „Erasmus+” iga-aastase tööprogrammi üldiste eesmärkide, Euroopa Nõukoguga sõlmitud partnerluslepingu ja Noortevikiga;
- julgustama teisi sektoreid võtma noortevaldkonda arvesse poliitika ja meetmete kujundamisel, rakendamisel ja hindamisel muudes poliitikavaldkondades, pöörates erilist tähelepanu sellele, et poliitika kujundamise protsessis tagatakse varajane ja tõhus noorte mõõtmega arvestamine;
- edendama seda, et tunnustataks rohkem noortepoliitika panust Euroopa poliitikate üldeesmärkide saavutamisse, arvestades selle positiivset mõju kodanikuaktiivsusele, tööhõivele, sotsiaalsele kaasatusele, kultuurile ja innovatsioonile, haridusele ja koolitusele ning tervisele ja heaolule.

I LISA

Prioriteetsetel teemavaldkondadel põhinevad meetmed, vahendid ja tähtjad

Prioriteetsetel teemavaldkondadel põhinevad meetmed

Töömeetod/vahend	Tulemus ja tähtaeg	Viitenumber
<i>Prioriteet A:</i>		
Suurendada kõigi noorte sotsiaalset kaasatust, võttes arvesse Euroopa alusväärtusi		
Nõukogu ja selle ettevalmistavad organid Noortevaldkonna roll vägivaldse radikaliseerumise ärahoidmisel	2016. aasta 1. poolaasta: (võim.) arutelu nõukogus	A1
Teadmus- ja tõenduspõhine poliitikakujundamine Komisjoni uuring noorsootöö kvaliteedisüsteemide ja raamistike kohta Euroopa Liidus	2016. aasta 2. poolaasta: rakendamise käsiraamat	A2
Struktureeritud dialoog/nõukogu ja selle ettevalmistavad organid „Eluks vajalikud oskused ja teadmised, mis noortel peavad olema mitmekesises, ühendatud ja kaasavas Euroopas aktiivseks osalemiseks ühiskonna- ja tööelus.”	2017. aasta 1. poolaasta: (võim.) nõukogu resolutsioon	A3
<i>Prioriteet B:</i>		
Suurendada kõigi noorte osalemist Euroopas demokraatia elluviimisel ja kodanikuühiskonnas		
Ekspertühm Määrata kindlaks noorsootöö ning mitteformaalse ja informaalsete õppimise konkreetne roll noorte kodanikuaktiivsuse ja osaluse edendamisel mitmekesistes ja sallivates ühiskondades ning vägivaldse käitumiseni viia võiva tõrjutuse ja radikaliseerumise ennetamisel.	2017. aasta 1. poolaasta: — aruanne — (võim.) nõukogu järeldused	B1
Teadmus- ja tõenduspõhine poliitikakujundamine Komisjoni uuring Euroopa vabatahtliku teenistuse kaudu toimuva rahvusvahelise vabatahtliku tegevuse mõju kohta	2017. aasta 1. poolaasta: — aruanne — (võim.) nõukogu järeldused uuringu kohta	B2
Seminar noorte- ja spordipoliitika kujundajatele: „Demokraatia, noored ja sport – valdkondadevahelised lähenemisviisid noorte aktiivseks osalemiseks ja kaasamiseks ühiskonnaellu ja demokraatlikesse protsessidesse spordi abil.”	2017. aasta 2. poolaasta: seminari aruanne; parimad tavad ja soovitusel selle kohta, kuidas noorte- ja spordivaldkonna vahelised lähenemisviisid saavad edendada noorte seas demokraatlikke väärtusi ja kodanikuaktiivsust	B3

Töömeetod/vahend	Tulemus ja tähtaeg	Viitenumber
<i>Prioriteet C:</i> Hõlbustada noorte üleminekut noorukieast täiskasvanuikka, eelkõige nende integreerimist tööturule		
Liikmesriikide ja komisjoni/peadirektorite vaheline vastastikune õppimine „Noorsootöö kui tunnustatud ja lisaväärtust loov vahend valdkondadevahelises koostöös, et toetada noorte üleminekut täiskasvanu- ja tööellu.”	2017. aasta 2. poolaasta: aruanne: parimad tavad ja soovitused seoses noorsootöö kui tunnustatud ja lisaväärtust loova vahendiga valdkondadevahelises koostöös, et toetada noorte üleminekut täiskasvanu- ja tööellu.	C1
Teadmus- ja tõendus põhine poliitikakujundamine Komisjoni uuring noorsootöö ja noorte ettevõtluse kohta	2017. aasta 2. poolaasta: — aruanne — (võim.) nõukogu järeldused uuringu kohta	C2
<i>Prioriteet D:</i> Toetada noorte tervist ja heaolu, sealhulgas vaimset tervist		
Nõukogu ja selle ettevalmistavad organid Valdkondadevaheline koostöö, mis puudutab osalemist noorte tervise ja heaolu edendamisel üleminekul täiskasvanuella, eelkõige noorte puhul, kellel on probleemid vaimse tervisega ⁽¹⁾ , sageli seoses nende üleminekuuga täiskasvanuikka. Keskendumine mitte oma probleemidele, vaid võimalikule ühiskonda panustamisele.	a) 2016. aasta 1. poolaasta: (võim.) nõukogu järeldused b) 2017. aasta 2. poolaasta: liikmesriikide vaheline vastastikune õppimine	D1 D2
<i>Prioriteet E:</i> Aidata kaasa digitaalajastu poolt noortepoliitikale, noorsootööle ja noortele esitatavate väljakutsete ning pakutavate võimalustega tegelemisele		
Nõukogu ja selle ettevalmistavad organid Uued lähenemisviisid noorsootöös, et maksimaalselt arendada noorte potentsiaali ja nende andeid ning kaasata nad suurimal võimalikul määral ühiskonnaellu. Rõhutatakse uusi kaasaegseid ja atraktiivseid noorsootöö viise, sealhulgas internetipõhist noorsootööd, et käia kaasas uute suundumustega noorte elus ning viia noorsootöö ulatus maksimumini suurema hulga noorte kaasamiseks asjaomastesse tegevustesse.	2016. aasta 2. poolaasta: (võim.) nõukogu järeldused	E1
Vastastikune õppimine Uued noorsootöö tavad ja noorsootöö noortele atraktiivsemaks muutmise.	2017. aasta 1. poolaasta: aruanne suundumusi kajastavate olemasolevate tavade ja nende igapäevases noorsootöös rakendamise soovituste kohta	E2

(¹) Need hõlmavad nii tõsisid kui levinud psühhiaatrilisi probleeme, psühholoogilist distressi ja (ajutisi) psüühikahäireid väljakutseterohtketel või kriisiperioodidel.

Töömeetod/vahend		Tulemus ja tähtaeg	Viitenumber
Ekspertühm „Noortele, noorsootööle ja noortepoliitikale digiteerimisest tulenevad ohud, võimalused ja mõjud”		2017. aasta 2. poolaasta: ekspertühma aruanne	E3
Teadmus- ja tõendus põhine poliitikakujundamine Komisjoni uuring selle kohta, millist mõju avaldavad internet ja sotsiaalmeeia noorte osalusele ja noorsootööle		2018. aasta 1. poolaasta: aruanne	E4
Nõukogu ja selle ettevalmistavad organid Töötada noorsootöö valdkonnas välja innovaatilised meetodid, sealhulgas digitaalsed vahendid, et vastata noorte vajadustele ja soovidele paremini – tõhusamalt, arukamalt ja asjakohasemalt – ning edendada valdkondadevahelist koostööd.		2018. aasta 1. poolaasta: (võim.) nõukogu järeldused, muu hulgas vastavalt eespool nimetatud meetmete E3 ja E4 kohta.	E5
<i>Prioriteet F:</i> Aidata kaasa nende võimaluste ära kasutamisele ja probleemide lahendamisele, mis tulenevad üha suuremast noorte rändajate ja pagulaste arvust Euroopa Liidus.			
Ekspertühm Määrata kindlaks noorsootöö ning mitteformaalse ja informaalse õppimise konkreetne roll nende võimaluste ära kasutamisel ja probleemide lahendamisel, mis tulenevad üha suuremast noorte rändajate ja pagulaste arvust Euroopa Liidus		2018. aasta 2. poolaasta: — aruanne — (võim.) nõukogu järeldused aruande kohta	F1
Muud			
Valdkond	Vahend/Meede	Tulemus ja tähtaeg	
ELi noorsoostrategia	Vastastikune õppimine a. Komisjoni ettepanek paindliku raamistiku kehtestamiseks	2016. aasta 1. poolaasta: vastastikuse õppimise paindliku raamistiku ametlikuks tegemine	O1
	Teadmus- ja tõendus põhine poliitikakujundamine b. ELi noorsoostrategia vahehindamine ja soovitus noorte vabatahtlike liikuvuse kohta Euroopa Liidus	2016. aasta 2. poolaasta: (võim.) nõukogu järeldused hindamise, sealhulgas noorte vabatahtlike liikuvust Euroopa Liidus käsitleva nõukogu soovitus hindamise kohta	O2
	c. ELi noortearuanne	2018. aasta 1. poolaasta: ühine ELi noortearuanne	O3

Valdkond	Vahend/Meede	Tulemus ja tähtaeg	
Erasmus+	Teadmus- ja tõendus põhine poliitikakujundamine Programmi „Erasmus+” ja sellele eelnenud programmide vahehindamine	2018. aasta 1. poolaasta: vastus hindamisele koostöös asjaomaste sektoritega (haridus, koolitus, noored, sport)	O4

II LISA

ELi noorte töökava (1. jaanuar 2016 – 31. detsember 2018) raames liikmesriikide ja komisjoni poolt loodavate eksperdirühmade liikmesuse ja toimimisega seotud põhimõtted**Liikmesus**

- Liikmesriikide osalemine rühmade töös on vabatahtlik ning liikmesriigid võivad rühmadega mis tahes ajal ühineda.
- Rühmade töös osalemisest huvitatud liikmesriigid nimetavad vastavatesse rühmadesse omapoolsed eksperdid. Liikmesriigid jälgivad, et nimetatud ekspertidel oleks asjaomases valdkonnas asjakohane kogemus riigi tasandil. Nimetatud eksperdid tagavad tõhusa suhtlemise liikmesriikide pädevate asutustega. Expertide nimetamist koordineerib komisjon.
- Iga eksperdirühm võib otsustada kaasata muid osalejaid, näiteks sõltumatuid eksperte, noorteorganisatsioonide esindajaid, noortevaldkonnas tegutsevaid teadlasi ja muid sidusrühmi ning kolmandate riikide esindajaid. Iga eksperdirühm võib teha ettepaneku lisada muid osalejaid kogu tööperioodiks tingimusel, et eksperdirühm kiidab nende liikmesuse ühehäälselt heaks.

Volitused

Komisjon teeb ettepaneku eksperdirühma volituste kohta kooskõlas töökava punktiga 12; neid volitusi kohandatakse lähtuvalt nõukogu noorte töörühmas esitatud märkustest.

Töökord

- Eksperdirühmad keskenduvad väikese arvu konkreetsete ja praktiliste tulemuste saavutamisele vajalikus valdkonnas.
- Töökava rakendamist silmas pidades vastutab iga eksperdirühm selle eest, et pärast töökava vastuvõtmist nimetatakse eksperdirühma esimesel kokkusaamisel ametisse esimehed või kaasesimehed. Esimeeste valimine viiakse läbi avatud ja läbipaistval viisil, mida koordineerib komisjon, tegutsedes eksperdirühmade sekretariaadina. Iga eksperdirühm valmistab nimetatud töökava kohaselt ette oma tööprogrammi.
- Komisjon pakub rühmadele nende töös oskusteavet ja logistilist tuge. Võimalusel toetab komisjon eksperdirühmi muude sobivate vahenditega (sealhulgas nende töövaldkonna seisukohast olulised uuringud).

Aruandlus ja teave

Eksperdirühmade esimehed annavad noorte töörühmale aru töö edenemise ning saavutatud tulemuste kohta. Nõukogu noorte töörühm annab vajadusel eksperdirühmale täiendavaid suuniseid, et tagada soovitud tulemused ja ajakavast kinnipidamine. Peadirektoreid hoitakse saavutatud tulemustega kursis.

Kõigi eksperdirühmade koosolekute päevakorrad ja protokollid tehakse kättesaadavaks kõigile liikmesriikidele sõltumata nende osalemise tasemest konkreetses valdkonnas. Rühmade töö tulemused avaldatakse.

Nõukogu resolutsioon, milles käsitletakse noorte julgustamist osaleda poliitilises tegevuses Euroopa demokraatia elluviimisel

(2015/C 417/02)

NÕUKOGU JA NÕUKOGUS KOKKU TULNUD LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJAD,

TULETADES MEELDE KÕNEALUSE KÜSIMUSE POLIITILIST TAUSTA, NIMELT

1. nõukogu resolutsiooni Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö uuendatud raamistiku (2010–2018) kohta ⁽¹⁾, milles ühe tegevusvaldkonnana määratakse kindlaks osalemine ja selle eesmärk toetada noorte osalemist esindusdemokraatias ja kodanikuühiskonnas kõikidel tasanditel ning ühiskonnas laiemalt ning milles määratakse kindlaks üldine algatus, milleks on noorte ja noorteorganisatsioonide poliitika kujundamisse, rakendamisse ja järelmeetmesse kaasamise ja neis osalemise julgustamine ja toetamine pideva struktureeritud dialoogi kaudu noorte ja noorteorganisatsioonidega,
2. nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 20. mai 2014. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu noorte töökava (2014–2015) kohta ⁽²⁾,
3. eesistujariigi Luksemburgi poolt 21.–24. septembril 2015 korraldatud ELi noortekonverentsil kindlaks määratud neljanda töösükli ühiseid soovitusi struktureeritud dialoogi kohta ⁽³⁾,

RÕHUTAVAD, ET

4. Demokraatia, pluralism ja kodanikuaktiivsus on Euroopa Liidu põhiväärtused. Nende hulka kuuluvad sellised väärtused nagu sõnavabadus ja sallivus ⁽⁴⁾ ning nende eesmärk on kõikide Euroopa kodanike kaasamine. Demokraatiat ei tohi pidada iseenesestmõistetavaks ning seda tuleb pidevalt säilitada ja toetada.
5. Euroopa noored toetavad üldiselt demokraatlikku süsteemi ja selle esindusorganeid ning usuvad neisse, kuid on kriitilised süsteemi praktilise juhtimise ja selle saavutatud tulemuste suhtes ⁽⁵⁾.
6. Neil on sageli üha raskem võtta omaks traditsioonilisi poliitilise osaluse võimalusi, nagu erakonnad ja ametiühingud, kuid nad osalevad suuremaid isiklike valikuvõimalusi pakkuvates alternatiivsetes vormides, näiteks kampaaniates, petitsioonides, meelevaldustel ja ühekordsetel üritustel, mille eesmärk on toetada mingit konkreetset asja ning tuntavaid muutusi nende elus ⁽⁶⁾.
7. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, eelkõige sotsiaalmeedia, ja nende mobiilne kasutamine annab poliitilistes protsessides osalemiseks ja sellealase teabe saamiseks uusi võimalusi, kiirendab teabe levikut ning alternatiivsete osalusvormide arengut,

TUNNISTAB SEOSSES STRUKTUREERITUD DIALOOGI PROTSESSISIGA, ET

8. Struktureeritud dialoog on Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö raamistiku vahend noorte kaasamiseks ELi poliitika kujundamisse. Neljanda 18-kuulise töösükli tulemus, mille üldiseks temaatiliseks prioriteediks oli „noorte võimaluste parandamine, mis käsitleb noorte juurdepääsu poliitikas osalemise õigustele ja selle osaluse olulisust ⁽⁷⁾”, tugineb noortega peetavate konsultatsioonide käigus saavutatud tulemustele Itaalia, Läti ja Luksemburgi eesistumisperioodi eel ja ajal ning ka 2014. aasta oktoobris Roomas, 2015. aasta märtsis Riias ja 2015. aasta septembris Luxembourgis toimunud ELi noortekonverentside ⁽⁸⁾ tulemustele.
9. Noorte ja poliitikaesindajate dialoogi tulemused kujutavad endast olulist sisendit käesoleva resolutsiooni jaoks, hõlmates noorte, noorsootöötajate ja teiste noortevaldkonna ekspertide vaatepunkte, ning hõlbustavad tõendus põhise ja tõhusa ELi poliitika kujundamist,

⁽¹⁾ ELT C 311, 19.12.2009, lk 1.

⁽²⁾ ELT C 183, 14.6.2014, lk 5.

⁽³⁾ 12651/15.

⁽⁴⁾ „Euroopa Liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine. Need on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus.”

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 2.

⁽⁵⁾ Noorte osalemine demokraatlikus elus – lõpparuanne, London School of Economics, EACEA 2010/03, veebruar 2013.

⁽⁶⁾ Poliitiline osalus ja ELi kodanikuks olemine: noorte taju ja käitumine, EACEA, Euroopa Komisjon, 2013.

⁽⁷⁾ ELT C 183, 14.6.2014, lk 1.

⁽⁸⁾ Dokumendid 14429/14, 8095/15 ja 12651/15.

LEIAVAD, ET

10. Euroopa Liit toetub noortele, kes on pühendunud demokraatia põhimõtetele ja Euroopa väärtustele.
11. Euroopa poliitika ja poliitika üldiselt peab vastama noorte vajadustele ja püüdlustele. Seetõttu peavad poliitilised küsimused olema läbipaistvad ning neist tuleb teavitada kõiki kodanikke, sealhulgas noori. Huvi tekkimiseks ja poliitikas osalemise hõlbustamiseks peavad noored mõistma kaalul olevaid küsimusi. Poliitikakujundajad erinevatest poliitikavaldkondadest ja poliitikasanditelt peaksid looma võimalusi noorte osalemiseks sisukates otsustusprotsessides ja need peavad olema mõjusad.
12. Poliitikas osalemise kontseptsioon hõlmab ennekõike noorte esindatust esindusdemokraatia struktuurides, s.o osalemist valimistel hääletajatena, valimistel kandideerimist ja osalemist erakondades. Poliitikas osalemine võib samuti toimuda noorte huvide eest võitlevate (noorte)organisatsioonide liikmesuse, poliitiliste silmast silma või internetipõhiste arutelude ning muude arvamust kujundavate ja kultuuriliste väljendusviiside kaudu. Poliitikas osalemine võib toimuda ka kodakondsus- ja inimõigustealase haridustegevuse ning ühiskonnas positiivseid muutusi tekitavate meetmete raames.
13. Poliitilistes protsessides osalemine aitab noortel paremini mõista arvamust kujundavaid protsesse ja erinevaid kaalul olevaid huvisid. Isiklikul tasandil arendab see nende sotsiaalseid oskusi, vastutustunnet, enesekindlust, algatusvõimet, kriitilist meelt ning ka suhtlus- ja läbirääkimisoskust, kompromissivaimu, empaatiavõimet ja austust teiste inimeste arvamuste vastu.
14. Noorte tõhusat ja reaalselt poliitikas osalemise protsessi iseloomustab muu hulgas:
 - noorte elu seisukohast tähtsate ja tõelist mõju omavate küsimuste asjakohasus,
 - tavad ja kogemused osalemisel igapäevaelu eri kontekstides, nagu perekond, kogukond, kool, töökoht, noorsootöö ja kohalik elu (poliitiline sotsialiseerimine),
 - poliitikakujundajate arusaadav tagasiside ja järelmeetmed ning
 - kõigi noorte kaasatus ja võrdne juurdepääs, olenemata soost, etnilisest, kultuurilisest, hariduslikust või sotsiaalsest taustast, seksuaalsest sättumusest, vanusest või erivajadustest.
15. Sellega seoses on oluline roll noortepoliitikal, noorsootööl ja noorteorganisatsioonidel, edendades kodanikuaktiivsust ja poliitikas osalemise võimalusi ning ennetades tõrjutust ja vägivaldset radikaliseerumist, eelkõige kohalikes piirkondades, kus noortega tegeletakse avatud noorsootöö ja noortele suunatud teavitustegevuse kaudu.
16. Noorte põhjaliku ja tõhusa osalemise seisukohast on vajalik füüsiline ja vaimne heaolu ning põhivajaduste kaitsmine, sealhulgas haridus- ja koolitusaspektide, tervisega seotud, tööhõive ning majandusliku kindluse ja sotsiaalse integratsiooni aspektide kaitsmine,

PALUVAD LIIKMESRIIKIDEL JA KOMISJONIL NENDE VASTAVATE PÄDEVUSTE PIRES JA ASJAKOHASELT SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET ARVESTADES

17. Kehtestada, rakendada või täiendavalt arendada riiklikke, piirkondlikke ja/või kohalikke strateegiaid, programme, struktuure või muid asjakohaseid mehhanisme, et suurendada kõigi noorte, eriti vähemate võimalustega noorte poliitikas osalemist. Nimetatud mehhanismid peaksid olema teadmiste- ja tõenduspõhised, tuginema valdkondadevahelisel koostööl ning hõlmama kõiki asjaomaseid sidusrühmi. Tõhusa osalemise strateegiad peaksid hõlmama sihtrühma kaasamist nii kavandamise, rakendamise, järelevalve kui hindamise etappides. Strateegiad võiksid hõlmata järgmisi prioriteete.

Formaalharidus ja mitteformaalne õpe

18. Soodustada ja edendada valdkondadevahelist koostööd ning formaalharidusasutuste, noorteorganisatsioonide ja noorsootöö pakkujate vahelisi partnerlusi, et töötada välja kodanikuhariduse programmide integreeritud lähenemisviise, kaasates noori, õpetajaid, noorsootöötajaid, vanemaid ja muid asjaomaseid osalejaid.
19. Tugevdada jätkusuutlikke osalemisstruktuure formaalhariduse ja mitteformaalse õppe keskkonnas, et edendada demokraatlike väärtuste ja inimõigustega seotud sotsiaalsete oskuste ja pädevuste arendamist, nagu sõnavabadus ja mitmekesisuse austamine, demokraatlike põhimõtete igapäevase rakendamise kaudu.
20. Edendada selliste organisatsioonide ja/või struktuuride loomist ja arendamist riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, mis esindaksid õpilaste huvisid formaalharidusasutuste ees.

21. Edendada meediapädevuse programmide väljatöötamist, mis edendaksid teabe kriitilise analüüsi suutlikkust praeguses teadmusühiskonnas, ning ka IKT-pädevuse programme, mis arendaksid kasutajate tehnoloogilisi oskusi leida, hallata, hinnata ja luua kasulikke internetipõhist teavet.

Kohalikud ja piirkondlikud osalemisvõimalused

22. Tihedas koostöös kohalike ja piirkondlike ametiasutustega võimaldada ja hõlbustada selliste osalemisprotsesside väljatöötamist nagu noortenõukogud, et anda noortele võimalus öelda oma sõna kohalikes ja piirkondlikes otsustusprotsessides.
23. Töötada välja ja pakkuda poliitikakujundajatele teavet ja koolitusvõimalusi sobilike ja noortele kohandatud suhtlus- ja osalemismeetodite ning -vahendite kohta, et soodustada noorte suhtes avatust ja vastuvõtlikkust.
24. Kaaluda riiklikke olusid ja riiklikke õigusraamistikke silmas pidades, kas kohalike ja piirkondlike riigiasutuste valimistel on asjakohane langetada valimisiga 16 eluaastale.

Alternatiivsed vormid ja e-osalus

25. Tunnustada ja toetada noori, noorsootööd ja noorteorganisatsioone poliitikas osalemise eri vormide, sealhulgas petitsioonide, meelevalduste ja kampaaniate väljatöötamisel, samuti kultuuri, kunsti ja spordi kasutamist, kuna nimetatud vahendid võimaldavad erinevaid arvamuste avaldamise viise ja pakuvad erinevaid juurdepääsu võimalusi poliitikas osalemiseks, eriti vähemate võimalustega noorte puhul.
26. Töötada välja noorte poliitikas osalemiseks digitaalseid vahendeid kombineerituna silmast silma elementidega ning töötada välja asjakohaseid koolitusi õpetajatele, noorsootöötajatele, koolitajatele ja võtmeisikutele, kes töötavad formaalhariduse ja mitteformaalse õppe keskkonna eri sihtrühmadega, et jõuda noorteni kõikidel tasanditel; tunnustada ja kaasata olemasolevaid noorsooteabe kanaleid ja noorsooteabe pakkujaid Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil.
27. Hõlmata noorte valdkond Euroopa digitaalse ühtse turu strateegia rakendamisse, käsitledes selliseid teemasid nagu digitaaluskused ja digitaalne asjatundlikkus, interneti turvalisem kasutamine ja võitlus sellise ebaseadusliku sisu vastu nagu rassism, ksenofoobia ja üleskutsed vägivallale.

Dialoog poliitikakujundajatega

28. Toetada asjakohastel juhtudel teabe- ja suhtlusprotsesse ning vahendeid, mis võimaldaksid noortel mõista ja omastada avalikku poliitikat, rõhutades noorte jaoks olulisi aspekte ning kasutades tõhusalt erinevaid meediavahendeid ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat.
29. Uurida ja laiendada kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil võimalusi dialoogi pidamiseks noorte ning kõikidesse noori mõjutavatesse poliitikavaldkondadesse kuuluvate poliitikakujundajate vahel.
30. Julgustada noorte osalemist valimistel ja sellistes esindusdemokraatia formaalsetes struktuurides nagu erakonnad, et erakondadel oleks suurem huvi koostada noorte vajadustele vastavaid poliitilisi ettepanekuid.
31. Toetada noortele mõeldud teabekampaaniaid ja üritusi nii kohalikel, piirkondlikel, riiklikel kui Euroopa valimistel, kasutades interaktiivseid internetipõhiseid ja voogedastusvahendeid ning ka esmakordsetele valijatele ja vähemate võimalustega noortele suunatud spetsiaalseid teavitusprogramme.
32. Töötada kõikidel valitsustasanditel välja otsustuskultuur, mis toetaks noorte juhitud alt-üles osalemisprotsesse ning oleks avatud mitteametlikele noortealgatustele.
33. Edendada noori toetavaid ELi programme, nagu Erasmus+, ja tagada, et need toetaksid:
 - noortesõbraliku teabe levitamist noori mõjutavate praeguste poliitiliste arengusuundade kohta kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil,
 - noortele suunatud teabekampaaniate elluviimist riiklike ja Euroopa valimiste ajal,

- noorte huvisid esindavate ning sellealast lobitööd tegevate noorte toetusplatvormide ja noorteorganisatsioonide loomist ja arendamist,
- selliste operatiivteabe pakujate kaasamist nagu riiklikud noorte teavitusstruktuurid ja Euroopa platvormid, nagu ERYICA, EYCA, Eurodesk ja Euroopa Noorteportaali ning
- piiriüleseid noortealgatusi ja struktureeritud dialoogi.

Noorsootöö ja noorteorganisatsioonid

34. Toetada ja täiendavalt arendada spetsiaalselt kohandatud noorsootöö algatusi, mis keskenduvad kodanikuharidusele, inimõigustealasele haridusele ning kultuuride- ja religioonidevahelisele haridusele, kasutades mitteformaalset õpet ja vastastikkuse meetodeid, et toetada noorte integreerimist ühiskonda ning võidelda äärmuslike suundumuste, vägivaldse radikaliseerumise ja vihkamist ohutavate avalduste vastu; kasutada häid tavasid, mis tulenevad sellistest olemasolevatest noortepoliitika valdkonna koostöövõrgustikest nagu Euroopa noortepoliitika teadmiskeskus (EKCYF) ja noorte osaluskeskus SALTO.
35. Tugevdada noorsooteabe pakujate suutlikkust, et võimaldada poliitikas osalemise võimalusi käsitleva teabe levitamist eelkõige organiseeritud noorteliikumistesse või noorteorganisatsioonidesse mittekuuluvatele noorte seas,

KUTSUVAAD KOMISJONI ÜLES

36. Tegema kättesaadavaks teabe, mis käsitleb häid tavasid ja liikmesriikide projektide edulugusid Erasmus+ programmi kontekstis seoses algatustega, mille eesmärk on noorte poliitikas osalemine; võtma arvesse teisi sellealaseid teadusuuringuid ja algatusi ning levitama nende tulemusi.
37. Koostama kokkuvõtliku aruande kättesaadavatest, muu hulgas Euroopa noorteadlaste ühenduse teadusuuringutest e-osaluse ning digitaalmeedia ja internetipõhiste erinevate vahendite kohta, samuti analüüsima seda, kuidas noored nimetatud vahendeid kasutavad, et saada ülevaadet olemasolevatest ja tõhusatest meetodikatest.
38. Määratlema noorsootöö ning mitteformaalse ja informaalse õppe erilist rolli kodanikuaktiivsuse ja noorte osalemise soodustamisel mitmekesises ja sallivas ühiskonnas, samuti vägivaldset käitumist tekitada võiva tõrjutuse ja radikaliseerumise ennetamisel.
39. Avaldama kergesti juurdepääsetavate kommunikatsioonivahendite kaudu noortele kohandatud teavet, mis selgitaks ja/või seletaks arenguid eelkõige noori mõjutavates erinevates ELi poliitikates ja ELi otsustes, et muuta need läbipaistvaks ja arusaadavaks.

—

I LISA

POLIITILINE TAUST

1. Euroopa Liidu toimimise leping, mille artiklis 165 on sätestatud, et Euroopa Liidu tegevusega püütakse „ergutada noori osalema Euroopa demokraatias”.
2. ÜRO lapse õiguste konventsioon, milles on kirjeldatud laste ja noorte õigus vabalt väljendada oma seisukohti kõigis neid puudutavates küsimustes.
3. Komisjoni 28. aprilli 2015. aasta teatis Euroopa julgeoleku tegevuskava kohta, milles märgitakse, et noorte osalusel on võtmeroll vägivaldse radikaliseerumise ennetamisel, edendades Euroopa ühiseid väärtusi, toetades sotsiaalset kaasatust ning suurendades vastastikust mõistmist ja sallivust.
4. Euroopa Liidu haridusministrite 17. märtsi 2015. aasta Pariisi deklaratsioon kodanikuaktiivsuse ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste edendamise kohta hariduse kaudu.
5. Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 20. mai 2014. aasta reolutsioon noorte sotsiaalset kaasamist hõlmava struktureeritud dialoogi protsessi ülevaate kohta, milles märgiti, et 1. juulist 2014 – 31. detsembrini 2015 kestva 18-kuulise töötsükli üldine prioriteet on noorte võimaluste parandamine, mis käsitleb noorte juurdepääsu poliitikas osalemise õigustele ja selle osaluse olulisust.
6. Brüsselis, 27.–30. aprillil 2015 toimunud teise Euroopa noorsootöökonventsiooni avaldus, mille kohaselt osalemine on noorsootöö üks peamisi põhimõtteid, kuna konventsioonis ollakse veendunud, et noorsootöö arendamisega saab edasi minna vaid siis, kui noored osalevad algusest peale aktiivselt kõikidel tasanditel, nii Euroopa, riiklikul, piirkondlikul kui kohalikul tasandil.

II LISA

**NOORTEVALDKONNA EUROOPA STRUKTUREERITUD DIALOOGI PRIORITYET AJAVAHEMIKUKS
1. JAANUAR 2016 – 30. JUUNI 2017**

Noortevaldkonnas on välja kujunenud eesistujariigi koostöö avalik-õiguslike asutuste ja noorte vahelise struktureeritud dialoogi kontekstis. Noortevaldkonna struktureeritud dialoogi alase Euroopa koostöö üldiseks temaatiliseks prioriteediks ajavahemikul 1. jaanuarist 2016 kuni 30. juunini 2017 on „võimaldamine kõikidel noortel osaleda mitmekesises, ühendatud ja kaasavas Euroopas – eluks valmis, ühiskonnaks valmis”. Nimetatud teema kajastab ELi noortevaldkonna ühisaruannet ning selles on võetud arvesse järgmise eesistujariikide kolmiku korraldatud eelkonsultatsiooni etapi käigus saadud tagasisidet. Nimetatud teema on ühiseks jooneks, mis tagab jätkuvuse ja järjepidevuse kolme eesistujariigi töös, kooskõlas Euroopa Liidu noorte töökavaga (2016–2018).

III LISA

**NOORTEVALDKONNA EUROOPA STRUKTUREERITUD DIALOOGI PÕHIMÕTTED AJAVAHEMIKUKS
1. JAANUAR 2016 – 30. JUUNI 2017**

1. Struktureeritud dialoogi valdkonnas tehtava kolme eesistujariigi vahelise koostöö lihtsustatud 18-kuulist struktuuri tuleks säilitada ja edasi arendada, et tagada üldise temaatilise prioriteedi järjepidevus ja võimaldada riiklikel töörühmadel noortega peetavatel konsultatsioonidel aega paremini planeerida.
 2. Protsessis osalevate noorte esindatuse ja mitmekesisuse parandamiseks tuleks üldisest prioriteedist mõjutatud erinevate sihtrühmadeni jõudmisel teha täiendavaid jõupingutusi, kasutades sealhulgas internetipõhiseid konsultatsioone koos silmast silma kohtumistega, erinevaid väljendusviise ühendavaid meetodeid ning kohalikke konsultatsioone, kaasates kohalikke valitsusväliseid organisatsioone, noorte (teabe)organisatsioone, kohalikke asutusi ja riiklikke töörühmi.
 3. Struktureeritud dialoogi tulemuste kvaliteedi rikastamiseks peaksid konsultatsioonidel ja vajaduse korral ELi noortekonverentsidel osalema üldisest prioriteedist mõjutatud noorsootöötajad, noorteksperdid, akadeemilised eksperdid, professionaalsed noorteteenuste pakkujad ja asjakohased noorteorganisatsioonid.
 4. Struktureeritud dialoogi tulemuste järelmeetmete hõlbustamiseks peaks eesistujariikide kolmik andma selgitavas märkuses või mõne muu kommunikatsioonivahendi abil konsultatsiooniprotsessis ja ELi noortekonverentsidel osalenud noortele teada, millises ulatuses nõukogu ja komisjon on struktureeritud dialoogi lõplikud tulemused tsükli kolmandas etapis arvesse võtnud.
 5. Struktureeritud dialoogi tõhusa mõju tagamiseks peaks eesistujariikide kolmik vajaduse korral kaasama teisi ELi osapooli nagu Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon.
 6. Järgmise eesistujariikide kolmiku tsükli (1. juuli 2017 – 31. detsember 2018) üldine prioriteet tuleks määrata kindlaks enne selle ametiaja algust ning see tuleks enne vastuvõtmist õigeaegselt esitada konsulteerimiseks noortele ja riiklikele töörühmadele.
-

IV

(Teave)

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

NÕUKOGU

Nõukogu ja komisjoni 2015. aasta ühisaruanne Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö uuendatud raamistiku (2010–2018) rakendamise kohta

(2015/C 417/03)

Noorte sotsiaalne ja inimkapital on Euroopa üks tähtsamaid varasid tulevikuks. Euroopa Liit ja selle liikmesriigid peavad investeerima potentsiaali, mida 90 miljonit noort eurooplast kannavad oskuste, loovuse ja mitmekesisuse näol.

Majanduskriis on tabanud noori eriti tugevalt. See on suurendanud lõhet suuremate ja väiksemate võimalustega noorte vahel. Mõned noored on ühiskonnaelust ja kodanikuühiskonnast järjest rohkem välja tõrjutud. Veelgi hullem – mõned on kõrvaletõmbumise, marginaliseerumise või isegi vägivaldse radikaliseerumise ohus.

See on põhjus, miks komisjon ja liikmesriigid jätkasid ajavahemikul 2013–2015 koostööd, et parandada noorte tööalast konkurentsivõimet, integreerimist tööturul, sotsiaalset kaasamist ja osalemist. Suureneva sotsiaal-majandusliku lõhe valguses tuleb poliitika abil jätkuvalt lahendada suuri sotsiaalseid probleeme, millega paljud noored silmitsi seisavad. Meil on vaja leida jätkusuutlikud lahendused, et võidelda noorte töötusega, tugevdada sotsiaalset kaasatust ning ennetada vägivaldset radikaliseerumist. See eeldab süstemaatilisemat koostööd paljude poliitikavaldkondade üleselt nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil, näiteks tööhõive, hariduse, koolituse, mittediskrimineerimise, sotsiaalpoliitika, kodanikuks (sealhulgas liidu kodanikuks) olemise ja noorte, aga ka kultuuri, spordi ja tervise vallas.

Aastatel 2016–2018 peaks noortevaldkonna koostööraamistiku ⁽¹⁾ eesmärgiks olema kaasata rohkem ja erinevamaid noori, eelkõige neid, keda ohustab tõrjutus. See peaks aitama neil leida kvaliteetseid töökohti ja osaleda ühiskonnaelus. Poliitikaalast koostööd noorsootöö, vabatahtliku tegevuse ja demokraatlikus elus osalemise vallas täiendatakse ELi rahastamisega programmi „Erasmus+” raames. Rahastamine muudest vahenditest – Euroopa Sotsiaalfondist (ESF) ja noorte tööhõive algatusest – on mõeldud noorte tööturule kaasamiseks ning nende inimkapitali arendamiseks.

1. Sissejuhatus

EL toetab noorte tööhõivet, tööalast konkurentsivõimet ja sotsiaalset kaasamist, eelkõige oma üldise töökohtade, majanduskasvu ja investeeringute tegevuskava ning strateegia „Euroopa 2020” raames ja selliste ELi vahendite nagu programmi „Erasmus+”, ESFi ja noorte tööhõive algatuse kaudu.

Lisaks toetab, kooskõlastab ja täiendab EL liikmesriikide meetmeid noortevaldkonna koostööraamistiku kaudu vastavalt ELi toimimise lepingu artiklitele 6 ja 165. Koostööraamistikus kutsutakse ELi ja liikmesriike üles:

— looma hariduses ja tööturul rohkem ja võrdseid võimalusi kõikidele noortele ning

⁽¹⁾ Nõukogu 27. novembri 2009. aasta resolutsioon Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö uuendatud raamistiku (2010–2018) kohta (ELT C 311, 19.12.2009, lk 1).

— edendama kõikide noorte kodanikuaktiivsust, sotsiaalset kaasatust ja solidaarsust.

Raamistik toetab selliste meetmetega nagu tõendite kogumine, vastastikune õppimine ja noortega dialoogi pidamine tegevust kaheksas valdkonnas: haridus ja koolitus, tööhõive ja ettevõtlus, tervis ja heaolu, osalemine, vabatahtlik tegevus, sotsiaalne kaasatus, noored ja maailm ning loovus ja kultuur.

Käesolevas aruandes hinnatakse edusamme koostööraamistiku eesmärkide ja prioriteetide saavutamisel aastail 2013–2015, tuginedes noorte olukorra ning ELi ja liikmesriikide tasandil võetud poliitikameetmete hindamisele.

2. Euroopa noored praegu ⁽²⁾

Pärast 2013. aastat on jätkunud kriisi ulatuslik mõju noortele. Täiskasvanuks saamine on muutunud keerulisemaks ja individuaalsemaks ning see trend on alates 2008. aastast järsult tugevnenud. Täiskasvanuks saamist märgistavad olulised muutused – koolist tööle, majanduslikust sõltuvusest oma eelarvega elamisele – ja vajadus saada iseseisvaks, mis jätab noored muutuvate majandus-, sotsiaal- ja keskkonningimuste kätte. Poliitika peaks noori sellel teel saatma ja aitama neil täielikult realiseerida oma potentsiaali.

Allpool esitatud andmed annavad aimu 15–29aastaste noorte ⁽³⁾ olukorrast.

Praeguse põlvkonna noored on paremini haritud kui kunagi varem, ...

Haridusnäitajatest ilmnevad positiivsed suundumused. Kuigi ELi lõikes esineb endiselt suuri erinevusi, väheneb praegu haridussüsteemist varakult lahkuvate noorte osakaal ⁽⁴⁾.

Kõrghariduse omandamise määr on tõusnud: 2010. aastal oli see 33,8 % ja 2014. aastal 37,9 % ⁽⁵⁾. Isegi kui ELi töötuse määr kolmanda taseme haridusega töötajate puhul tõusis, on see endiselt ikkagi palju madalam kui kõige madalama haridustasemega töötajate puhul. Aga ka neid inimrühmi võib ohustada vaegtööhõive ja nad võivad olla tööturu võimaluste jaoks üle kvalifitseeritud.

Paljud noored ühendavad sotsiaalvõrgustikke luues ülemaailmseid sidemeid ja kohalikke juuri: 2014. aastal kasutas veebipõhiseid sotsiaalvõrgustikke 82 % noortest. Noored kasutavad poliitikas osalemiseks uusi vorme, kasutades sageli sotsiaalmeediat, kuid hääletavad üldiselt vähem kui vanemad põlvkonnad. Sellegipoolest on paljud oma kohaliku kogukonna aktiivsed liikmed: ligikaudu pooled kuulusid 2014. aastal vähemalt ühte organisatsiooni ja veerand olid vabatahtlikud ⁽⁶⁾. See diferentseeritud pilt noorte osalemisest muudab küsitavaks kehtivad arusaamad sellest, mida tähendab kodanikuks olemine.

... kuid kriis on tekitanud uusi lõhesid

Paljudel noortel on raskusi kvaliteetsete töökohtade leidmisega, mis takistab tõsiselt nende iseseisvumist. Kuigi pärast 2013. aasta tippu noorte töötus suuremas osas liikmesriikidest langes, on see endiselt tõsine probleem: 8,7 miljonit Euroopa noort ei leia tööd ⁽⁷⁾ ja nende osa, kes seisavad silmitsi pikaajalise töötuse või mittevabatahtliku osalise tööajaga, on endiselt suur.

Kokku 13,7 miljonit noort ei tööta ega õpi (NEET-noored) ⁽⁷⁾. Peaaegu 27 miljonit noort on vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus. Vaesuse määr on noorte hulgas kõrgem kui kogu elanikkonnas ja mittevabatahtlik osalise tööajaga töötamine või pikaajaline ajutistel töökohtadel töötamine seab selle põlvkonna pikaajalise vaesuse ohtu ⁽⁸⁾.

⁽²⁾ Üksikasjade ja analüüsi aluseks olevate andmeallikatega tutvumiseks vt komisjoni talituste töödokument SWD(2015)169 noorte olukorra kohta ELis.

⁽³⁾ Kui ei ole osutatud teisiti.

⁽⁴⁾ Eurostati näitaja „haridussüsteemist varakult lahkunud noor”: 2010. aastal 13,9 %, 2014. aastal 11,1 %, vanuserühm 18–24 aastat. (Näitaja püsib endiselt kõrgel tasemel eelkõige Hispaanias, Itaalias, Maltal, Portugalis ja Rumeenias.)

⁽⁵⁾ Eurostat, 30–34aastased kolmanda taseme hariduse omandanud.

⁽⁶⁾ Eurobaromeetri kiiruuring 408, 2014.

⁽⁷⁾ Eurostat, 2014.

⁽⁸⁾ *Rising inequality: youth and poor fall further behind*, OECD, 2014.

Mitteaktiivsus, vaesus ja tõrjutus ei ründa ühtlaselt. Väiksemate võimalustega elutee alustajatel kipuvad ebasoodsad tingimused kuhjuma. NEET-noorteks saavad tõenäolisemalt sisserändaja taustaga noored, madalate õpitulemustega või terviseprobleemidega noored ⁽⁹⁾. Sisserändajatest vanematega uues riigis sündinud noorte töötus on peaaegu 50 % suurem kui ELi teiste noorte oma ⁽¹⁰⁾.

Suureneb lõhe noorte vahel, kes õpivad, on töö leidmise suhtes kindlad ning osalevad ühiskonna-, kodanikuühiskonna- ja kultuurielus, ning nende vahel, kellel on vähe lootust elada täisväärtuslikku elu ja keda ohustab tõrjutus ning marginaliseerumine.

Need lõhed ähvardavad õhnestada sotsiaalset struktuuri ja jätkusuutlikku pikaajalist majanduskasvu ⁽¹¹⁾. Euroopa vananev elanikkond muudab kõigi noorte integreerimise veelgi tähtsamaks ja pakilisemaks, austades samas nende mitmekesisust.

Selle lõhe vael pool olevad noored leiavad, et neil on oma poliitilisi seisukohti raske kuuldavaks teha. Mida vähem haritud või vähem ühiskonnaellu kaasatud nad on, seda vähem nad hääletavad, teevad vabatahtlikku tööd või osalevad kultuurilises tegevuses ⁽¹²⁾. Näiteks on NEET-noorte usaldus avalik-õiguslike asutuste vastu väiksem ning nad osalevad vähem ühiskonnaelus ja kodanikuühiskonna tegevustes kui nende eakaaslased.

Ükski poliitikameede ei ole lahendus, kuid kõik nad aitavad kaasa

Kõik noored väärivad õiglaseid ja võrdseid võimalusi, kuid see nõuab pikaajalisi investeeringuid. EL ja selle liikmesriigid peavad oma pädevusse kuuluvates valdkondades võtma kasutusele kõik poliitikasuunad, mis võiksid noorte väljavaateid parandada.

Selleks, et muuta hiljutised taastumismärgid kestvaks ja jätkusuutlikuks majanduskasvuks, on EL astunud samme töökohtade loomiseks ning majanduskasvu ja investeeringute edendamiseks, sealhulgas teinud jõupingutusi, et aidata noortel naasta kvaliteetsetele töökohtadele. EL ja liikmesriigid saavad oma jõupingutustes tugineda noortegarantiile ⁽¹³⁾, Euroopa Sotsiaalfondile ja Euroopa investeerimiskavale.

Töökohtade loomine on otsustava tähtsusega, kuid alati ei piisa sellest täieliku kaasatuse tagamiseks. Haridus ja koolitus saavad pakkuda noortele tööturul vajalikke oskusi ning aidata ületada ebavõrdsust ja soodustada ühiskonnas ülespoole liikumist. Kogu ELi haridus- ja koolitusvaldkonna kiireloomuliseks väljakutseks on investeerida ja moderniseerida piisavalt kiiresti selle potentsiaali realiseerimiseks ⁽¹⁴⁾. Ka väljaspool klassiruumi toimiv noortepoliitika saab aidata noortel omandada õigeid oskusi, et valmistada neid ette eluks ja tööks.

Noortel peaks olema võimalus kasvada üles kaasavas ja pluralistlikus kogukonnas, mis tugineb Euroopa demokraatlikele väärtustele, õigusriigi põhimõttele ja põhiõigustele. Selleks, et kaitsta sallivust, mitmekesisust ja vastastikust austust, hõlmab ELi julgeoleku tegevuskava meetmeid, mille raames käsitletakse äärmuslusega seotud vägivalla algpõhjusti ja ennetatakse radikaliseerumist, sealhulgas noorte kaasatuse ja osalemise edendamise teel ⁽¹⁵⁾. Käesoleva aasta terrorirünnakud Pariisis ja Kopenhaagenis on juhtinud uut tähelepanu neile keerulistele probleemidele. 2015. aasta märtsi Pariisi deklaratsioonis võtsid ELi haridusministrid ja komisjon endale kohustuse võtta Euroopa väärtuste kaitseks täiendavaid meetmeid.

3. ELi ja liikmesriikide meetmed aastatel 2013–2015 ⁽¹⁶⁾

3.1. ELi meetmed: tööalane konkurentsivõime, kaasamine ja osalemine

Tegevus kõikides ELi poliitikavaldkondades

Noorte tööhõive ja tööalane konkurentsivõime olid 2013.–2015. aastal endiselt olulisemad prioriteetidid.

⁽⁹⁾ NEETs, Eurofound, 2012 ja OECD, 2015.

⁽¹⁰⁾ *Indicators of immigrant integration – Settling in 2015*, OECD ja Euroopa Komisjoni ühisuuring.

⁽¹¹⁾ *In it together: why less inequality benefits all*, OECD, mai 2015.

⁽¹²⁾ Eurobaromeetri kiiruuring 408, 2014.

⁽¹³⁾ Nõukogu soovitus noortegarantii loomise kohta (ELT C 120, 26.4.2013, lk 1).

⁽¹⁴⁾ Ühisaruanne „Haridus ja koolitus 2020” (HK 2020), COM(2015) 408.

⁽¹⁵⁾ COM(2015) 185.

⁽¹⁶⁾ Rohkem üksikasju noortevaldkonnas avatud koordineerimise meetodi kasutamise tulemuste kohta on esitatud komisjoni talituste töödokumendis (SWD(2015) 168); http://ec.europa.eu/youth/policy/implementation/report_en.htm.

Õpitulemuste parandamiseks võtsid liikmesriigid Euroopa poolaasta raames meetmeid, millega vähendada haridussüsteemist varakult lahkumist ja toetada kõrghariduse omandamist, et saavutada strateegia „Euroopa 2020” peamised eesmärgid. Nende jõupingutused toetusid hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilisele raamistikule, samuti programmile „Erasmus+”. Alates 2012. aastast on liikmesriigid, tuginedes nõukogu soovitusel mitteformaalse ja informaalset õppe tunnustamise kohta, hakanud kehtestama meetmeid, mis võimaldavad noortel kõige paremini ära kasutada seda, mida nad omandavad väljaspool formaalharidust.

EL ja liikmesriigid võtsid endale ülesande vähendada noorte töötust, lihtsustades üleminekut koolist tööle. 2013. aastal kehtestati noortegarantii: struktuurne raamistik, pakkumaks noortele töökohta, õpipoisiõpet, praktikakohta või haridustee jätkamist nelja kuu jooksul pärast koolist lahkumist või töötuks jäämist. ESFist ja noorte tööhõive algatusest eraldatakse noorte aktiveerimiseks ja tööhõiveks vähemalt 12,7 miljardit eurot. Aastail 2014–2020 kulutatakse haridusmeetmetele ligikaudu 27 miljardit eurot ESFi vahendeid. Noored saavad kaudselt kasu ka ligikaudu 11 miljardi euro suurusest ESFi rahastusest teistele algatustele, näiteks tööhõiveteenuste kaasajastamisele ja füüsilisest isikust ettevõtjana töötamise toetamisele. Noorte tööhõive algatuse meetmed peaksid soodustama koostööd eri asutuste ja teenistuste vahel, et aidata eelkõige NEET-noori integreeritud viisil.

Alates 2013. aastast on Euroopa Õpipoisiõppe Liit saanud toetust erasektorilt ning alates 2014. aastast on praktika kvaliteediraamistikku käsitleva nõukogu soovitusel⁽¹⁷⁾ eesmärgiks toetada kvaliteetset õpet ja õiglasi töötingimusi. Komisjon täiendas tööpakkumiste alase teabe jagamise süsteemi EURES raames noortele tööotsijatele suunatud teavet ning käivitas algatuse „Sinu esimene EURESe töökoht”, millega aidatakse noortel leida tööd välismaal.

Lisaks ELi julgeoleku tegevuskavale ja Pariisi deklaratsioonile kohustusid liikmesriigid suurendama jõupingutusi, et edendada kõigi noorte kaasamist ja osalemist ühiskonnaelus. Komisjon kaasas selliste meetmete nagu Euroopa noortenädal abil kodanikuühiskonda, et teha koostööd kaasatuse, kodanikuks olemise ja kultuuridevahelise dialoogi vallas. Programmi „Erasmus+” raames suurendatakse kõigi nende valdkondade rahastamist. Need jõupingutused täiendavad ELi rahastatava radikaliseerumisel teadlikkuse võrgustiku tööd, mis osutab hariduse ennetavale rollile ning kriitilise mõtlemise ja demokraatlike väärtuste õpetamisele võitluses radikaliseerumisega. Sellega seoses rõhutas komisjon, kui oluline on julgustada noori suhtuma äärmuslaste sõnumitesse kriitiliselt⁽¹⁸⁾, ning toonitas programmi „Erasmus+” potentsiaali õppimisega seotud liikuvuse ja sidusrühmade vaheliste partnerluste toetamisel, mille abil saavad noored arendada vastupanuvõimet äärmuslikele vaadetele⁽¹⁹⁾.

Konkreetsed noortepoliitika meetmed

ELi koostöö raames keskenduti sotsiaalsele kaasamisele ja noorte võimaluste parandamisele, sealhulgas õiguste juurdepääsu ja poliitikas osalemise edendamisele. Nõukogu nõudis noortepoliitika suuremat panust strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisse ning kinnitas oma kavatsust kaasata paremini NEET-noori ja edendada noorte ettevõtlust.

Noorsootöö on olnud ELi noortevaldkonna tegevuskavas kõrgel kohal alates 2013. aastast. Komisjoni uuring tõestas noorsootöö olulisust noorte jaoks nende elu eri aspektides⁽²⁰⁾ ning 2015. aastal määrati teises Euroopa noorsootöö konventsioonis kindlaks kõige pakilisemad probleemid ja kutsuti üles koostama Euroopa noorsootöö tegevuskava⁽²¹⁾. Lisaks palus nõukogu komisjonil asjakohaste uuringute ja eksperdirühma töö tulemusi silmas pidades kaaluda ettepaneku esitamist noorsootööd käsitleva nõukogu soovitusel kohta.

Pidades silmas muret noorte traditsioonilistest osalusvormidest kõrvaletõmbumise pärast, kogus komisjon tõendeid⁽²²⁾ selle kohta, et nad soovivad endiselt osaleda, kuid vajavad enamaid ja *erinevaid* osalemisvõimalusi. Poliitikakujundajate ülesanne on teha kindlaks, kuidas kõige paremini reageerida. Nõukogu 2015. aasta resolutsioon, milles käsitletakse noorte julgustamist osaleda poliitilises tegevuses Euroopa demokraatia elluviimisel, annab raamistiku selle ülesandega tegelemiseks.

⁽¹⁷⁾ ELT C 88, 27.3.2014, lk 1.

⁽¹⁸⁾ COM(2013) 941 „Terrorismi ja vägivaldse äärmusluse viiva radikaliseerumise ennetamine: ELi reaktsiooni tõhustamine”.

⁽¹⁹⁾ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-prevent/index_en.htm

⁽²⁰⁾ Uuring *Value of youth work in the EU*, 2014; eksperdirühma aruanded noorte loome- ja innovatsioonipotentsiaali ning noorsootöö kvaliteeti puudutavate lähenemisviiside kohta.

⁽²¹⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8491-2015-INIT/en/pdf>

⁽²²⁾ Uuring *Youth participation in democratic life*, 2013.

Poliitikast reaalsete muutusteni: „Erasmus+”

2014. aastal käivitas EL programmi „Erasmus+” hariduse, koolituse, noorte ja spordi valdkonnas. 2020. aastani toetatakse programmist 14,7 miljardi euroga nelja miljoni noore ja haridustöötaja õpiliikuvust; 10 % eelarvest on ette nähtud noorteprojektidele ning neist rahastatakse ligikaudu 400 000 noore noortevahetust ja 100 000 noore osalemist Euroopa vabatahtlikus teenistuses. Rahastamine on eelmise programmiga „Aktiivsed noored” võrreldes suurenenud 80 %.

„Erasmus+” ühendab poliitikat ja programmi varasemast paremini. Sellest rahastatakse strateegilisi partnerlusi haridusasutuste vahel, soodustades valdkondadevahelist koostööd. Noortepass⁽²³⁾ toetas jätkuvalt mitteformaalse ja informaalse õppimise tunnustamist: riiklikud noorteesutused on passi juurutamisest alates neid välja andnud peaaegu 250 000. Noortepassi mõju laiendamiseks tegi nõukogu ettepaneku rakendada seda teistes sektorites ning toetada sellest inspireeritud riiklike tunnustusvahendite kasutamist.

Ulatuslikum töö sihtrühmadega

Kasutades nii veebipõhiseid kui ka muid vahendeid, kohustus komisjon paremini teavitama noori võimalustest, mida pakuvad ELi poliitika ja programmid. Veelgi olulisem oli see, et selle eesmärk oli kuulata ära noorte seisukohad ja ideed. 1,5 miljoni üksikkülastajaga 2014. aastal on Euroopa noorteportaalist saanud nende meetmete tugisammas, reklaamides piiriülese vabatahtliku tegevuse võimalusi ning pakkudes juurdepääsu EURESe teabele töö- ja praktikakohtade pakkumiste kohta. 2015. aastal kogus komisjon Euroopa noortenädala käigus „Ideelaboreis” noorte ideid. Nädala üritustel osales 137 000 ja sotsiaalmeedia kaudu 1,2 miljonit inimest.

Komisjon jätkab Euroopa noorteportaali ja teiste internetiplatvormide ülesehituse ja toimivuse parandamist. Ta tugevdab koostööd noortega otsekontaktis olevate võrgustikega, näiteks Eurodeskiga, kus töötab 1 200 infospetsialisti.

3.2. Liikmesriikide meetmed

Liikmesriigid viivad ellu üha enam valdkonnaülest noortepoliitikat, mille keskmes on tööhõive ning sotsiaalne ja ühiskondlik kaasamine. Mitmeid meetmeid on võetud noorte integreerimiseks tööturule; tihti on seda tehtud noortegarantii kavade raames ja seda on toetatud ELi rahaliste vahenditega ESFist ja noorte tööhõive algatusest. Lisaks viidi 2014. aastal komisjoni otsesel toetusel läbi 18 väikesemõõtmelist katseprojekti. Kõik liikmesriigid on esitanud noortegarantii rakenduskavad. Nende rakendamisel tehtud edusamme hinnatakse Euroopa poolaasta raames. Enamik liikmesriike kaasas noorteesitust ja kaks kolmandikku kaasas noorteesitust noortegarantii kontekstis loodud partnerluste raames.

Vastuseks murele noorte kasvava sotsiaalse tõrjutuse pärast võtsid peaaegu kõik liikmesriigid meetmeid, et parandada NEET-noorte kaasamist. Suurem osa kohustus parandama noorte juurdepääsu kvaliteetsetele ning 80 % toetas noorsootööd ja -keskusi. Ent noorsootöö eelarvet on kärbitud terves Euroopas⁽²⁴⁾, samas kui vaesuse ja tõrjutuse ohus olevate noorte osa suurendab vajadust sekkumise järele.

Osaluse valdkonnas töötas 27 liikmesriiki välja noortega peetava dialoogi mehhanismid, 25 andis avaliku sektori toetust noorteesitustele ning kaks kolmandikku edendas veebipõhise meedia kasutamist ja suurendas aruteluvõimalusi. Ehkki liikmesriigid on soovinud kaasata noori tervest sotsiaal-majanduslikust spektrist, siis võttes arvesse mõne rühma jätkuvalt väiksemat osalust, saavad kõigi tasandite poliitikakujundajad endiselt rohkem ära teha alaesindatud rühmade kaasamiseks.

4. Valitsemine ja noortevaldkonna koostööraamistiku rakendamine 2013.–2015. aastal

Liikmesriikide aruanded koostööraamistiku rakendamise kohta on tugev alus, millelt jätkata ELi noortevaldkonna koostööd. Raamistik on aidanud edendada riikide noortevaldkonna tegevuskavasid ja valdkondadevahelist koostööd noorte toetamiseks, mida näitavad asjakohased tõendid ja kogemuste vahetus.

⁽²³⁾ Noortepass on vahend mitteformaalse ja informaalse õppe tunnustamiseks noorsootöös; seda kasutatakse programmi „Erasmus+” noorteesitust rahastavate projektide jaoks. <https://www.youthpass.eu/en/youthpass/>.

⁽²⁴⁾ Uuring *Value of Youth Work in the EU*, 2014.

Selleks et muuta raamistiku rakendamine tõhusamaks, võiksid komisjon ja liikmesriigid parandada asjakohaste andmete ja muude tõendite vahetamist väljaspool noortevaldkonda. Samas võiksid nad neid kasutada alusena rohkem tulemile suunatud noortepoliitikale. Mõlema raames tuleks toetada noorte probleemide lahendamist teiste poliitikavaldkondade abil. ELi tasandil oleks võimalik mitmekesistada vastastikust õppimist, luues näiteks uusi võimalusi vastastikuseks õppimiseks, mis on kohandatud eri liikmesriikide vajadustele. Struktureeritud dialoogi noortega tuleks muuta kaasavamaks.

Peamisi tegevusi ja vahendeid käsitletakse üksikasjalikult allpool.

Raamistik tegevuskava kujundajana

Raamistik andis tugeva tõuke riiklikele noortevaldkonna tegevuskavadele. Alates 2010. aastast on selle valdkonna algatusi või vahendeid juurutanud pea kõik liikmesriigid. Kahes kolmandikus liikmesriikides tugevdas raamistik riiklikke noortepoliitika prioriteete ning ühes kolmandikus mõjutas see kohalikku ja piirkondlikku tasandit. 11 liikmesriiki viis oma riikliku noortepoliitika kooskõlla raamistikuga.

Raamistikuga innustati valdkondadevahelist koostööd. Peaaegu kõigil liikmesriikidel on institutsionaalsed mehhanismid (näiteks talitustevahelised struktuurid ja regulaarsed ministerevahelised kohtumised), et tagada noortepoliitikale valdkonnaüleline lähenemisviis.

Nõukogu esimese ELi noorte töökava (2014–2015) eesmärk oli tõhustada raamistiku rakendamist ning selle tegevustest võttis osa enamik liikmesriike. Kaksikümne kolm liikmesriiki leidis, et töökava täitis oma eesmärgi ja kajastas riiklikke prioriteete hästi, kuid mõned hoiatasid üheksa-aastasele raamistikule mittevastavate või sellega paralleelsete lähenemisviiside eest.

Tõenditel põhinev poliitika: kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed arengud

Noorte olukorda ELis mõõdetakse regulaarselt tulemustabeli alusel, mis koosneb 41 näitajast noori mõjutavate tingimuste kohta⁽²⁵⁾. Liikmesriigid kasutavad neid näitajaid üha rohkem, isegi kui see ei ole veel tulemuseks andnud süstemaatilist tulemusele suunatud noortepoliitikat.

Näitajad ja täiendavad tõendid Eurostatilt, Eurofoundilt ning Euroopa Komisjoni ja Euroopa Nõukogu partnerlusest, eelkõige need, mis on saadud Euroopa noorteadlaste ühenduse analüüsist, aitavad liikmesriikidel ja komisjonil tuvastada uusi suundumusi ning prioriteete vastavalt kohandada.

Komisjon ja liikmesriigid peavad neid tõendeid jagama teistega, kes noortega töötavad, väljudes noortepoliitika raamidest. ELi tasandil pakub uus noorteseire veebisait⁽²⁶⁾ kasutajasõbralikku juurdepääsu võrgus olevatele andmetele. Alates 2016. aastast annab ajakohastatud teavet noortevaldkonna riiklike poliitikate, õigusaktide ja programmide kohta uus Noorteviki. Seda täiendatakse uue noortegarantii seire näitajate raamistikuga, mille esimesi andmeid on oodata 2015. aasta lõpuks.

Üksteiselt õppimine: kogemuste jagamine

Liikmesriigid on üksteiselt õppinud, eelkõige eksperdirühmades osalemise kaudu. Aastail 2013–2015 tegelesid eksperdid noorte loome- ja innovatsioonipotentsiaali toetamise võimalustega, noorsootöö panusega noorte kriisiaegsesse probleemidesse ja noorsootöö kvaliteediga. Tulemusi kasutati nõukogu töös ning haridus-, koostis- ja noortefoorumi aruteludel⁽²⁷⁾. Kvaliteetset noorsootööd käsitlevat 2015. aasta aruannet⁽²⁸⁾ kasutati sisendina nõukogu järeldeustele noorsootöö tõhustamise kohta sidusate ühiskondade tagamiseks⁽²⁹⁾, milles kutsuti üles juurutama kvaliteedialast viite- ja suunisdokumenti riikide noorsootöö organisatsioonidele.

Liikmesriigid õppisid üksteise kogemustest ka komisjoni ja Euroopa Nõukogu partnerluse raames korraldatud tegevuste kaudu; väiksemad liikmesriikide rühmad korraldasid konkreetset teabevahetust ühist huvi pakkuvates küsimustes, näiteks seoses kohaliku tasandi noorsootööga.

⁽²⁵⁾ SEK(2011) 401.

⁽²⁶⁾ http://ec.europa.eu/youth/dashboard/index_en.htm.

⁽²⁷⁾ Nõukogu resolutsioon Euroopa Liidu noorte töökava (2014–2015) kohta, 20. mai 2014.

⁽²⁸⁾ *Quality Youth Work – A common framework for the further development of youth work* http://ec.europa.eu/youth/library/reports/quality-youth-work_en.pdf

⁽²⁹⁾ Mai 2015.

Selleks et maksimaalselt kasutada mitmesuguseid vastastikuseid õppimisvõimalusi, peaks uus töökava hõlmama paindliku raamistiku väljatöötamist, et lihtsustada juurdepääsu teabele ja tegevuste tulemustele. See peaks innustama järelduste kasutamist ja aitama kokku viia ühiste huvidega partnereid.

Struktureeritud dialoog: laiemate sihtrühmadeni jõudmine ja dialoogi kinnistamine poliitilisse tegevuskavasse

ELi struktureeritud dialoog poliitikakujundajate, noorte ja nende esindajate vahel on üldise arvamuse kohaselt paljutöötav vahend noorte ärakuulamiseks. Selle esimene pooleteiseaastane tsüklil, mis lõppes 2011. aastal, aitas kujundada järgnenud ELi algatusi noorte töötuse alal. Aastatel 2013–2015 käsitleti dialoogi käigus sotsiaalset kaasatust ja noorte võimaluste parandamist ning selle soovitustega on hiljem tegeletud nõukogus.

Struktureeritud dialoog on alates 2013. aastast edasi arenenud ning on paremini hõlmatud Euroopa noortepoliitika tegevuskavasse. Osalejate arv on rohkem kui kahekordistunud ja viimases tsüklis osales umbes 40 000 noort, kusjuures paljud neist tegid seda suuremate rühmade nimel. Ka riigisisised dialoogid võtavad sellest eeskujuga ja hakkavad esile kerkima.

Struktureeritud dialoog ei ole oma täit potentsiaali veel saavutanud: see ei jõua ikka veel suure hulga noorteni, kellel on vähem võimalusi ja nõrgem poliitiline hääl. Komisjon toetab laiemate sihtrühmadeni jõudmist programmi „Erasmus+” toetuste kaudu, millega toetatakse riikide jõupingutusi, ning 2014. aastal käivitatud veebipõhise konsultatsioonivahendi kaudu. Veel üks väljakutse on jälgida dialoogi tulemuste kasutuselevõttu ELi ja liikmesriikide poliitikas. Vastutuse huvides ja selleks, et motiveerida noori osalemist jätkama, peaksid kõigi tasandite poliitikakujundajad andma paremat tagasisidet noorte reageerimisele Euroopa noorteportaali ja riikide töörühmade kaudu. 2015. aasta ELi noortearuande tulemuste, samuti ELi noortevaldkonna koostööraamistiku käimasoleva vahehindamise tulemuste põhjal võib struktureeritud dialoogi tulevikus täiustada.

5. ELi noortevaldkonna koostöö tulevik (2016–2018)

Võrdsed haridus-, töö- ja osalemisvõimalused kaasavates kogukondades

Vastavalt ELi poliitilistele prioriteetidele, liikmesriikide aruannetele raamistiku rakendamise kohta ning kogutud andmetele ja tõenditele tuleks koostööraamistiku tulevase töötüklis raames eelkõige:

- suurendada kõigi noorte sotsiaalset kaasatust, võttes arvesse Euroopa alusväärtusi;
- suurendada kõigi noorte osalemist Euroopa demokraatia elluviimisel ja Euroopa kodanikuühiskonnas;
- hõlbustada noorte siirdumist noore-east täiskasvanu ellu, eelkõige integreerimist tööturule.

Nende prioriteetidega seoses ning pidades samas meeles, et liikmesriikide ja komisjoni tegevus on suunatud kõigile noortele, pööratakse erilist tähelepanu järgmistele rühmadele:

- marginaliseerumisoskus noored;
- noored, kes ei tööta ega õpi (NEET-noored);
- sisserändaja taustaga noored, sealhulgas hiljutised sisserändajad ja noored pagulased.

Komisjon ja liikmesriigid võtavad nendes valdkondades meetmeid, kasutades sealhulgas ELi noorte töökava, raamistiku vahendeid ja vajaduse korral koostööd teiste poliitikavaldkondadega, et edendada:

- sotsiaalset kaasatust ja teavitustegevust, et jõuda erineva taustaga noorteni, eelkõige kehvemate võimalustega noorteni, et tagada nende täielik osalemine ühiskonnaelus ja kodanikuühiskonna tegevuses;
- noorsootöö, noorteorganisatsioonide ja -võrgustike suutlikkust, et need toimiksid kaasajatena, aidates noortel osaleda kogukonnatöös, tegeleda vabatahtliku tööga ja kutsuda esile positiivseid sotsiaalseid muutusi;
- kvaliteetse noorsootöö tunnustamist, arendades selle suutlikkust kaasata ning reageerida uutele ühiskondlikele, käitumuslikele ja tehnoloogilistele muutustele;
- uusi demokraatlikke protsesside osalemise vorme ja juurdepääsu poliitilisele otsustusprotsessile nii veebipõhiste kui ka muude vahendite kaudu;

- uusi nõutavaid oskusi, sealhulgas kodanikuks olemise, meedia- ja digikirjaoskuse, kriitilise mõtlemise ja kultuuridevahelise mõistmise vallas;
- noorte juurdepääsu põhiõigustele, mittediskrimineerivat käitumist ja kultuuridevahelist mõistmist ning
- vabatahtlikku tegevust, sealhulgas selliste ELi programmide kaudu nagu Euroopa vabatahtlik teenistus ja uus ELi humanitaarabi vabatahtlike algatus, et ühendada õppimine ja kodanikuühiskonnas osalemine⁽³⁰⁾; ulatuslikumat täiendavust riikide ja rahvusvaheliste osalejate vahel, et parandada piiriülest vabatahtlikku tegevust ja paremini siduda riigisisest vabatahtlikku tegevust Euroopa vabatahtliku teenistusega.

Neid prioriteete järgiv ELi struktureeritud dialoog noortega peaks edendama kõigi noorte kaasamist sallivasse, mitmekesisesse ja demokraatlikku ühiskonda. Järgmine dialoog peab hõlmama palju suuremat hulka noorterühmi, eriti neid, kes ei ole dialoogis siiani osalenud, muu hulgas kasutades kergemaid kaasamise vahendeid, mis on kohandatud noorte vajadustele ja harjumustele.

Noortepoliitika ELi laiemas tegevuskavas

Noortepoliitika ei saa toimida isoleeritult. Koostöö ja vastastikune täiendus poliitikavaldkondadega, nagu tööhõive, haridus, koolitus, tervis ja heaolu, kultuur, digimeedia, säästev areng, kodanikuks olemine ja sport, on äärmiselt oluline.

Koostööraamistik saab sellist koostööd toetada oma mehhanismide kaudu. ELi töökava kaudu saavad komisjon ja liikmesriigid edasi rakendada ja täiustada sektoriüleseid struktuure ja töömeetodeid. See aitab saavutada üldisi eesmärgi noortevaldkonnas: luua kõigile noortele rohkem ja võrdseid haridus- ja töövõimalusi ning edendada kõigi noorte kodanikuaktiivsust, sotsiaalset kaasatust ja solidaarsust.

Euroopa noortevaldkonna koostöö peaks olema osa laiemast noori käsitlevast poliitilisest tegevuskavast. Realse mõju saavutamiseks peavad ELi ja liikmesriikide poliitikakujundajad tegema koostööd kohapealsete töötajate, teenuseosutajate, koolitajate ja ettevõtetega, et mobiliseerida ressursse ja rahalisi vahendeid, jõudmaks piisava hulga noorteni. Nad peaksid püüdma leida uuenduslikke lahendusi keerulistele nähtustele, nagu marginaliseerumine, tõrjutus ja vähene osavõtt.

Lõppkokkuvõttes tuleb kiiresti jõupingutusi suurendada. Selleks et pakkuda enamatele noortele reaalselt võimalust saada täielikeks ja aktiivseteks kogukonnaliikmeteks, on vaja terviklikku lähenemisviisi, mis oleks eesises ja väljakutsega kooskõlas. Selleks on vaja kooskõlastatud poliitilist tegevuskava, mis tugineks programmile „Erasmus+”, noortegarantiile ja laiematele ELi rahastamisvahenditele, nagu ESF ja noorte tööhõive algatus. Kui võimalik, tuleb neid jõupingutusi toetada riiklike ja piirkondlike vahenditega.

⁽³⁰⁾ Hoolimata Euroopa vabatahtliku teenistuse toetusesaajate arvu kahekordistamisest, on ELi tasandi piiriülene vabatahtlik tegevus endiselt tagasihoidlik

Nõukogu ja komisjoni 2015. aasta ühisaruanne hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020) rakendamise kohta

Hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö uued prioriteedid

(2015/C 417/04)

1. TAUST

Euroopal seisab ees mitu pakilist ülesannet: taastada töökohtade loomine ja elavdada majandust; saavutada jätkusuutlik kasv; ületada investeeringute nappus; tugevdada sotsiaalset sidusust; koordineerida reageerimist rändevoogudele; võtta erilise tähelepanu alla radikaliseerumise ja vägivalda ennetamine. Samal ajal peab Euroopa tegelema selliste pikaajaliste probleemidega nagu elanikkonna vananemine, digiajastuga kohanemine ning konkureerimine teadmistepõhises maailmamajanduses.

Euroopa poliitiline reageerimine Euroopa Komisjoni poliitiliste suuniste („Euroopa uus algus: minu tegevuskava töökohtade loomiseks ning majanduskasvu, õigluse ja demokraatlike muutuste tagamiseks“) (1) raames tähistab uut algust. Majanduslikus mõttes on haridusel ja koolitusel kasvu soodustava sektorina selles uues tegevuskavas otsustav roll. Inimkapitali investeeritud raha on hästi kulutatud raha. Hea haridus ja koolitus aitavad kaasa püsivale majanduskasvule ning säästvale arengule: need hoogustavad teadus- ja arendustegevust, innovatsiooni, tööviljakust ja konkurentsivõimet. Liikmesriigid peaksid tegema vajalikke investeeringuid kõikidesse haridus- ja koolitussüsteemidesse, et suurendada nende tõhusust ja tulemuslikkust tööjõu oskuste ja pädevuste suurendamisel, võimaldades seeläbi töötajatel paremini muutusteks ette valmistuda ja kohaneda dünaamilise tööturu kiiresti muutuvate vajadustega üha digitaalsemaks muutuva majanduse tingimustes ning tehnoloogiliste, keskkonnaga seotud ja demograafiliste muutuste olukorras. Liikmesriigid peaksid tegema rohkem jõupingutusi, et parandada kõigi juurdepääsu kvaliteetsele elukestvatele õppele, ning rakendada aktiivset vananemise strateegiaid, mis võimaldavad pikemat tööivõimelist iga.

Vägivaldse äärmusluse traagilised puhangud 2015. aasta alguses tuletasid teravalt meelde, et meie ühiskonnad on haavatavad. Haridusel ja koolitusel on tähtis roll selle tagamisel, et meie ühised inimlikud ja kodanikuäärtused on kaitstud ja antakse edasi järgmistele põlvkondadele, selleks et edendada mõtte- ja sõnavabadust, sotsiaalset kaasatust ja austust teiste vastu ning selleks et võidelda diskrimineerimise vastu kõigis selle vormides, tugevdada nende ühiste põhiväärtuste õpetamist ja aktsepteerimist ning luua alus kaasavamatele ühiskondadele hariduse kaudu, alustades varajasest east (2). Haridus ja koolitus võivad aidata vältida vaesust ja sotsiaalset tõrjutust ja nende vastu võidelda, edendada vastastikust austust ning rajada alus avatud ja demokraatlikule ühiskonnale, millele toetub kodanikuaktiivsus.

Samal ajal seisab haridus- ja koolitussüsteemide ees väljakutse tagada võrdne juurdepääs kvaliteetsele haridusele, eelkõige jõudes kõige ebasoodsamas olukorras olevate rühmadeni ja integreerides erineva taustaga inimesi, sealhulgas integreerides hiljuti saabunud sisserändajad (3) asjakohaselt õpikeskkonda, soodustades sel viisil suuremat sotsiaalset lähenemist.

Seda arvestades aitavad haridus ja koolitus märgatavalt kaasa mitmele ELi strateegiale ja algatusele, sealhulgas strateegiale „Euroopa 2020“, noortegarantiile, noorte tööhõive algatusele, digitaalse ühtse turu algatusele, Euroopa julgeoleku ja rände tegevuskavadele ning Euroopa investimiskavale; sealjuures austades täielikult liikmesriikide pädevust haridus- ja koolitussüsteemide vallas. Euroopa hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegiline raamistik (HK 2020) täiendab riiklikke meetmeid ja toetab liikmesriike vastastikuse kogemusevahetuse, vastastikuse õppe, tõendite ja andmete kogumise abil nende reformides, eesmärgiga nende tulemusi veelgi parandada.

Haridus ja koolitus annavad inimestele teadmised, oskused ja pädevused, mis võimaldavad neil areneda ja oma olukorda mõjutada, laiendades nende väljavaateid, valmistades inimesi soodsalt ette tulevaseks eluks, pannes aluse kodanikuaktiivsusele ja demokraatlikele väärtustele ning edendades kaasamist, võrdseid võimalusi ja võrdsust.

(1) Komisjoni president Jean-Claude Juncker esitas selle Euroopa Parlamendile 15. juulil 2014 Strasbourgis.

(2) Avaldus kodanikuaktiivsuse ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste edendamise kohta hariduse kaudu, 17. märts 2015, Pariis.

(3) Tekstis rändajatele osutamisel kehtib järgmine.

Sellega ei piirata erinevate rändajate kategooriate haridusele ja koolitusele juurdepääsu käsitlevat õiguslikku olukorda, nagu see on määratletud kohaldatavas rahvusvahelises õiguses, Euroopa Liidu õiguses ja siseriiklikus õiguses.

Komisjoni 2015. aasta hariduse ja koolituse valdkonna ülevaatest nähtub, et endiselt esineb tõsiseid probleeme.

- Kogu ELis on 15aastastest 22 % tulemused matemaatikas kehvad. Madala sotsiaal-majandusliku seisundiga õpilaste seas on see osakaal murettekitavalt 36,6 %. Lisaks on ELis 15aastastest 18 % tulemused lugemises madalad ning 17 % tulemused loodusteadustes kehvad. Kehvad tulemused nendes õpivaldkondades on ligikaudu 60 % levinumad poiste kui tüdrukute seas ⁽⁴⁾.
- Üks neljast Euroopa täiskasvanust on madala kvalifikatsioonitaseme tõttu halvas olukorras, mis piirab nende juurdepääsu tööturule, sulgedes samaaegselt tee edasiseks hariduseks või ümberkoolituseks. Parimal juhul põhihariduse omandanud 66 miljonist täiskasvanust osaleb täiskasvanuõppes ainult 4,4 % ⁽⁵⁾.
- Haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osakaal ⁽⁶⁾ on praegu 11,1 %. Strateegia „Euroopa 2020” ühise peamise eesmärgi saavutamise suunas on tehtud edusamme, kuid kogu Euroopas on siiski rohkem kui 4,4 miljonit haridussüsteemist varakult lahkunud noort ning ligikaudu 60 % neist on mitteaktiivsed või töötud, mis kujutab endast sotsiaalse tõrjutuse ja vähese kodanikuosaluse suuremat riski.
- Kõrghariduse omandajate ⁽⁷⁾ määr suureneb jätkuvalt ja on nüüd 37,9 %. Strateegia „Euroopa 2020” ühise peamise eesmärgi saavutamine on hästi edenenu, kuid koolilõpetanute tööhõivemäär püsib kogu ELis muutumatuna.

2014. aastal tehti ulatuslik vahekokkuvõtte HK 2020 kohta, mis hõlmas liikmesriike ja peamisi sidusrühmi ning on aluseks käesolevale aruandele. Kokkuvõttes jõuti kolme põhilise poliitilise järelduseni.

- Kinnitust leidis kõigi tasemete haridust ja koolitust hõlmava integreeritud raamistiku väärtus. Praegusaegne vajadus õppetegevuse paindlikkuse ja avatuse järele eeldab, et poliitika oleks ühtne alates alusharidusest ja põhikoolidest kuni kõrghariduse, kutsehariduse ja -koolituse ning täiskasvanuõppeni, toetades seeläbi elukestva õppe põhimõtet.
- HK 2020 neli strateegilist eesmärki (ja praegused ELi sihttasemed) on endiselt kehtivad, sest need sõnastati ammendaval ja tulevikku vaataval viisil nõukogu 2009. aasta järeldustes, mis käsitlevad strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal ning on kuni 2020. aastani kindlaks aluseks HK 2020 meetmetele. Siiski tuleb kohandada poliitika keset, et see hõlmaks nii pakilisi majandus- ja tööhõiveprobleeme kui ka hariduse tähtsust võrdsete võimaluste ja kaasamise edendamisel ning ühiste euroopalike väärtuste, kultuuridevahelise pädevuse ja kodanikuaktiivsuse juurutamisel.
- HK 2020 aitab oluliselt kaasa ELi üldisele töökohtade, majanduskasvu ja investeeringute tegevuskava elluviimisele, sealhulgas Euroopa poolaastale. Seoses sellega tuleks reformidega seotud probleemide puhul tõhustada tõenditele põhinemist ja vastastikust õppimist ning suurendada raamistiku riigipõhisust, kui see on asjakohane.

Arvestades eespool kirjeldatud raskusi ja poliitikajäreldusi ning parema kooskõla saavutamiseks HK 2020 ning ELi poliitiliste tingimuste ja prioriteetide vahel, tehakse käesolevas ühisaruandes ettepanek juhtida Euroopa koostööd selles raamistikus kuni 2020. aastani, mis tähendab, et selle töösükli pikendatakse kolmelt aastalt viiele.

2. PEAMISED VÄLJAKUTSED TULEVASTE PRIORITEETIDE VALIKU KINDLAKSMÄÄRAMISEL

Kokkuvõtte alusel ning samas liikmesriikidevahelisi erinevusi tunnistades tutvustatakse selles peatükis Euroopa hariduse ja koolituse valdkonna peamisi arengusuundi ja ülesandeid, mille tulemusena selgitati välja uued **prioriteetsed valdkonnad** ja **konkreetsed teemad**, et jätkata nende kallal tööd kuni 2020. aastani.

Uued *prioriteetsed valdkonnad* on:

- asjakohased ja kvaliteetsed teadmised, oskused ja pädevused, mida on arendatud elukestva õppe kaudu ja mille puhul keskendutakse õpitulemustele, et saavutada tööalane konkurentsivõime, innovatsioon, kodanikuaktiivsus ja heaolu;
- kaasav haridus, võrdsus, võrdsed võimalused, mittediskrimineerimine ja kodanikupädevuse edendamine;

⁽⁴⁾ OECD 2012. aasta PISA tulemused: suurepärased tulemused võrdsete võimaluste kaudu.

⁽⁵⁾ Uuring, milles käsitletakse täiskasvanute oskusi ning nende mõju haridus- ja koolituspoliitikale Euroopas, Euroopa Komisjon (2013).

⁽⁶⁾ Nende 18–24aastaste osakaal elanikkonnast, kes on omandanud ainult põhihariduse või madalama hariduse ning kes enam ei õpi ega tööta.

⁽⁷⁾ Nende 30–34aastaste protsent, kes on edukalt lõpetanud kolmanda taseme hariduse (Eurostat).

- avatud ja innovaatiline haridus ja koolitus, sealhulgas täielik jõudmine digiajastusse;
- tugev toetus õpetajatele, koolitajatele, koolijuhtidele ja teistele haridustöötajatele;
- oskuste ja kvalifikatsiooni läbipaistvus ja tunnustamine, et hõlbustada õpiliikuvust ja töötajate liikuvust;
- haridus- ja koolitussüsteemide jätkusuutlikud investeeringud, kvaliteet ja tõhusus.

Nimetatud prioriteetsed valdkonnad ja nendega seotud konkreetsed küsimused on toodud dokumendi lisas.

2.1. Oskuste ja pädevuste arendamisel on määravad õpitulemuste kvaliteet ja asjakohasus

Euroopa kesisel tasemel põhiteadmised ja -oskused takistavad majandusarengut ja piiravad karmilt inimeste tööalast, sotsiaalset ja isiklikku eneseteostust. Töölase konkurentsivõime, innovatsiooni ja kodanikuaktiivsuse parandamiseks ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2006. aasta soovitusel (võtmepädevuste kohta elukestvas õppes) tuginedes peavad põhioskused käima käsikäes muude oluliste pädevustega ja hoiakutega, milleks on loovus, ettevõtlikkus ja algatusvõime, digipädevused⁽⁸⁾, võõrkeelteoskus, kriitiline mõtlemine, sealhulgas e- ja meediapädevuse abil, ning oskused, mis kajastavad kasvavaid vajadusi, näiteks rohelises majanduses ning digitaal- ja tervishoiusektoris vajalikud oskused.

Õpitulemuste kvaliteeti tuleb edendada elukestvalt. Kuigi enamik liikmesriike on kehtestanud põhjalikud elukestva õppe strateegiad, peaksid kõik liikmesriigid sellised strateegiad välja töötama ning tagama võimaluse liikuda erinevate õppevormide ja -tasemete vahel ning siirduda haridus- ja koolitussüsteemist tööle. See nõuab järjepidevaid kooskõlastamis- ja partnerluspingutusi eri õppesektorite vahel ning haridusasutuste ja asjakohaste sidusrühmade vahel.

Alusharidus ja lastehoid on lähtepunkt ning üks tõhusamaid vahendeid põhipädevuste süvendamisel, aga selle puhul esineb juurdepääsu laiendamise ja kvaliteedi parandamise topeltprobleem. Alla 3aastastele lastele mõeldud teenuste osutamine on mõnes riigis eriti problemaatiline. Nagu on soovitatud eelmise tööttsükli ajal liikmesriikide ekspertide poolt välja töötatud alushariduse ja lastehoiu kvaliteediraamistikus, võiks edasise töö põhiteemadeks olla juurdepääsu parandamine eeskätt ebasoodsas olukorras inimrühmade jaoks, töötajate professionaalsuse parandamine ning tõhusad haldus-, õppekava-, rahastamis- ja järelevalvesüsteemid.

Haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamiseks suunatud meetmed on võetud kasutusele kõigis liikmesriikides, aga need ei moodusta alati ulatuslikke strateegiaid, nagu on nõutud nõukogu 2011. aasta soovitusel⁽⁹⁾, ega samaväärseid tõendus põhiseid poliitikaid. Edukas lahendus nõuab pikaajalist pühendumist ja valdkondadevahelist koostööd, milles keskendutakse ennetuse, varase sekkumise ja kompensatsioonimeetmete sobivale kombinatsioonile. Koolipõhised haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamise poliitika peaksid hõlmama koostööl põhinevaid lähenemisviise, vanemate aktiivset kaasamist, partnerlust väliste sidusrühmade ja kogukonnaga, õpilaste heaolu toetamise meetmeid ning kvaliteetseid suuniseid ja nõustamist, millega tagatakse õpilastele võrdsed võimalused kvaliteetsele haridusele juurdepääsuks, selles osalemiseks ja sellest kasu saamiseks ning mis võimaldavad kõigil õpilastel saavutada oma täieliku potentsiaali.

Kõrgharidussüsteemid peaksid hoogustama teadmispõhist majandust ja vastama ühiskonna vajadustele. Kõrgharidus peab muutuma ühiskonna ja tööjõuturu vajadused tulemuslikult täitma, suurendades Euroopa oskusi ja inimkapitali ning tugevdades oma panust majanduskasvu. Selle saavutamiseks peaks kõrgharidus tagama, et ajakohastamisel keskendutakse hariduse, teadustöö, innovatsiooni ja tööhõive vahelisele sünergiale, luues sidemed kõrgharidusasutuste, kohaliku keskkonna ja piirkondade vahel, kohaldades uuenduslikke lähenemisviise õppekavade asjakohasuse parandamiseks, kasutades muu hulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (IKT), parandades siirdumist tööellu ning tugevdades rahvusvahelist koostööd. Samas kui haridussüsteemist väljalangemise määra vähendamine ja lõpetanute määra suurendamine valmistab paljudes liikmesriikides endiselt raskusi, eriti ebasoodsas olukorras inimrühmade puhul, on prioriteediks vajadus tagada, et kõik kõrghariduse vormid annavad üliõpilastele asjakohased kõrgetasemelised teadmised, oskused ja pädevused, mis valmistavad nad ette edasiseks karjääriks. Kõrgharidus peab samuti aitama valmistada üliõpilasi ette avatud suhtumisel ja kriitilisel mõtlemisel põhinevaks kodanikuaktiivsuseks ning toetama isiklikku arengut, täites samas oma täielikku rolli teadmiste edastamisel ja loomisel.

⁽⁸⁾ Õppimine ja digipädevuste omandamine tähendab enam kui lihtsalt info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) alaseid oskusi ning hõlmab IKT turvalist, koostööle suunatud ja loominguks kasutamist, sealhulgas kodeerimist.

⁽⁹⁾ Ühendkuningriik hääletas selle soovitusel vastu.

Kutseharidusel ja -koolitusel on asjakohaste oskuste arendamisel oluline roll. Kutseharidus- ja -koolitussüsteemi lõpetanute tööhõivemäär on juba enamikus liikmesriikides heal tasemel. Sellele on kaasa aidanud ka Brugge kommünikees (2010) määratud eesmärkide rakendamiseks Kopenhaageni protsessi raames aastatel 2011–2014 võetud meetmed, mille eesmärk on parandada kutsehariduse ja -koolituse tulemuslikkust, kvaliteeti ja atraktiivsust. Sellele peaksid järgnema täiendavad reformid kooskõlas Riia 22. juuni 2015. aasta järeldustes määratletud keskpika perioodi eesmärkidega (vt lisa). Tuleks jätkata asjakohaste oskuste arendamist, edendades veelgi kõiki tööloppimise vorme, nagu praktikad, õpipoisiõpet ning dualseid kutseharidus- ja -koolitussüsteeme, tõhustades Euroopa Õpipoisiõppe Liidu tööd, arendades edasi partnerlusi kõigi sidusrühmadega kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasemel ning täiustades vajatavate oskuste prognoosimist. Ühtlasi tuleks tõhustada kutseharidus- ja -koolitussüsteemi õpetajate, koolitajate ja mentorite esialgset ja pidevat kutsealast arengut, sealhulgas töökogemuse kaudu ettevõtetes ja tööstuses, et olla valdkonna arengutega kursis.

Täiskasvanuõpe kui oskuste täiendamise, ümberõppe, kodanikuaktiivsuse ja sotsiaalse sidususe alus. Kuna hiljutised uuringud⁽¹⁰⁾ on näidanud, et täiskasvanute põhioskuste tase on madal, ning võttes arvesse üleilmastumise mõju vajatavatele oskustele ja kõrget töötuse määra, siis on vaja täiskasvanuõppe uuendatud Euroopa tegevuskava jõudsamalt rakendada. Prioriteetidid peaksid hõlmama tulemuslikumat juhtimist, märgatavalt suuremat võimaluste pakkumist ja kasutamist, nende paindlikumat osutamist, ulatuslikumat juurdepääsu, hoolikamat jälgimist ning paremat kvaliteedi tagamist (vt lisa). Täiskasvanuõpe annab hiljuti saanud sisserändajatele ja rändetaustaga inimestele võimaluse täiendus- ja hariduseks või ümberõppeks ning suurendab nende inimeste võimalusi tööturule ja ühiskonda integreeruda.

2.2. Haridus ja koolitus on üliolulised sotsiaalse sidususe, võrdsuse, mittediskrimineerimise ja kodaniku pädevuse edendamiseks

Ebavõrdsus on enamikus Euroopa ja OECD riikides viimase 30 aasta kõrgeimal tasemel ning see halvendab haridustulemusi, sest haridussüsteemid kipuvad olemasolevaid sotsiaal-majandusliku seisundi seaduspärasid taastootma. Seetõttu tuleb esikohale seada põlvest põlve kanduva madala kvalifikatsioonitaseme tsükli katkestamine. Enamik liikmesriike on võtnud meetmeid, et parandada ebasoodsas olukorras olevate õppijate juurdepääsu haridusele. Siiski esineb endiselt märkimisväärne hariduslünk ning kvaliteetsele haridusele ja koolitusele, alates alusharidusest ja lastehoiust, on mitmes ELi osas endiselt raske juurde pääseda. Mitmekesisusele selle kõigis vormides reageerimiseks ning kõigile õppijatele kaasava hariduse ja koolituse pakkumiseks on vaja tulemuslikke meetmeid, keskendudes ebasoodsas olukorras olevate rühmadele, nagu erivajadustega õppijad, hiljuti saanud sisserändajad, rändetaustaga inimesed ja romad. Noortegarantii tuleks täielikult ellu viia (st tööturule suunamised, praktikad ning uued võimalused õppimiseks ja koolituseks).

Tegeleda tuleb sooline ebavõrdsusega hariduses ja koolituses, mida põhjustavad ka jätkuvalt esinevad soolised stereotüübid, ning sooliste erinevustega haridusvalikute langetamisel. Õpikeskkonnas ei tohi sallida muu hulgas soopõhist kiusamist, ahistamist ega vägivalda. Õppeasutustele ja õpetajatele, koolitajatele, koolijuhtidele ja muudele haridustöötajatele tuleb anda vahendeid ja toetust, et õppijad saaksid oma õpikeskkonnas kaasatuse, võrdsuse, võrdsete võimaluste, mittediskrimineerimise ja demokraatliku kodanikuna käitumise kogemuse. Avatud õpikeskkondi, nagu avalikud raamatukogud, avatud täiskasvanuharidusekeskused ja avatud ülikoolid, tuleks sotsiaalse kaasamise edendamise vahenditena võimendada.

17. märtsi 2015. aasta haridusministrite Pariisi deklaratsioonis nõuti kõigil tasanditel meetmeid, et tugevdada hariduse rolli kodanikuna käitumise ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste edendamisel, sotsiaalse sidususe tugevdamisel ning noorte abistamisel, et kujundada nad meie eripalgelise ja kaasava ühiskonna vastutustundlikeks, avatud meelega ja aktiivseteks liikmeteks⁽¹¹⁾. Haridus on oluline tõrjutuse ja radikaliseerumise ennetamiseks ja neile vastu astumiseks. Deklaratsiooni järelmeetmed on uues töösüklis kõige tähtsamal kohal. Need koosnevad ühisest analüüsist, vastastikusest õppimisest, kohtumistest, heade tavade levitamisest ja konkreetsetest meetmetest, mida toetatakse rahastusega programmist Erasmus+ kooskõlas deklaratsioonis määratletud nelja valdkonnaga: i) selle tagamine, et lapsed ja noored omandavad sotsiaalsed, kodaniku- ja kultuuridevahelised pädevused, edendades demokraatlikke väärtusi ja põhiõigusi, sotsiaalset kaasamist ja mittediskrimineerimist ning kodanikuaktiivsust, ii) kriitilise

⁽¹⁰⁾ Vt eelkõige täiskasvanute oskusi käsitlevat OECD uuringut, mis viidi läbi täiskasvanute pädevuste hindamise programmi (PIAAC) raames.

⁽¹¹⁾ Mitteformaalne haridus on oluline noorte inimeste sotsiaalse ja demokraatliku osaluse edendamisel, mis on ELi noortevaldkonna koostööraamistiku prioriteet (2015. aasta ELi noortearanne).

mõtlemise ja meediapädevuse parandamine, iii) ebasoodsas olukorras olevate laste ja noorte hariduse soodustamine ning iv) koostöös teiste asjakohaste poliitikate ja sidusrühmadega kultuuridevahelise dialoogi edendamine kõigi õppevormide kaudu.

Eespool toodud meetmete valdkondade tähtsust suurendab praegune rändajate sissevool Euroopasse. Erineva taustaga inimeste saabumine loob väljakutse haridus- ja koolitussektori ning selle sidusrühmade jaoks kogu Euroopas. Nende rändajate jaoks, kes meie riikidesse jäävad, on integreerimine haridusse ja koolitusse ülioluline samm nende sotsiaalse kaasamise, tööalase konkurentsivõime, ametialase ja isikliku eneseteostuse ja kodanikuaktiivsuse suunas. Selles kontekstis on esmatähtis vastuvõtjariigi keel(t)e tõhusa omandamise toetamine. Lisaks sõltub rändajate edukas integreerimine ka eri kultuuride tundmise arendamisest õpetajate, koolitajate, koolijuhtide, teiste haridustöötajate, õpilaste ja vanemate hulgas, et tagada parem valmisolek õpikeskkonna multikultuurseks mitmekesisuseks. Rände Euroopa mõõde rõhutab liikmesriikide integratsioonimeetmete täieliku toetamise asjakohasust, nt ühise analüüsi, vastastikuse õppimise, konverentside ja heade tavade levitamise kaudu.

2.3. Asjakohane ja kvaliteetne õpe vajab järgmist.

Innovaatiliste pedagoogikameetodite ning digipädevuste arendamise vahendite aktiivsem kasutamine: haridus ja koolitus võivad kõigil tasanditel kasu saada hästi järeleproovitud innovaatilistest pedagoogilistest tavadest ja didaktilistest materjalidest, mille suutlikkus aidata konkreetsetel kaasa erinevate õppijate kaasavale õppimisele on tõestatud. Mitu liikmesriiki on teatanud õpetajate ja õppijate digipädevuste parandamise algatustest ning kolmandik neist on võtnud kasutusele riiklikud hariduse digiteerimise strateegiad. Siiski on jäänud püsima tohutud probleemid. Ühiskonnad muutuvad üha digitaalsemaks, suurendades seeläbi nõudlust digipädevuste järele. Haridus ja koolitus peavad selle vajaduse täitma – see nõuab investeerimist taristusse, organisatsioonilistesse muudatustesse ja digiseadmetesse ning õpetajate, koolitajate, koolijuhtide ja teiste haridustöötajate digipädevustesse ning digitaalsete (ja avatud) õppematerjalide väljatöötamise ning kvaliteetsesse haridustarkvarasse. Hariduse ja koolituse andmisel tuleks lõigata kasu uutest IKT arengusuundumustest ning võtta kasutusele innovaatilised ja aktiivsed pedagoogikameetodid, mis põhinevad osalusel ja projektipõhisusel. Avatud õpikeskkonnad, nagu avalikud raamatukogud, avatud täiskasvanuharidusekeskused ja avatud ülikoolid, võivad aidata kaasa haridusvaldkondade vahelisele koostööle, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate õppijate puhul.

Tugev toetus õpetajatele, koolitajatele, koolijuhtidele ja teistele haridustöötajatele, kellel on oluline roll õppijate edukuse tagamises ja hariduspoliitika rakendamises: paljud liikmesriigid on teatanud õpetajakoolituse täiendamise meetmetest ning rõhutanud, et õpetajate ja koolitajate formaalharidus ja edaspidine erialane areng peaksid olema eesmärgipärased ning ühendama eriala sisu, pedagoogika ja praktika. Endiselt on prioriteet kõikide tasandite ja kõikide haridus- ja koolitussektorite asjaomastele töötajatele tugevate pedagoogiliste oskuste ja pädevuste tagamine, tuginedes usaldusväärsele teadustegevusele ja praktikale. Neid oleks vaja koolitada tulema toime õppijate individuaalsete vajadustega ja nende üha erinevama sotsiaalse, kultuurilise, majandusliku ja geograafilise taustaga, ennetama haridussüsteemist varakult lahkumist, kasutama optimaalselt innovaatilist pedagoogikat ja IKT vahendeid, toetades neid sealjuures nende karjääri alguses.

Paljudes riikides takistab kvaliteetset õpetamist üha enam töötajate nappus ja samal ajal üha vähenev huvi õpetajakutse vastu. Seetõttu peaksid liikmesriigid võtma meetmeid õpetajakutse atraktiivsemaks ja mainekamaks muutmiseks⁽¹²⁾. Tagamiseks seda, et valitakse sobivaimad, erineva tausta ja kogemustega kandidaadid ja et õpetajatele pakutakse atraktiivseid karjäärivõimalusi, on vaja laiaulatuslikke pikaajalisi poliitikameetmeid, muu hulgas eesmärgiga vähendada kõnealuse kutsealaga seoses esinevaid tugevaid soolisi eelarvamusi.

Õpiliikuvuse hõlbustamine kõikidel tasanditel: õpiliikuvust käsitleva nõukogu 2011. aasta soovitusel järelemeetmena koostatud esimesest liikuvuse edetabelist (2014) nähtub, et õpiliikuvuse keskkond on liikmesriigiti väga erinev ning märkimisväärsed teabe, õppijate toetamise ja tunnustamisega seotud takistused püsivad. Oskuste ja kvalifikatsiooni läbipaistvuse, kvaliteedi tagamise ja valideerimise ning tunnustamise meetmeid tuleb järgida ja nendest tuleb kinni pidada. Liikuvuse jälgimiseks on vaja paremaid tõendusandmeid.

Kõrghariduse ning kutsehariduse ja -koolituse rahvusvahelisemaks muutmise toetamine on endiselt prioriteet. See võib hõlmata poliitilist koostööd muude maailma piirkondadega kvaliteedi tagamise ja õpitulemuste edendamise valdkonnas, strateegiliste partnerluste ja ühiste kursuste väljatöötamist, üliõpilaste, töötajate ja teadlaste liikuvuse edendamist ning väljaspool ELi omandatud kvalifikatsioonide kasutamise hõlbustamiseks tehtavat tööd.

⁽¹²⁾ Poliitikameetmeid õpetajakutse atraktiivsuse parandamiseks Euroopas, Euroopa Komisjon (2013).

Tugevdatud ja lihtsustatud läbipaistvust ja tunnustamist tagavad ELi vahendid ning tugevam koostoime nende vahel: läbipaistvust ja tunnustamist tagavad vahendid on olulised nii liikuvuse, tööalase konkurentsivõime kui ka elukestva õppe seisukohalt. Mõningaid neist (nt Europass) kasutatakse laialdaselt. Suurema läbipaistvuse tagamiseks on enamik liikmesriike välja töötanud riiklikud kvalifikatsiooniraamistikud ja seostanud need Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga. Mitu liikmesriiki on rakendanud Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteemi (ECVET), Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistiku kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas (EQAVET) ja Euroopa kõrgharidusruumi kvalifikatsiooniraamistiku.

Edasises töös tuleks edendada mitteformaalse ja informaalset õppe valideerimist ning soodustada suuremat läbipaistvust ja kvalifikatsioonide võrreldavust kogu Euroopas. Hiljuti saanud rändajate osas võiks olemasolevad läbipaistvust tagavad vahendid kaasa aidata arusaamise parandamisele välismaal omandatud kvalifikatsioonidest ELis ja vastupidi. Asjakohane tunnustamine ja valideerimine võib toetada avatud ja innovaatiliste, sh digitehnoloogiat kasutavate õpitavade kasutuselevõtmist.

Edasises töös tuleks keskenduda ka Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku ja riiklike kvalifikatsiooniraamistike tõhusamale rakendamisele ja Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku edasiarendamisele, et suurendada kvalifikatsioonide läbipaistvust ja võrreldavust. Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku ja riiklike kvalifikatsiooniraamistike kasutamine võib toetada olemasolevaid tunnustamismenetlusi ja seeläbi tunnustamist hõlbustada.

Pärast esialgse mõjuhindangu läbiviimist tuleks erilist tähelepanu pöörata ka olemasolevate ELi vahendite (nt laiemale üldsusele suunatud oskuste ja kvalifikatsiooniga seotud vahendid, portaalid ja muud teenused) lihtsustamisele ja ratsionaliseerimisele, et suurendada nende kättesaadavust.

Investeeringute nappuse ületamine: tõhus investeerimine kvaliteetsesse haridusse ja koolitusse on jätkusuutliku kasvu allikas. Siiski on pärast kriisi riigieelarved endiselt piiratud ning mitu liikmesriiki on realselt kärpinud oma haridus- ja koolituskulusid. See tähendab, et liikmesriike on vaja toetada selliste reformide väljatöötamisel, millega saavutatakse kvaliteetne haridus ja koolitus tulemuslikumalt ja laiemas ühiskondlikus kontekstis. Euroopa investeerimiskava, Erasmus+, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide, sealhulgas noorte tööhõive algatuse ja programmi „Horisont 2020” kaudu saab investeeringuid hoogustada ning toetada HK 2020 poliitikaprioriteete, tagades samas tugevad sidemed poliitikavaldkondadega.

3. JUHTIMINE JA TÖÖMEETODID

Pärast 2012. aasta ühisaruannet on HK 2020 juhtimine paranenud. Eelkõige on tõhustatud tõendite kogumist (hariduse ja koolituse valdkonna ülevaade) ja töörühmade operatiivsust ning töötatud välja korrapärased platvormid peamiste sidusrühmade vaheliseks teabevahetuseks, näiteks haridus-, koolitus- ja noorsoofoorum. Kokkuvõttest nähtub, et järgmise töötükli puhul ollakse üksmeelil allpool toodud käsitlusviisis.

- **Tugevad analüütilised tõendid ja edusammude jälgimine** on HK 2020 tulemuslikkuse mõttes üliolulised ning neid tõendeid kogutakse ja edusamme jälgitakse koostöös Eurostati, Eurydice võrgustiku, Cedefopi, OECD ja muude organisatsioonidega.
- Endiselt jääb HK 2020 raames esikohale aruandluse lihtsustamine ja ratsionaliseerimine, millele aidatakse kaasa töötükli pikendamise viie aastani. Optimaalselt kasutatakse analüütilisi ja ajakohaseid fakte ja arvamusi, mida saadakse näiteks Eurydice võrgustiku ja Cedefopi (Refer Net) kaudu. Lisaks võetakse hariduse ja koolituse valdkonna ülevaate riigipõhist teavet sisaldavates peatükkides arvesse ka ajakohaseid riiklike andmeid, kui see on metodoloogiliselt põhjendatud.
- **Tugevamad seosed hariduse, ettevõtluse ja teadustegevuse vahel ning sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna kaasamine** tugevdab HK 2020 mõju ning õppesüsteemide asjakohasust Euroopa innovatsioonisuutlikkuse suurendamisel. Siin on suunanäitajateks teadmusühendused, programmi Erasmus+ valdkondlike oskuste ühendused, Marie Skłodowska-Curie meetmed ning programmi „Horisont 2020” alla kuuluv Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut. Sidusrühmade kaasamine soodustavad ka haridus-, koolitus- ja noorsoofoorum, ELi foorum ülikoolide ja ettevõtjate dialoogiks, kutsehariduse ja -koolituse valdkonna ettevõtlusfoorum ja liikmesriikide temaatilised foorumid. Püütakse saavutada koostöö Euroopa kodanikuühiskonna ja Euroopa sotsiaalpartneritega, et nende asjatundlikkust ja teavitamissuutlikkust optimaalselt ära kasutada.

HK 2020 vahendid on oma väärtust tõestanud, kuid riiklikul tasandil ei ole need alati tõhusat mõju avaldanud – peamiselt on selle taga tegevuse kooskõlastamatus, kehv teabe levitamine ning riikide vähene teadlikkus nende tulemuste kasulikkusest. HK 2020 vahendite pagasit on kavas tugevdada.

- HK 2020 tegevuse läbipaistvuse ja sidususe parandamiseks valmistab komisjon koostöös liikmesriikidega (sealhulgas nõukogu eesistujariikide kolmikuga) ette **HK 2020 esialgse jooksva töökava**, mis hõlmab põhitegevust ning vastastikuse õppimise üritusi, mida kavatakse läbi viia tippametnike mitteametlikel kohtumistel, st koolide, kutseharidus- ja -koolitus- ning kõrgharidusasutuste peadirektorite koosolekul (peadirektorite koosolekud) ning hariduse ja koolituse valdkonna kõrgetasemelise töörühma, HK 2020 töörühmade, Euroopa kvalifikatsiooni- raamistiku nõuanderühma ning andmete ja näitajate eksperdirühma koosolekul, ning annab nendest selge ülevaate.
- Alates 2016. aastast asub uus **töörühmade** ⁽¹³⁾ põlvkond tööle **HK 2020 alaste konkreetsete küsimustega**, mis on loetletud lisas. Komisjon pakub välja töörühmade volitused, mida kohandatakse eelkõige hariduskomitee kaudu väljendatud liikmesriikide kommentaare silmas pidades. Rühmad annavad korrapäraselt aru asjaomastele mitteametlikele tippametnike rühmadele (st peadirektorite koosolekul ning hariduse ja koolituse valdkonna kõrgetasemelisele töörühmale), kes neid juhendavad, ja hariduskomiteele, kes esitab nõukogule asjaomased väljundid. Innustatakse innovaatiliste töömeetodite kasutamist ja tõhusamalt levitatakse rühmade väljundeid, et võimaldada saavutada tõeline teadmiste jagamine ning hõlbustada järelmeetmete võtmist.
- Tugevdatakse **HK 2020 vastastikuse õppimise meetmeid**, mis on tavaliselt töörühmade kanda ning võimaldavad sarnaste poliitika probleemidega liikmesriikidel töötada klastritena. 2012. aasta ühisaruande rakendamisel vabatahtlikul alusel korraldatavad **vastastikused eksperdihinnangud**, milles keskendutakse riigipõhiste probleemidele, on peadirektorite mitteametlike koosolekute kontekstis kasulikuks osutunud, kuid need nõuavad paremat ettevalmistamist ja üksteisega suhtlemist. Konkreetsete riiklike reformikavade toetamiseks saab samuti kasutada täpseid vajadusi arvestavat **vastastikust nõustamist** ⁽¹⁴⁾.
- **Heade tavade** ja saadud õppetundide levitamist – vajaduse korral rahvusvaheliste tõendite abil – hoogustatakse temaatiliste üritustega, poliitikaalase vastastikuse õppimisega ning mis tahes kokkulepetega, mille abil saab edastada ja vahetada teadmisi selle kohta, mis hariduses toimib. Selleks et hõlbustada HK 2020 teatud põhiväljundite tulemuslikku kasutuselevõtmist hariduse ja koolituse sidusrühmade poolt, pööratakse erilist tähelepanu oluliste sõnumite levitamisele ELi ametlikes keeltes vastavalt olemasolevatele vahenditele. Peale selle lisatakse kõnealuse levitamise kord HK 2020 töörühmade volituste hulka ja seda kajastatakse jooksvas töökavas.
- Euroopa poolaastaga ühtlustatud **hariduse ja koolituse valdkonna ülevaadet**, mis pakub ajakohaseid temaatilisi ja riigipõhiseid tõendeid, kasutatakse korrapäraselt selleks, et toetada poliitikaalaseid arutelusid nõukogu tasandil ja Euroopa Parlamendis peetavaid arutelusid hariduse murekohtade ja reformide üle.
- Täielikult kasutatakse ära **programmiErasmus+** potentsiaal suurendada HK 2020 vahendite mõju, toetades muu hulgas poliitikaeksperimentide ettevalmistamist töörühmades ning kasutades silmapaistvates projektides kogutud tõendeid.
- Kuigi on tehtud positiivseid samme, et edendada 2012. aasta ühisaruande järelmeetmena koostööd tööhõivekomiteega hariduse ja koolituse alal, on siiski veel võimalik uurida võimalusi, kuidas seda suhet parandada ja paremini struktureerida, innustades näiteks rohkem tõenditepõhise mõttevahetuse läbiviimist inimkapitaliga seonduvatel teemadel vastavalt tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu 9. märtsi 2015. aasta järeldustele.
- Tõhustada koostööd nii hariduse, noorte, kultuuri ja spordi nõukogus kui ka teiste nõukogu koosseisudega.

⁽¹³⁾ Need töörühmad, mille komisjon moodustas algselt tööprogrammi „Haridus ja koolitus 2010” raames, et rakendada avatud koordineerimise meetodit hariduses ja koolituses, on parimate tavade vahetamise foorumiks kõnealustes valdkondades. Nad toovad vabatahtlikul alusel kokku liikmesriikide eksperdid.

⁽¹⁴⁾ Vastastikune nõustamine on instrument, mille raames tulevad vabatahtlikul ja läbipaistval alusel kokku asjaomase kutseala kolleegid väiksest hulgast riiklikest ametiasutustest, et pakkuda välisnõustamist riigile, kus toimub oluline poliitikakujundamise protsess. Selle eesmärk on minna kaugemale teabe jagamisest ning olla foorumiks riiklikele väljakutsetele lahenduste leidmisel osalusel põhineva õpikoja vormis.

LISA

HARIDUSE JA KOOLITUSE VALDKONNA ÜLEEUROOPALISE KOOSTÖÖ PRIORITEETSED VALDKONNAD

Vahekokkuvõttes kinnitati nende HK 2020 nelja **strateegilise eesmärgi** asjakohasust, mille nõukogu seadis 2009. aastal:

1. elukestva õppe ja õpiliikuvuse reaalsuseks muutmine;
2. hariduse ja koolituse kvaliteedi ja tõhususe parandamine;
3. võrdsete võimaluste, sotsiaalse sidususe ja kodanikuaktiivsuse edendamine;
4. loovuse ja innovaatsilisuse, sealhulgas ettevõtlikkuse suurendamine kõikidel haridus- ja koolitustasanditel.

Kokkuvõtte tegemisel tõsteti nende strateegiliste eesmärkide seas esile liikmesriikide ühist eesmärki ühtlustada praegused prioriteetsed tegevusvaldkonnad. Alltoodud tabelis tehakse ettepanek vähendada kuni 2020. aastani **prioriteetsete valdkondade** arvu 13-lt 6-le – igaüks neist saab aidata saavutada üht või mitut strateegilist eesmärki – täielikus kooskõlas ELi üldiste poliitikaprioriteetidega ja nendesse panustades.

Tabelis on prioriteetsed valdkonnad jaotatud **konkreetsed teemad** vastusena nõukogu soovile, et tulevase töö teemadele osutataks selgemalt. Neid valdkondi järgitakse HK 2020 töömeetodite ja vahendite abil; need i) kajastavad liikmesriikide ühiseid ülesandeid ning ii) pakuvad lisaväärtust nendega tegelemisel Euroopa tasandil. Need **konkreetsed teemad** on aluseks HK 2020 järgmise põlvkonna töörühmade volitustele.

Liikmesriigid valivad oma riiklike prioriteetide põhjal välja need töö- ja koostöövaldkonnad ja -teemad, milles nad soovivad osaleda.

Prioriteetsed valdkonnad	Konkreetsed teemad
1 Asjakohased ja kvaliteetsed teadmised, oskused ja pädevused, mida arendatakse kogu elukestva õppe jooksul, keskendudes õpitulemustele, et saavutada tööalane konkurentsivõime, innovatsioon, kodanikuaktiivsus ja heaolu	i. Tõhustada sihipäraseid poliitikameetmeid, et parandada kogu Euroopas kesiseid tulemusi põhioskustes ehk keele- ja kirjaoskuses, matemaatikas, loodusteadustes ja digikirjaoskuses ii. Tugevdada valdkonnaüleste oskuste ja võtmepädevuste arendamist kooskõlas võtmepädevusi käsitleva lähteraamistikuga elukestvaks õppeks, eelkõige dig-, ettevõtlus- ja keelepädevust iii. Taasalustada ja jätkata elukestva õppe strateegiaid ning tegeleda üleminekuetappidega hariduses ja koolituses, edendades samal ajal kvaliteetse nõustamise abil üleminekut kutseharidus- ja -koolitussüsteemi, kõrgharidussüsteemi ja täiskasvanuõppe süsteemi, sealhulgas mitteformaalsesse ja informaalset õppesüsteemi, liikumist kõigi nende süsteemide vahel ning suundumist haridus- ja koolitussüsteemist tööturule iv. Edendada üldist võrdset võimalusi pakkuvat juurdepääsu taskukohasele, kvaliteetsele alusharidusele ja lastehoiule, eelkõige ebasoodsas olukorras olevate inimeste puhul, ning edendada selle valdkonna kvaliteediraamistikku v. Vähendada haridussüsteemist varakult lahkumist, toetades koolipõhiseid strateegiaid üldise kaasava õppijakeskse nägemusega haridusest ning teise võimaluse pakkumisega, pöörates rõhku tõhusatele õpikeskkondadele ja pedagoogikameetoditele vi. Edendada kõrghariduse asjakohasust tööturu ja ühiskonna seisukohast, sealhulgas tööturu vajaduste ja tulemuste parema jälgimise ja prognoosimise abil, näiteks jälgides kõrgkooli lõpetanute karjääri, innustades arendama õppekavasid, intensiivistama tööõppimist ning tõhustama asutuste ja tööandjate vahelist koostööd

Prioriteetsed valdkonnad	Konkreetsed teemad
	vii. Täita Riia keskpika perioodi eesmärgid kutsehariduses ja -koolituses (vt täpsemalt teksti lõpus), tõhustades samal ajal Euroopa Õpipoisiõppe Liidu tööd ja täiustades tööturul vajatavate oskuste prognoosimist viii. Rakendada täiskasvanuhariduse uuendatud Euroopa tegevuskava (vt täpsemalt teksti lõpus)
2 Kaasav haridus, võrdsus, võrdsed võimalused, mitte-diskrimineerimine ja kodanikupädevuse edendamine	i. Tulla toime üha erinevamate õppijatega ning parandada kõigi, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate rühmade, nagu erivajadustega õppijate, hiljuti saabunud sisserändajate, sisserändaja taustaga inimeste ja romade juurdepääsu kvaliteetsele ja kaasavale tavaharidusele ja -koolitusele, võideldes samal ajal diskrimineerimise, rassismi, segregatsiooni, kiusamise (sh küberkiusamise), vägivalga ja stereotüüpidega ii. Tegeleda soolise ebavõrdsuse küsimusega hariduses ja koolituses ning naiste ja meeste ebavõrdsuse võimalustega ning edendada sooliselt tasakaalustatumaid haridusvalikuid iii. Hõlbustada sisserändajatel õppe- ja töökeel(t)e tulemuslikku omandamist formaalse ja mitteformaalse õppe kaudu iv. Edendada kodanikupädevust, kultuuridevahelist ja sotsiaalset pädevust, vastastikust mõistmist ja austamist ning vastutustunnet demokraatlike väärtuste ja põhiõiguste suhtes hariduse ja koolituse kõikidel tasanditel v. Parandada kriitilist mõtlemist ning küber- ja meediapädevust
3 Avatud ja innovaatiline haridus ja koolitus, sealhulgas täielik jõudmine digiajastusse	i. Uurida edasi innovaatiliste ja aktiivsete pedagoogikameetodite, näiteks valdkondadevahelise õpetamis- ja koostöömeetodite potentsiaali, et hoogustada asjakohaste ja kõrgetasemeliste oskuste ja pädevuste arendamist ning toetada samal ajal kaasavat haridust, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate ja puudega õppijate puhul ii. Edendada koostööd, innustades õppijate, õpetajate, koolitajate, koolijuhtide ja teiste haridustöötajate, lapsevanemate ning laiema kohaliku kogukonna, nagu kodanikuühiskonna rühmade, sotsiaalpartnerite ja ettevõtete kaasamist iii. Suurendada sünergiat haridus-, teadus- ja uuendustegevuse vahel, pidades silmas jätkusuutlikku kasvu, tuginedes kõrgharidussüsteemi arengule ning keskendudes uuesti kutseharidusele ja -koolitusele ning koolidele iv. Edendada IKT kasutamist, et parandada hariduse kvaliteeti ja asjakohasust kõigil tasanditel v. Suurendada avatud ja digitaalsete õppematerjalide ning pedagoogikameetodite kättesaadavust ja kvaliteeti kõigil haridustasanditel koostöös Euroopa avatud lähtekoodi toetavate kogukondadega vi. Tegeleda digitaalsetele revolutsioonile reageerimisel digipädevuste arendamisega kõigil õppetasanditel, sealhulgas mitteformaalses ja informaalises õppes
4 Tugev toetus õpetajatele, koolitajatele, koolijuhtidele ja teistele haridustöötajatele	i. Hoogustada õpetajakutse jaoks parimate ja sobivaimate kandidaatide värbamist, valimist ja vastuvõtmist ii. Muuta õpetajakutse atraktiivsemaks mõlema soo esindajate jaoks ning muuta see mainekamaks

Prioriteetsed valdkonnad	Konkreetsed teemad
	iii. Toetada formaalharidust ja edaspidist erialast arengut kõigil haridustasanditel, eelkõige et tulla toime üha erinevamate õppijate ja haridussüsteemist varakult lahkumisega ning edendada tööõppimist, digipädevusi ja innovaatilisi pedagoogikameetodeid, sealhulgas selliste ELi vahendite abil nagu eTwinning, School Education Gateway ja Euroopa täiskasvanuõppe e-platvorm (EPALE) iv. Toetada tipptaseme edendamist õpetamise kõigil tasanditel, õpetajahariduse programmide väljatöötamisel ning õppekorralduses ja motiveerimisstruktuurides, samuti uurida uusi viise õpetajakoolituse kvaliteedi hindamiseks
5 Oskuste ja kvalifikatsiooni läbipaistvus ja tunnustamine, et hõlbustada õpiliikuvust ja töötajate liikuvust	i. Edendada oskuste ja/või kvalifikatsiooni, sealhulgas digi-, interneti- või avatud õppe vahendite ning samuti mitteformaalse ja informaalse õppe käigus omandatud oskuste ja/või kvalifikatsiooni läbipaistvust, kvaliteedi tagamist, valideerimist ja seeläbi tunnustamist ii. Lihtsustada ja ratsionaliseerida läbipaistvuse, dokumenteerimise, valideerimise ja tunnustamise vahendeid, mis suurendavad nende otsesest kättesaadavust õppijate, töötajate ja tööandjate jaoks, ning edendada Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku ja riiklike kvalifikatsiooniraamistike rakendamist iii. Toetada õpilaste, praktikantide, üliõpilaste, õpetajate, haridustöötajate ja teadlaste liikuvust iv. Arendada strateegilisi partnerlusi ja ühiseid kursusi, eelkõige kõrghariduse ning kutsehariduse ja -koolituse rahvusvahelisemaks muutmise kaudu
6 Haridus- ja koolitussüsteemide jätkusuutlikud investeeringud, kvaliteet ja tõhusus	i. Uurida Euroopa investeerimiskava potentsiaali hariduse ja koolituse valdkonnas, sealhulgas edendades rahastamismudeleid, mis meelitavad ligi erainvestoreid ja -kapitali ii. Innustada liikmesriike kasutama tõendus põhise poliitikakujundamist, sealhulgas haridus- ja koolitussüsteemide hindamist, et jälgida poliitikat ja töötada välja reforme, mis aitavad kvaliteetset haridust tõhusamalt pakkuda iii. Soodustada innovaatilisi viise, et tagada jätkusuutlikud investeeringud haridusse ja koolitusse, uurides vajaduse korral tulemuspõhise rahastamise ja kulude jagamise viise

KUTSEHARIDUSE JA -KOOLITUSE NING TÄISKASVANUÕPPE KONKREETSSED PRIORITEEDID AASTANI 2020

Kutsehariduse ja -koolituse (Kopenhaageni-Brugge protsess) ning täiskasvanuõppe valdkondlikud tegevuskavad nõuavad aastaks 2020 eesmärgiks seatud tulemuste/prioriteetide üksikasjalikumalt kindlaksmääramist ning nende toetamist käesoleva ühisaruande abil.

I. KUTSEHARIDUS JA -KOOLITUS

Riia 22. juuni 2015. aasta järel dustes tehti ettepanek seada kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas aastateks 2015–2020 järgmised uued keskpika perioodi eesmärgid ⁽¹⁾.

— Edendada **tööõppimist** kõigis selle vormides, pöörates erilist tähelepanu õpipoisiõppele, kaasates sotsiaalpartnereid, ettevõtjaid, kaubandus-tööstuskodasid ning kutsehariduse ja -koolituse pakkujaid ning soodustades innovatsiooni ja ettevõtlikkust.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf

- Arendada edasi kutsehariduse ja -koolituse **kvaliteedi tagamise** mehhanisme kooskõlas EQAVETi (Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistik kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas) ⁽²⁾ soovitusena ning luua kvaliteedi tagamise süsteemide osana **esialgse ning täiendava kutsehariduse ja -koolituse** ⁽³⁾ süsteemides pidevaid **õpitulemustel põhinevaid teabe- ja tagasisideahelaid**.
- Parandada **kõigi juurdepääsu kutseharidusele ja -koolitusele ning kvalifikatsioonile** paindlikumate ja avatumate süsteemide abil, pakkudes eeskätt tõhusat ja terviklikku juhendamisteenust ning võimaldades mitteformaalse ja informaalset õpetamist.
- Tugevdada veelgi **võtmepädevusi** kutsehariduse ja -koolituse õppekavades ning pakkuda tulemuslikumaid võimalusi omandada või arendada neid oskusi esialgse ning täiendava kutsehariduse ja -koolituse kaudu.
- Võtta kasutusele süsteemsed meetodid ja pakkuda võimalusi **kutseharidus- ja -koolitussüsteemi õpetajate, koolitajate ja mentorite esialgseks ja pidevaks kutsealaseks arenguks** nii kooli- kui ka tööõppimise põhisel.

II. TÄISKASVANUÕPE

Täiskasvanuhariduse uuendatud Euroopa tegevuskavas ⁽⁴⁾, mille nõukogu võttis vastu 2011. aastal, toodi välja mitu prioriteetset valdkonda aastateks 2012–2014, kuid need määrati pikemaajalises perspektiivis kooskõlas HK 2020 nelja strateegilise eesmärgiga. Konkreetsed prioriteedid, millele liikmesriigid peaksid Euroopa Komisjoni toetusel kuni 2020. aastani keskenduma tegevuskava pikemaajalise visiooni saavutamiseks, on järgmised:

- **juhtimine**: tagada täiskasvanuõppe kooskõla muude poliitikavaldkondadega, parandada koordineeritust, tulemuslikkust ja vastavust ühiskonna, majanduse ja keskkonna vajadustele; suurendada vajaduse korral nii era- kui ka avaliku sektori investeeringuid;
- **võimaluste pakkumine ja kasutamine**: suurendada märkimisväärselt kvaliteetset täiskasvanuõppe pakkumist, eelkõige seoses kirja-, arvutus- ja digitaalosalustega, ning suurendada selle võimaluse kasutamist kõige raskemas olukorras olijatele mõeldud tulemuslike teavitus-, juhendamise- ja motiveerimisstrateegiatega abil;
- **paindlikkus ja juurdepääs**: avardada juurdepääsu, parandades tööõppimise kättesaadavust ja kasutades tõhusalt IKTd; kehtestada toimingud madala kvalifikatsioonitasemega täiskasvanute oskuste väljaselgitamiseks ja hindamiseks ning pakkuda piisavaid teisi võimalusi, mille tulemusel saaksid Euroopa kvaliteediraamistikus tunnustatud kvalifikatsiooni ka need, kellel puudub Euroopa kvaliteediraamistiku 4. taseme kvalifikatsioon;
- **kvaliteet**: parandada kvaliteedi tagamist, sealhulgas jälgimist ja mõju hindamist, täiustada täiskasvanute õpetajate esialgset õpet ja kutsealast täiendõpet ning koguda tarvilikke andmeid vajaduste kohta, et tulemuslikult neile keskenduda ja kavandada nende täitmine.

⁽²⁾ ELT C 155, 8.7.2009.

⁽³⁾ ELT C 324, 1.12.2010, lk 5.

⁽⁴⁾ ELT C 372, 20.12.2011, lk 1.

Nõukogu järeldused haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamise ja koolis edukalt toimetulemise edendamise kohta

(2015/C 417/05)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

PIDADES SILMAS

- strateegia „Euroopa 2020” haridusvaldkonna eesmärki vähendada haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osakaalu ⁽¹⁾ Europas 2020. aastaks väiksemaks kui 10 % ⁽²⁾;
- nõukogu 12. mai 2009. aasta järeldusi, mis käsitlevad strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal („ET 2020”) ⁽³⁾;
- nõukogu ja komisjoni 2015. aasta ühisaruannet hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku rakendamise kohta ⁽⁴⁾;

VÖTTES ARVESSE

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes ⁽⁵⁾;
- nõukogu 11. mai 2010. aasta järeldusi hariduse ja koolituse sotsiaalse mõõtmekohta ⁽⁶⁾;
- nõukogu järeldusi väikelaste hariduse ja hoiu kohta: lapsed tuleb eluks tulevikuühiskonnas hästi ette valmistada ⁽⁷⁾;
- nõukogu 2011. aasta soovitus varakult haridussüsteemist lahkumise vähendamise poliitika kohta ⁽⁸⁾, eelkõige sellele lisatud poliitika raamistikku ja üleskutset tagada, et liikmesriikidel oleks 2012. aasta lõpuks olemas haridussüsteemist varakult lahkumist käsitlevad terviklikud poliitikad, mis hõlmaksid ennetavaid, sekkuvaid ja kompenseerivaid meetmeid;
- Euroopa Parlamendi 1. detsembri 2011. aasta resolutsiooni kooli poolelijätmise vähendamise kohta ⁽⁹⁾;
- nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta ⁽¹⁰⁾;
- 17. märtsi 2015. aasta Pariisi deklaratsiooni kodanikuaktiivsuse ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste edendamise kohta hariduse kaudu;

NING PIDADES SILMAS

- eesistujariik Luksemburgi korraldatud ja 9.–10. juulil 2015 Luxembourgis toimunud sümposiumi „*Samas suunas edasi – tegeledes haridussüsteemist varakult lahkumisega ning edendades toimetulemist koolis*”, kuhu tulid kõikjal EList selle tähtsa teema arutamiseks kokku osalejad, kes tegutsevad poliitika kujundamise, teaduse ja praktika valdkonnas;
- eesistujariik Luksemburgi konverentsi „*Mitmekesisus ja mitmekeelsus alushariduses ja lastehoius*”, mis toimus Luxembourgis 10.–11. septembril 2015;
- 2013. aasta lõpparuannet, mille koostas „ET 2020” raames loodud temaatiline töörühm, kes tegeleb haridussüsteemist varakult lahkumisega, ning hariduspoliitika töörühma 2015. aasta poliitilisi sõnumeid;
- 2014. aasta aruannet, mille koostas „ET 2020” raames loodud temaatiline töörühm, kes tegeleb alushariduse ja lastehoiuga, ja milles pakutakse välja kvaliteediraamistiku põhimõtted kõnealuses valdkonnas;

⁽¹⁾ St nende 18–24-aastaste isikute osakaal, kes on omandanud üksnes teise taseme alumise astme hariduse ning enam hariduses ega koolituses ei osale (Eurostati tööjõu-uuring).

⁽²⁾ EUCO 13/10, I LISA, neljas taane (lk 12).

⁽³⁾ ELT C 119, 28.5.2009, lk 2.

⁽⁴⁾ Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 25.

⁽⁵⁾ ELT L 394, 30.12.2006, lk 10.

⁽⁶⁾ ELT C 135, 26.5.2010, lk 2.

⁽⁷⁾ ELT C 175, 15.6.2011, lk 8.

⁽⁸⁾ ELT C 191, 1.7.2011, lk 1.

⁽⁹⁾ ELT C 165E, 11.6.2013, lk 7.

⁽¹⁰⁾ ELT C 120, 26.4.2013, lk 1.

LEIAB, ET

kuna strateegiaga „Euroopa 2020” ja strateegilise raamistikuga „HK 2020” (varem on eesti keeles kasutatud lühendit „ET 2020”) on jõutud poolele teele ning neli aastat on möödunud sellest, kui nõukogu võttis vastu soovitusel haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamise poliitika kohta ⁽¹⁾, on õige aeg teha ülevaade seni saavutatud edust, eesmärgiga vaadata läbi ja konsolideerida kõnealuse nähtuse vähendamisele ning kõigi koolis edukalt toimetulemisele suunatud meetmed ning neid parandada.

Pärast nõukogu 2011. aasta soovitusel vastuvõtmist on paljusid haridussüsteemist varakult lahkumist käsitlevaid varasemaid hinnanguid täiustatud ja täiendatud vastastikuse õppimisega ja heade tavade vahetamisega liikmesriikide vahel, edasiste uuringutega ning riikide tasandil vastu võetud poliitikaid käsitlevate üksikasjalike analüüsides. Strateegia „Euroopa 2020” peamine eesmärk haridussüsteemist varakult lahkumise valdkonnas on hoidnud seda teemat olulisel kohal riikide poliitilistes tegevuskavades ning on toetanud haridusreformide edendamist.

Kuigi viimastel aastatel on tehtud kindlaid edusamme haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osakaalu vähendamisel, jätavad siiski liiga palju õpilased oma õpingud pooleli ⁽²⁾. Liikmesriikide vahel ja sees on endiselt suured erinevused ning nõukogu 2011. aasta soovitusel pooldatud ulatuslikke strateegiaid ei ole paljudes riikides ikka veel loodud.

Sel põhjusel tunnustavad EL ja liikmesriigid vajadust teha aktiivselt jõupingutusi, et saavutada ja võimaluse korral isegi ületada strateegia „Euroopa 2020” eesmärk;

RÕHUTAB, ET

1. haridussüsteemist varakult lahkumise põhjusteks kipuvad olema sageli omavahel seotud isiklikud, majanduslikud, kultuurilised, hariduslikud, sooga ja perekonnaga seotud tegurid ning selline lahkumine on seotud suureneva tõrjutuse olukordadega, mille põhjused on tihti pärit varasest lapsepõlvest. Haavatavamad on madala sotsiaal-majandusliku staatusega rühmad ning haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osakaal on eriti murettekitav teatud rühmade, eelkõige rändetaustaga laste (hõlmates nii hiljuti saabunud sisserändajaid ja välismaal sündinud lapsi) kui ka romade laste ning hariduslike erivajadustega laste puhul;
2. õppijate osalemist ja edukust mõjutavad ka haridussüsteemide ülesehitus ja kvaliteet ning teatud süsteemsed tegurid võivad negatiivselt mõjutada õppeprotsessi. Lisaks sellele võivad õppijate otsust haridussüsteemist varakult lahkuda mõjutada ka ebasoodne kliima koolis, vägivald ja kiusamine, õppekeskkond, kus õppijad ei tunne end austatuna ja väärtustatuna, alati mitte kõige asjakohasemad õpetamismeetodid ja õppekavad, õppijate ebapiisav toetamine, karjääriõppe ja -nõustamise puudumine ning halvad suhted õpilaste ja õpetajate vahel;
3. meie aina mitmekesisemaks muutuvates ühiskondades on kiirelt vaja, et hariduse ja muude valdkondade sidusrühmad tegutseksid kaasvalt ja koordineeritult, seades seejuures eesmärgiks edendada selliseid ühiseid väärtusi nagu sallivus, vastastikune austus, võrdsed võimalused ja mittediskrimineerimine ning soodustada sotsiaalset integratsiooni, kultuuridevahelist mõistmist ning kuuluvustunnet;
4. tõrjumise ja sotsiaalse tõrjutuse ennetamiseks ning ekstremismi ja radikaliseerumise ohu vähendamiseks on väga oluline tagada, et kõikidel noortel on võrdne ligipääs kvaliteetsele ja kaasavale haridusele ⁽³⁾ ning võimalus arendada oma täielikku potentsiaali, hoolimata isiklikest perega või sooga seotud teguritest, sotsiaal-majanduslikust staatusest ja elukogemustest;
5. keskhariduse või kutsehariduse ja -koolituse omandamist kiputakse pidama minimaalseks kvalifikatsiooniks, mis võimaldab edukat üleminekut koolist tööturule või õppima asumist hariduse ja koolituse järgmistel astmetel. Kuna haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkuvad noored on silmitsi suurema töötuse, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohuga, võib noorte haridussaavutuste toetamiseks investeerimine aidata murda puuduse ning vaesuse ja ebavõrdsuse põlvkondadevahelise edasikandumise ahela;

⁽¹⁾ Ühendkuningriik hääletas selle soovitusel vastu.

⁽²⁾ 2014. aasta andmete kohaselt on 11,1 % 18–24-aastastest noortest haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkunud ilma keskharidust omandamata – see teeb kokku 4,4 miljonit noort (*allikas*: Eurostati tööjõu-uuring, 2014).

⁽³⁾ Käesolevates järeldustes käsitatakse „kaasava haridusena” kõikide inimeste õigust kvaliteetsele haridusele, mis vastab põhilistele õppimisvajadustele ja rikastab õppijate elu.

VÕTTES ASJAKOHASELT ARVESSE SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET JA KOHALIKKE OLUSID, KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES

1. rakendama aktiivselt nõukogu 2011. aasta soovitud varakult haridussüsteemist lahkumise vähendamise poliitika kohta, tegutsedes eelkõige järgmiselt:
 - a) jätkates selliste ulatuslike strateegiate või samaväärsete tõendipõhistest ennetavatest, sekkuvatest ja kompenseerivatest meetmetest koosneva integreeritud poliitika väljatöötamise ja rakendamise protsessi, mis on tihedalt integreeritud kvaliteetsesse haridusse ja koolitusse ning mida toetab püsiv poliitiline pühendumus, mille raames pööratakse erilist tähelepanu ennetustegevusele;
 - b) tagades kõikidest asjaomastest valdkondadest (eelkõige haridusest ja koolitusest, tööhõivest, majandusest, sotsiaalvaldkonnast, tervisevaldkonnast, elamumajandusest ning noorte-, kultuuri- ja spordivaldkonnast) pärit sidusrühmade pühendunud osalemise ja pikaajalise koostöö kõikidel tasanditel, tuginedes seejuures selgelt määratletud rollidele ja vastutusvaldkondadele ning hõlmates tihedat koordineerimist;
2. uurima ELi haridussüsteemist varakult lahkumise näitaja täiendamiseks selliste riiklike andmekogumissüsteemide loomise või täiustamise võimalusi, mida kasutades saab regulaarselt koguda mitmesugust teavet ⁽¹⁾ õppijate, eelkõige haridussüsteemist varakult lahkumise ohus olevate õppijate ja haridussüsteemist varakult lahkunud noorte kohta. Sellised kõiki hariduse ja koolituse tasemeid ja liike hõlmavad ning andmekaitse alaste riigi õigusaktidega täies ulatuses kooskõlas olevad süsteemid võiksid:
 - a) võimaldada haridusalase edukuse regulaarset jälgimist, eesmärgiga tuvastada ja kindlaks teha haridussüsteemist varakult lahkumise ohus olevad õppijad;
 - b) aidata määratleda kriteeriume ja näitajaid haridusliku ebavõrdsuse tuvastamiseks;
 - c) aidata mõista haridussüsteemist varakult lahkumise põhjuseid, sealhulgas kuulates õppijate endi seisukohti;
 - d) lihtsustada andmete ja teabe kättesaadavust erinevatel poliitilistel tasanditel ning nende kasutamist poliitika arengul suunamisel ja jälgimisel;
 - e) luua alus tõhusa juhendamise ja toetuse väljatöötamiseks koolides, eesmärgiga ennetada haridussüsteemist varakult lahkumist, ning järelemeetmed noortele, kes on haridus- ja koolitussüsteemist enneaegselt lahkunud;
3. kaaluma vajaduse korral kaugeleulatuvamate riiklike eesmärkide seadmist haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamiseks, eelkõige siis, kui kehtivad eesmärgid on juba saavutatud;
4. määrama kindlaks need koolid või kohalikud keskkonnad, kus haridusest varakult lahkumise oht või hariduslik ebavõrdsus on suur ning millele võiks kasu tuua täiendav toetus või lisaressursid;
5. viima asjakohastel juhtudel läbi haridussüsteemide reforme, võttes arvesse hariduse ja koolituse kogu spektrit, sealhulgas mitteformaalset õpet, ning tunnistades noorsootöö rolli, eesmärgiga tõhustada struktuurset, pedagoogilist ning õppetöö- ja tööalast järjepidevust, hõlbustades üleminekuid, tegeledes segregatsiooni ja ebavõrdsusega haridussüsteemides ning edendades meetmeid, millega toetatakse õppijate edusamme ja haridusalaseid saavutusi ning motiveeritakse neid oma õpinguid lõpule viima;
6. tagama üldise ja võrdse juurdepääsu taskukohasele kvaliteetsele alusharidusele ja lastehoiule. Alushariduse ja lastehoiu raames arendatud kognitiivsed ja mitte-kognitiivsed oskused võivad aidata lastel kasutada kogu oma potentsiaali ning tagada neile aluse edaspidise edu saavutamiseks elus ja koolis. Alushariduse ja lastehoiu struktuuridega tuleks samuti soodustada õppekeel(t)e omandamist, austades samas kultuurilist ja keelelist mitmekesisust. Kuuluvustunde arendamisel ning turvaliste ja usalduslike suhete loomisel alates varasest lapseast on ülitähtis roll laste edaspidises õppimistegevuses ja arengus;

⁽¹⁾ Mitmesuguse teabe kogumisega soovitakse saada rohkem teavet eelkõige järgmiste tegurite kohta:

- vanus, mil hariduse ja koolituse omandamine katkestatakse;
- haridussüsteemist varakult lahkumise ja põhjuseta puudumise vahelised seosed;
- haridussüsteemist varakult lahkumisega seotud erinevused soo, õppeedukuse ja omandatud haridustaseme osas;
- sotsiaal-majanduslik taust või sellega seotud kaudsed näitajad, näiteks teave õppija kodupiirkonna kohta;
- õppija taust ja/või õppija emakeel.

7. soodustama ja edendama kogu kooli hõlmavaid koostööpõhiseid lähenemisviise haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamiseks kohalikul tasandil, näiteks järgmiste meetmete kaudu:
- a) koolidele suurema manööverdamisruumi andmine juhtimise, õppekava ja töömeetoditega seotud küsimustes, muu hulgas suurema autonoomia kaudu, millega kaasneb tõhus aruandlus;
 - b) asjakohased avatud ja läbipaistvad kvaliteedi tagamise mehhanismid ning koolide parandamise ja planeerimise protsessid, mille loomises ja rakendamises osaleb aktiivselt kogu kooliga seotud kogukond (koolijuhid, õpetajad ja muud töötajad, õppijad, lapsevanemad ja pered);
 - c) tõhusad partnerlused ja valdkondadevaheline koostöö koolide ja kooliväliste sidusrühmade vahel, mis hõlmavaid erinevaid kutsetöötajaid, valitsusväliseid organisatsioone, ettevõtjaid, ühinguid, noorsootöötajaid, kohalikke omavalitsusi ja teenistusi ning muid esindajaid kogukonnast tervikuna, lähtudes kohalikest oludest;
 - d) koostöö samas piirkonnas asuvate eri tüüpi ja eri tasandite koolide vahel ning võrgustike loomine ja multiprofessionaalsed õpikogukonnad piirkondlikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil, eesmärgiga edendada heade tavade vahetamist;
 - e) tiptase koolide haldamises ja juhtimises, näiteks parandades koolijuhtide värbamismenetlusi ja järjepideva ametialase arengu võimalusi;
 - f) toetust ja koostööd edendav kultuur õpilaste, lapsevanemate, perede ja koolitöötajate vahel, eesmärgiga tugevdada koolisüsteemi omaksvõtmist noorte poolt, suurendades nende motivatsiooni õppida ja soodustades nende osalemist koostööpõhistes otsustusprotsessides;
 - g) koolide toetamine, aidates neil kaasata kõiki lapsevanemaid ja peresid rohkem, kui seda nõuavad ametlikud osalemist käsitlevad nõuded, ning luues vastastikuse usaldamise ja austamise kultuuri, milles lapsevanemad ja pered tunnevad end koolis teretulnuna ja kaasatuna oma laste õppetöösse;
 - h) mehhanismid, millega saab kindlaks määrata kõrvalejätuse varaseid märke, näiteks pidevaid puudumisi või käitumisprobleeme;
 - i) süstemaatilise toetuse raamistikud koolist väljalangemise ohus olevatele õppijatele, hõlmates ka juhendamist, nõustamist ja psühholoogilist toetust ning võimaliku täiendava toetuse andmist õppijatele, kelle emakeeleks/ emakeelteks ei ole kooli õppekeel(ed);
 - j) selliste erinevate kättesaadavate õppekavaväliste ja kooliväliste tegevuste (näiteks spordi, humanitaaralade, vabatahtliku tegevuse või noorsootöö raames) tagamine, mis võivad täiendada õppimiskogemust ning suurendada õppijate osalust, motivatsiooni ja kuuluvustunnet;
8. toetades kõikide õpilaste kõrgeid ootusi ja edendades juurdepääsu põhioskustele ja -teadmistele, mis valmistavad neid parimal moel tulevikuks ette, uurima individuaalsemate ja õppijakesksemate õpetamis- ja õppimisviiside (muu hulgas ka digiressursside abil) ning erinevate hindamismeetodite, näiteks kujundava hindamise ⁽¹⁾ potentsiaali;
9. tagama asutuste autonoomiat nõuetekohaselt arvesse võttes, et õpetajate esmaõppe ja järjepideva ametialase arenguga tagatakse õpetajatele, koolitajatele, koolijuhtidele, alushariduse ja lastehoiu kutsetöötajatele ning teistele töötajatele oskused, pädevused ja taustateadmised, mis on vajalikud haridusliku ebavõrdsuse ning kõrvalejätust ja haridussüsteemist varakult lahkumist põhjustada võivate ohutegurite mõistmiseks ning nendega tegelemiseks. Need oskused, pädevused ja teadmised võiksid hõlmata selliseid küsimusi nagu klassi ohjamise ja mitmekesisuse haldamise strateegiad, suhete loomine, konfliktide lahendamine, kiusamise ennetamise tehnikad ning karjääriõpe ja -nõustamine;
10. tagama, et kõigile õppijatele on kättesaadavad karjääriõpe ja -nõustamine, paindlikumad haridusteel ning üldharidusega samaväärne kvaliteetne kutseharidus ja -koolitus;
11. tagama kõigile õpingud vara katkestanud noortele juurdepääsu kvaliteetsele teise võimaluse haridusele ja muudele tavahariduses taasosalemise võimalustele ning kindlustama, et kõik sel moel, sealhulgas mitteformaalse ja informaalsete õppimise käigus omandatud teadmised, oskused ja pädevused on valideeritud kooskõlas nõukogu 2012. aasta soovitusega ⁽²⁾;

⁽¹⁾ Käesolevates järeldustes viidatakse „kujundava hindamisega” meetmetele, mida kasutatakse õppijate vajaduste täpseks kindlaksmääramiseks ning õigeaegse ja pideva tagasiside andmiseks õppeprotsessi osana.

⁽²⁾ ELT C 398, 22.12.2012, lk 1.

KUTSUB LIIKMESRIIKE JA KOMISJONI ÜLES

1. kasutama maksimaalselt strateegilise raamistiku „HK 2020” ja avatud koordineerimise meetodi kasutamise kaudu pakutavaid võimalusi, sealhulgas võimalust tugevdada vastastikust õppimist ja vajaduse korral tellida teadustöid ja uuringuid, eesmärgiga tugevdada tõenduspõhist poliitika kujundamist ning töötada välja ja levitada edukate poliitika-meetmete näiteid;
2. kasutama ELi vahendite, näiteks programmi „Erasmus+”, Euroopa Sotsiaalfondi ning Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (¹) pakutavaid rahastamisvõimalusi, et toetada meetmeid, mille eesmärk on vähendada tervikliku poliitika raames haridussüsteemist varakult lahkumist ning edendada koostööd koolides ja koolide vahel;
3. tuvastama jätkuvalt uuringute ja vastastikuse õppimise kaudu näiteid kõige tõhusamatest koolide ja kohaliku tasandi koostöötavatest, mille eesmärk on leevendada hariduslikku ebavõrdsust, vähendada haridussüsteemist varakult lahkumist ja tagada kaasavam haridus. Tagama selliste tavade ulatusliku levitamise koolides töötavate spetsialistide ja sidusrühmade seas, eelkõige e-mestimise kogukonna ja veebisaidi *School Education Gateway* kaudu;

KUTSUB KOMISJONI ÜLES

1. jätkama liikmesriikide arengu jälgimist ja seda käsitleva teabe levitamist ning andma korrapäraselt aru edusammude kohta strateegia „Euroopa 2020” eesmärgi poole liikumisel ning haridussüsteemist varakult lahkumist käsitlevate liikmesriikide strateegiate või samaväärse integreeritud poliitika rakendamisel Euroopa poolaasta ja HK 2020 aruandluskorra raames, muu hulgas hariduse ja koolituse valdkonna iga-aastase ülevaate kaudu;
2. arendama edasi koostööd teadlaste, liikmesriikide, asjaomaste sidusrühmade, võrgustike ja organisatsioonidega, eesmärgiga toetada haridussüsteemist varakult lahkumist käsitleva riikide ja ELi poliitika rakendamist;
3. rõhustama koostöös liikmesriikidega kõnealust koostööd asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega, näiteks OECDga;
4. tuletama meelde, kui oluline on keskenduda jätkuvalt haridusele ja haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamisele programmi „Erasmus+” kavandatava vahekokkuvõtte tegemise kontekstis.

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2015/1017, 25. juuni 2015, mis käsitleb Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi, Euroopa investeerimisnõustamise keskust ja Euroopa investeerimisprojektide portaali ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1291/2013 ja (EL) nr 1316/2013 (ELT L 169, 1.7.2015, lk 1).

Nõukogu järeldused kultuuri kohta välissuhetes, keskendudes eelkõige arengukoostööle

(2015/C 417/06)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

1. TULETADES meelde, et Euroopa Liidu toimimise lepingu (Ei toimimise lepingu) artikli 167 lõigetes 3 ja 4 kutsutakse liitu ja selle liikmesriike üles edendama kultuuri valdkonnas koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega ning palutakse liidul võtta aluslepingute teiste sätete kohaselt tegutsedes arvesse ka kultuuriaspekte, eriti selleks, et respektierida ja edendada oma kultuuride mitmekesisust;
2. TOONITADES, et kultuur ELi välissuhetes, sealhulgas arengukoostöös, on üks Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskava⁽¹⁾ ja sellele järgnevate nõukogu kultuurivaldkonna tegevuskavade⁽²⁾ prioriteete ning et mitmetes hiljuti vastu võetud nõukogu järeldustes⁽³⁾ rõhutatud kohaselt täidab erinevate poliitikavaldkondade vahelise sidususe suurendamisel tähtsat rolli valdkondadevaheline koostöö;
3. PIDADES SILMAS, et ELi toimimise lepingu artikli 208 kohaselt teostatakse liidu poliitikat arengukoostöö valdkonnas kooskõlas liidu välistegevuse põhimõtete ja eesmärkidega ning et liidu ja liikmesriikide arengukoostöö poliitikad täiendavad ja tugevdavad üksteist;
4. TULETADES MEELDE ÜROs vastu võetud säästva arengu tegevuskava aastani 2030⁽⁴⁾, mille mitmes eesmärgis on selgesõnaliselt viidatud kultuurile, ning ka nõukogu 16. detsembri 2014. aasta järeldusi „2015. aasta järgne ümberkujundav arengukava“⁽⁵⁾, milles tunnistatakse, et kultuur, sealhulgas maailma kultuuripärand ja loomemajandus, võib etendada olulist osa kaasava ja säästva arengu saavutamisel;
5. RÕHUTADES, et EL juhindub kõigi inimõiguste (nii kodaniku-, poliitiliste, majanduslike, sotsiaalsete kui ka kultuuriliste õiguste) kõikehõlmavuse, jagamatuse, omavahelise seotuse ja sõltuvuse põhimõtetest⁽⁶⁾;
6. TULETADES MEELDE, et EL ja selle liikmesriigid on ühinenud UNESCO 2005. aasta kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooniga ning seeläbi kohustunud seda ka rakendama; nimetatud konventsioonis toonitatakse muu hulgas vajadust integreerida kultuur strateegilise elemendina arengupoliitikasse ning seda, et kultuurilist mitmekesisust on võimalik kaitsta ja edendada üksnes juhul, kui on tagatud inimõigused ja põhivabadused;

ON VEENDUNUD, et kultuur peab moodustama osa liidu välissuhete suhtes kohaldatavast strateegilisest valdkondadevahelisest lähenemisviisist ja arengukoostööst, võttes arvesse kultuuri märkimisväärset võimet neid valdkondi tugevdada, aidates kaasa inimestevahelistel kontaktidel, vastastikusel mõistmisel, usaldusel ja usaldusväärusel põhinevate pikaajaliste suhete loomisele;

VÕTTES NÕUETEKOHASELT ARVESSE Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vastavaid pädevusvaldkondi ning subsidiaarsuse põhimõtet,

TOONITAB JÄRGMIST:

seoses kultuuriga ELi välissuhetes

7. Selleks et teostada kultuuri potentsiaali olla välissuhete üheks oluliseks osaks, tuleb minna kaugemale Euroopa kultuuride mitmekesisuse kajastamisest ning seada sihiks uut laadi dialoog, vastastikune kuulamine ja õppimine,

⁽¹⁾ Heaks kiidetud nõukogu 16. novembri 2007. aasta resolutsiooniga Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskava kohta (ELT C 287, 29.11.2007, lk 1).

⁽²⁾ Kõige viimane neist on kultuurivaldkonna töökava (2015–2018) (ELT C 463, 23.12.2014, lk 4).

⁽³⁾ Kõige viimased neist on nõukogu 26. novembri 2012. aasta järeldused kultuurivaldkonna juhtimise kohta (ELT C 393, 19.12.2012, lk 8).

⁽⁴⁾ Säästva arengu teemalisel ÜRO tippkohtumisel (New York, 25.–27. september 2015) võeti vastu säästva arengu tegevuskava aastani 2030 „Muudame oma maailma“, mis sisaldab ülemaailmsete säästva arengu eesmärkide ühtset kogumit, millega asendatakse aastatuhande arengueesmärgid, <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

⁽⁵⁾ 16716/14.

⁽⁶⁾ ELi inimõiguste alased suunised sõnavabaduse kohta internetis ja mujal (dok 9647/14).

ühine suutlikkuse suurendamine ja globaalne solidaarsus ⁽¹⁾, nagu soovitakse kultuuri ELi välissuhetes käsitlevas ettevalmistavas meetmes ⁽²⁾ ning aruandes, mis käsitleb kultuuri ja välissuhteid Hiinaga ⁽³⁾.

8. Siiski on vaja koordineerida paremini jõupingutusi Euroopa tasandi strateegilise lähenemisviisi kujundamiseks, mille eesmärk on kultuuri järjepidev ja sidus integreerimine ELi välissuhetesse ning mis aitab kaasa liidu ja selle liikmesriikide meetmete vastastikuse täiendavuse suurendamisele. Selline lähenemisviis hõlmaks muu hulgas temaatilisi ja geograafilisi prioriteete, realistlikke eesmärgi ja tulemusi, sihtrühmi, ühiseid huve ja algatusi, rahastamissätteid, kodanike osalemist ning rakenduskorda.
9. ELi tasandi strateegiline lähenemisviis võimaldaks tegeleda tõhusamalt ka praeguste väljakutsetega, näiteks rändekriisiga, radikaliseerumise ja ksenofoobiaga, kultuuripärandi hävitamise ja ohustamisega ning kultuuriväärtustega ebaseaduslikult kauplemisega.

seoses kultuuriga arengukoostöös

10. Arengukoostöö aspektist on äärmiselt oluline edendada poliitilist sidusust, võttes arvesse tähtsat rolli, mida liikmesriigid ja EL selles valdkonnas täidavad, ning pidades silmas ka säästva arengu tegevuskava aastani 2030.
11. Kultuur on arengu inim-, sotsiaal-, majandus- ja keskkonnamõõtme ülitähtis osa ning seega ka säästva arengu oluline element, võttes arvesse järgmist:
 - vaesuse vähendamisele partnerriikides võivad kaasa aidata dünaamilised kultuuri- ja loomesektorid, sealhulgas kultuuripärand, kuna need on tähtsad majanduskasvu, töökohtade loomise, sotsiaalse sidususe ja kohaliku arengu kiirendajad,
 - kultuur ning ka kultuurilise mitmekesisuse edendamine ja austamine täidavad konfliktijärgsetes ja konfliktipiirkondades olulist rolli konfliktide ennetamisel, rahu taastamisel ning lepitustegevuses,
 - kultuuridevaheline dialoog edendab paremat üksteisemõistmist ja hõlbustab tugevamate partnerluste loomist sidusrühmade vahel,
 - sõltumatu kultuuri- ja meediasektor on arvamuse- ja sõnavabaduse, kultuurilise mitmekesisuse, demokraatliku kodanikuaktiivsuse ja säästva demokraatliku arengu oluline tingimus,
 - konkreetsete kultuuri- ja arengukoostööstrateegiate vastuvõtmine viib tõhusamate ja jätkusuutlikumate meetmeteni paljudes sektorites.
12. Selleks aga, et kultuuri tugevat potentsiaali saaks arengukoostöö heaks täielikult kasutada, tuleks töötada välja integreeritum lähenemisviis, mis hõlmaks kultuurimõõtme süvalaiendamist arengukoostöö programmidesse ning asjakohase toe võimaldamist kultuurivaldkonnas tegutsejatele pigem pikemaajalises perspektiivis kui ühekordsete sekkumistena.
13. Selline lähenemisviis tugineks muu hulgas järgmistele elementidele:
 - kultuuri kui eraldiseisva nähtuse ja arengukoostöö edendaja väärtuse tunnustamine,
 - tuginedes ühisele arusaamisele sidususest ja järjepidevusest, kultuurimõõtme süvalaiendamise praktiliste viiside määramine sektoripõhiste arengukoostöö programmide ettevalmistamisel,
 - toetus kultuuri- ja loomesektorite struktureeritud ja pikaajalisele arendamisele partnerriikides, eelkõige suutlikkuse suurendamise, kultuurivaldkonna juhtimise ja intellektuaalomandi süsteemide aspektist,
 - jõupingutuste tugevdamine eesmärgiga kaitsta ja hoida maailma materiaalsed ja vaimset kultuuri- ja looduspärandit,

⁽¹⁾ Kooskõlas ka Euroopa Parlamendi 12. mai 2011. aasta resolutsiooniga välistegevuse kultuurilise mõõtme kohta.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi poolt 2012. aastal algatatud ettevalmistavat meetet, mis käsitles kultuuri ELi välissuhetes, viidi ellu 2012.–2013. aastal, et toetada käimasolevat poliitilist arutelu kultuuri rolli tugevdamise üle välissuhetes ja edendada edasist tööd kõnealuses valdkonnas. Lõplik aruanne avaldati 2014. aastal, <http://cultureinexternalrelations.eu/main-outcomes/>

⁽³⁾ ELi ja Hiina kultuurisuhete strateegia. Kultuuri ja välissuhete eksperdirühma (Hiina) aruanne (2012. aasta november).

- hariduse rolli edendamine pluralismi, mittediskrimineerimise, sallivuse, õigluse, solidaarsuse ning meeste ja naiste vahelise võrdsuse arendamisel,
- realistliku hulga prioriteetsete tegevussuundade kindlaks määramine; neid tegevussuundi võib korrapäraselt üle vaadata, et mõista paremini projektide tulemusi ning nende panust säästvasse arengusse ja vaesuse vähendamisse ning ka sotsiaalsesse sidususse, majanduskasvu ja töökohtade loomisesse,
- liidu, liikmesriikide ja teiste osalejate olemasolevate programmide ja rahastamiskavade ja -vahendite omavaheline täiendavus ning vajaduse korral kultuurialgatuste toetamise võimaluste suurendamine nende raames,
- alt üles lähenemisviisi, millega edendatakse riikliku ja kohaliku tasandi isevastutust, kaasatakse partnerriike ning kõiki sidusrühmi, eelkõige valitsusväliseid organisatsioone, kodanikuühiskonda ja erasektorit;

14. Säästva arengu tegevuskava 2030 ⁽¹⁾ säästva arengu eesmärkide tulevast rakendamist ja jälgimist silmas pidades oleks eriti oluline kiire reageerimine, eesmärgiga tagada, et kultuuri võetakse piisaval määral arvesse ning et kultuur saaks täita oma sellekohast rolli,

KUTSUB SEETÖTTU LIIKMESRIIKE JA KOMISJONI ÜLES

15. osalema ajutises rakkerühmas, mille asukohaks saab olema Luxembourg. See rühm osaleb kultuuri ja arengukoostööd käsitleva konkreetse, tõendipõhise, jagatud ja pikaajalise lähenemisviisi ettevalmistamises.

Kohapealsete asjaomaste osalejate vahelise tegevuse sidususe hõlbustamise eesmärgil kogub ja vahetab kõnealune rühm kultuuri ja arengukoostöö valdkonna parimaid tavasid ning uurib empiirilisi tõendusmaterjale kultuuri poolt arengukoostööle avalduva mõju vallas.

Esialgul töötab rühm ajavahemikul 2016–2017, on oma laadilt mitteametlik ning selles osalemine on vabatahtlik. Rühma võivad kuuluda osalejad nii kultuuri- kui ka arengukoostöö sektoritest, eelkõige liikmesriigid (eelkõige ametisolevad ja tulevased nõukogu eesistujariigid), Euroopa Komisjon, Euroopa Parlament, arengukoostöö- ja kultuurivaldkonnas tegevad asjaomased rahvusvahelised organisatsioonid, partnerriigid, välispartnerid (eelkõige ELi riikide kultuuriinstitutsioonid) ning kodanikuühiskonna ja valitsusvälise organisatsioonide platvormid.

Rühma töö tulemused esitatakse nõukogu ettevalmistavatele organitele, eelkõige kultuuri ja arengukoostöö valdkonnaga tegelejatele,

JA KUTSUB KOMISJONI ÜLES

16. tugevdama kultuuri kui arengukoostöö sekkumise konkreetset mõõdet;

17. töötama välja ja esitama koos liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindajaga nõukogule eespool nimetatud põhimõtetele tuginedes strateegilisema lähenemisviisi, mida kohaldada kultuurivaldkonna välissuhete suhtes ning millega tuleks muu hulgas toetada kunstilise ja kultuurilise eneseväljenduse vabadust ning kultuurilise mitmekesisuse ja kultuuripärandi austamist.

⁽¹⁾ Eelkõige eesmärgid 4 (4.7), 8 (8.9), 11 (11.4) ja 12 (12.b).

Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järelused kultuurivaldkonna töökava (2015–2018) muutmise kohta kultuuridevahelist dialoogi käsitleva prioriteedi osas

(2015/C 417/07)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU JA NÕUKOGUS KOKKU TULNUD LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJAD,

TULETADES MEELDE nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldusi kultuurivaldkonna töökava (2015–2018) kohta ⁽¹⁾,

VÕTTES ARVESSE Euroopa Ülemkogu 2015. aasta oktoobri järeldusi ⁽²⁾, milles märgitakse, et rände- ja pagulaskriisiga tegelemine on ühine kohustus, mis nõuab põhjalikku strateegiat ning pika aja jooksul solidaarsuse ja vastutustundlikkuse vaimus kindlameelsete jõupingutuste tegemist,

RÕHUTADES, et pärast rändajate ja pagulaste esmavajaduste rahuldamist tuleb suunata tähelepanu nende sotsiaalsele ja majanduslikule integratsioonile,

TOONITADES, et kultuuril ja kunstil on täita oma roll nende pagulaste integreerimise protsessis, kellele antakse varjupaigasaja staatust, kuna kultuur ja kunst võimaldavad neil paremini mõista oma uut keskkonda ja selle seost nende endi sotsiaal-kultuurilise taustaga, panustades niiviisi sidusama ja avatuma ühiskonna loomisesse,

TULETADES MEELDE, et kultuuridevaheline dialoog saab aidata üksikisikuid ja rahvaid üksteisele lähendada ning kaasa aidata konfliktide ennetamisele ja leppimisprotsessidele ⁽³⁾ ning et kultuurivaldkonnas on see olnud Euroopa koostöö keskmes alates 2002. aastast ja on praegu kultuurivaldkonna töökava (2015–2018) prioriteetne valdkond,

NÕUSTUB, võttes arvesse rände- ja pagulaskriisi ning eesmärgiga tugevdada kultuurilisel mitmekesisusel põhinevat kaasavat ühiskonda, muutma kultuurivaldkonna töökava (2015–2018), kohandades prioriteetse valdkonna D3 punkti a kultuuridevahelise dialoogi kohta järgmiselt:

Prioriteet D: kultuurilise mitmekesisuse edendamine, kultuur ELi välissuhetes ja liikuvus

Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskava: *kultuuriline mitmekesisus ja kultuuridevaheline dialoog (3.1), kultuur kui oluline mõjur rahvusvahelistes suhetes (3.3)*

Strateegia „Euroopa 2020”: *jätksuutlik ja kaasav majanduskasv (prioriteetid 2 ja 3), ELi välispoliitiliste vahendite kasutamine.*

Meetmete võtjad	Teemad	Vahendid ja töömeetodid (sh märke valdkondadevahelisuse kohta)	Eeldatavad tulemused ja esialgne ajakava
Komisjon/liikmesriigid	a. Kultuuridevaheline dialoog Võttes arvesse rände- ja pagulaskriisi, uurida viise, kuidas kultuur ja kunst saavad aidata üksikisikuid ja rahvaid üksteisele lähendada, suurendada nende osalust kultuuri- ja ühiskonnaelus ning edendada kultuuridevahelist dialoogi ja kultuurilist mitmekesisust. Luuakse seosed ELi tasandi integreerimist käsitlevate võrgustike ja andmebaasidega ⁽¹⁾ .	Avatud koordineerimise meetod Ekspertid teevad kokkuvõtte kultuuridevahelise dialoogi alase poliitika ja olemasolevatest headest tavadest ⁽²⁾ , pöörates erilist tähelepanu rändajate ja pagulaste integreerimisele ühiskonda kunsti ja kultuuri abil.	2016 Heade tavade käsiraamat.

⁽¹⁾ Nagu Euroopa integratsioonialane veebisait: <https://ec.europa.eu/migrant-integration/pratiques-dintegration>

⁽²⁾ Olemasoleva poliitika ja tavade kogum kultuurilise mitmekesisuse ja kultuuridevahelise dialoogi edendamise kohta on esitatud avatud koordineerimise meetodi töörihma 2014. aasta aruandes avaliku sektori kunsti- ja kultuuriasutuste rolli kohta kultuurilise mitmekesisuse ja kultuuridevahelise dialoogi edendamisel: http://ec.europa.eu/culture/library/reports/201405-omc-diversity-dialogue_en.pdf

⁽¹⁾ ELT C 463, 23.12.2014, lk 4.

⁽²⁾ Dok EUCO 26/15.

⁽³⁾ Nõukogu järelused kultuurilise mitmekesisuse ja kultuuridevahelise dialoogi edendamise kohta Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide välissuhetes (ELT C 320, 16.12.2008, lk 10).

Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused, milles vaadatakse läbi 2011. aasta resolutsioon, mis käsitleb ELi liikmesriikide esindamist Maailma Dopinguvastase Agentuuri (WADA) haldusnõukogus ning ELi ja selle liikmesriikide seisukohtade kooskõlastamist enne WADA kohtumisi

(2015/C 417/08)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU JA LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJAD,

TULETADES MEELDE

nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsiooni, mis käsitleb ELi liikmesriikide esindamist Maailma Dopinguvastase Agentuuri (WADA) haldusnõukogus ning ELi ja selle liikmesriikide seisukohtade kooskõlastamist enne WADA kohtumisi, ning eriti asjaolu, et nimetatud resolutsiooni kohaldamisel saadud kogemused tuleb 31. detsembriks 2015 läbi vaadata ⁽¹⁾;

VÖTTES TEADMISEKS

6. ja 7. juulil 2015 Luxembourgis toimunud ministrite mitteametlikul sporditeemalisel kohtumisel toimunud arutelud, mille käigus vahetati arvamusi resolutsiooni kohaldamise kohta,

LEPIVAD KOKKU, ET

2011. aasta resolutsioonis esitatud esindamissüsteem ja kooskõlastamiskord peaksid jääma kehtima.

TUNNISTAVAD, ET JÄRGMISI ELEMENTE TULEKS TUGEVDADA:

- nõukogu eesistujariigi regulaarsem osalemine Euroopa Nõukogu (sealhulgas CAHAMA) ja WADA kohtumistel;
- süstemaatilisemad panused komisjonilt ELi pädevusse kuuluvates küsimustes ELi volituste eelnõu ettevalmistamisel;
- liikmesriikide ja nõukogu eesistujariigi käsutuses oleva teadusliku eksperditeabe suurendamine, näiteks kasutades olemasolevat mitteametlikku ekspertide võrgustikku;
- erakorraliste ja kohapeal toimuvate kooskõlastamiskohtumiste parandamine ning avaliku sektori asutuste esindajate kohtumiste parem ettevalmistamine.

LEPIVAD KOKKU, ET

nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajad vaatavad 31. detsembriks 2018 veel kord läbi 2011. aasta resolutsiooni edasisel kohaldamisel saadud kogemused ja kaaluvad, kas resolutsiooniga kehtestatud korda on vaja kohandada.

⁽¹⁾ ELT C 372, 20.12.2011, lk 7.

Nõukogu järeldused laste motoorsete oskuste, kehalise aktiivsuse ja sporditegevuse kohta ⁽¹⁾

(2015/C 417/09)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU JA LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJAD,

I. TULETADES MEELDE POLIITILIST TAUSTA, MIS ON ESITATUD LISAS, NING JÄRGMISI DOKUMENTE:

1. nõukogu 27. novembri 2012. aasta järeldused „tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamise kohta” ⁽²⁾, kus rõhutatakse, et „ennetustegevuse, ravi ja taastumisega seotud kasust tulenevalt on kehaline aktiivsus kasulik igas vanuses”;
2. nõukogu 26. novembri 2013. aasta soovitus tervist tugevdava kehalise aktiivsuse sektoritevahelise edendamise kohta ⁽³⁾, milles kutsuti liikmesriike üles töötama välja sektoritevahelist poliitikat ja integreeritud strateegiat, mis hõlmaks sporti, haridust, tervishooidu, transporti, keskkonda, linnaplaneerimist ja muid asjaomaseid sektoreid, ning rõhutati, et „kooli kehalisel kasvatusel on potentsiaali olla tõhusaks vahendiks teadlikkuse suurendamisel tervist tugevdava kehalise aktiivsuse tähtsusest ja koolid saavad vastavaid tegevusi hõlpsalt ja tõhusalt rakendada”;
3. Euroopa Liidu 21. mail 2014. aastal vastu võetud teine spordialane töökvaa (2014–2017) ⁽⁴⁾, millega määratleti tervist tugevdav kehaline aktiivsus (HEPA) ning haridus ja koolitus spordi valdkonnas ELi tasandil toimuva spordialase koostöö prioriteetsete teemade ja millega loodi HEPA eksperdirühm, kes esitab soovitused, et ergutada kehalise kasvatusel läbiviimist koolides, sealhulgas motoorsete võimete arendamist varases lapsepõlves, ning luua väärtuslikud sidemed spordisektori, kohalike ametivõimude ja erasektoriga,

II. TUNNISTAVAD, ET

4. rahvusvaheline üldsus on juba ammu tunnistanud mängu ja puhkuse tähtsust iga lapse elus. 1989. aasta lapse õiguste konventsiooni artiklis 31 sätestatakse sõnaselgelt, et „osalisriigid tunnustavad lapse õigust puhkusele ja jõudeajale, mida ta saab kasutada mänguks ja meelelahutuslikuks tegevuseks vastavalt eale ning vabaks osavõtuks kultuuri- ja kunstielust”. Igasugune lastele mõeldud tegevus, sealhulgas sporditegevus ja kehaline kasvatus, peab alati olema kooskõlas ÜRO lapse õiguste konventsiooniga;
5. ELi suunistes füüsilise tegevuse kohta ⁽⁵⁾ märgiti, et viimastel aastatel on väikeste laste igapäevaharjumused muutunud seoses uute jõudeaja veetmise võimalustega (televisioon, internet, videomängud, nutitelefonid jne) ning et see on toonud kaasa nende kehalise aktiivsuse vähenemise. Seda suundumust võivad seletada ka ajalised, sotsiaalsed ja rahalised takistused, elustiili muutused või sobivate spordirajatiste puudumine lähikonnas. ELi suunistes rõhutati, et tuntakse suurt muret selle üle, et laste ja noorte kehaline aktiivsus kipub asenduma istuvama tegevusega;
6. vaatamata laste üldisele kalduvusele olla kehaliselt aktiivne, on nende kehaline aktiivsus viimase 20 aasta jooksul vähenenud. See muutus langeb kokku laste suureneva ülekaalulisuse ja rasvumise ning terviseprobleemide või füüsilise puudega, nagu luu- ja lihaskonna vaevused. Vastavalt WHO uurimusele „Childhood Obesity Surveillance Initiative”, oli 2010. aastal ELis umbes üks kolmest 6–9-aastasest lapsest ülekaalus või rasvunud ⁽⁶⁾. Tegemist on murettekitava tõusuga võrreldes aastaga 2008, kui see arv oli üks neljast ⁽⁷⁾. Tööstusriikides on alla 5-aastaste laste

⁽¹⁾ Käesolevate järelduste kontekstis viitab mõiste „lapsed” lastele vanuses 0–12 aastat.

⁽²⁾ ELT C 393, 19.12.2012.

⁽³⁾ ELT C 354, 4.12.2013.

⁽⁴⁾ ELT C 183, 14.6.2014.

⁽⁵⁾ ELi suunistes füüsilise tegevuse kohta: soovituslikud poliitilised meetmed tervist parandava füüsilise tegevuse toetamiseks, (2008), mida tervitati ELi spordi eest vastutavate ministrite mitteametliku kohtumise eesistujariigi järeldustes. http://ec.europa.eu/sport/library/doc/c1/pa_guidelines_4th_consolidated_draft_en.pdf

⁽⁶⁾ ELi laste rasvumist käsitlev 2014.–2020. aasta tegevuskava (http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/childhoodobesity_actionplan_2014_2020_en.pdf).

⁽⁷⁾ KOM(2005) 0637.

puhul ülekaalus ja kasvamine suurenenud 8 %lt aastal 1990 12 %ni aastal 2010 ja jõuab eeldatavasti 14 %ni aastal 2020 ⁽⁸⁾. Vähesel kehalisel aktiivsusel on kahjulik mõju ka tervishoiusüsteemidele ja majandusele tervikuna. Hinnanguliselt kulub igal aastal umbes 7 % ELi riiklikest tervishoiueelarvetest kasvamisega seotud haigustele ⁽⁹⁾;

7. selleks et neid lapsepõlve tervise ja arenguga seotud probleeme vältida, peab kõiki lapsi (ka puudega lapsi) innustama kehalisele aktiivsusele. Olulised on alushariduse ja lastehoiu aastad, kuna peamised oskused omandatakse sel perioodil. Läbi mängu ja kehalise tegevuse õpivad ja harjutavad lapsed oskusi, mida nad kogu elu jooksul vajavad. See õppeprotsess, mida nimetatakse mootorsete võimete arendamiseks, ei arene alati loomulikult. Seepärast on erakordselt tähtis edendada teadlikkust ja luua lastele võimalused kehaliseks tegevuseks;
8. Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) tegi kindlaks, et ebapiisav kehaline aktiivsus on ülemaailmse enneaegse suremuse ja haigestumise tähtselt neljas riskifaktor ⁽¹⁰⁾. Kehalise aktiivsuse kasulikkus on hästi teada. Kehaline aktiivsus on üks tõhusamaid viise mittenakkuslike haiguste ennetamiseks ja kasvamise vastu võitlemiseks ning tervisliku eluviisi säilitamiseks ⁽¹¹⁾. Lisaks on üha enam tõendeid selle kohta, et kehalise aktiivsuse ning vaimse tervise ja kognitiivsete protsesside vahel esineb positiivne seos ⁽¹²⁾.

WHO aruanded ⁽¹³⁾ on näidanud, et regulaarne keskmine kuni intensiivne sportimine või kehaline aktiivsus (kooliealiste laste puhul vähemalt 60 minutit päevas ja väikelaste puhul kolm tundi) ⁽¹⁴⁾ loob pikaajalised eeldused kehaliseks aktiivsuseks, mis teismeeas ja täiskasvanuna suureneb ⁽¹⁵⁾. Samuti on uuringud näidanud, et kui lapsed alustavad varakult treeningutega, on neil kalduvus saada paremaid akadeemilisi tulemusi, neil on vähem probleeme käitumise ja distsipliiniga ning nad suudavad klassis kauem tähelepanelikud olla kui nende kaaslased ⁽¹⁶⁾;

9. selles kontekstis on hariduskeskkond eriti tähtis, kuna kehalise tegevuse ja spordi harrastamisega alustavad lapsed koolis. Seepärast soodustavad koolid ja õpetajad ning laste haridus- ja hooldusasutuste ning spordiklubide õpetajad väikeste laste kehalist aktiivsust. Samuti mängivad laste jaoks tähtsat rolli vanemad, perekond ja laiem kogukond;
10. eksperdid on seisukohal, et alla 12-aastaste laste sobilik kehaline tegevus tuleks korraldada vanuserühmade kaupa ⁽¹⁷⁾. Väikelaste ja algklassilaste tegevuse hulka kuuluvad struktureeritud ja struktureerimata tegevused, mis aitavad lastel arendada selliseid oskusi nagu jooksmine, hüppamine või viskamine;

⁽⁸⁾ www.toybox-study.eu

⁽⁹⁾ ELi laste kasvamisest käsitlev 2014.–2020. aasta tegevuskava.

⁽¹⁰⁾ Global Recommendations on Physical Activity for Health, WHO, 2010.

⁽¹¹⁾ Lee IM, Shiroma EJ, Lobelo F, Puska P, Blair SN, Katzmarzyk PT, Lancet Physical Activity Series Working Group. Effect of physical activity on major non-communicable disease worldwide: an analysis of burden of disease and life expectancy 2012 Jul. Lancet.

⁽¹²⁾ Strong, WB, RM Malina, CJR Blimkie, SR Daniels, RK Dishman, B Gutin, AC Hergenroeder, A Must, PA Nixon, JM Pivarnik, T Rowland, S Trost, F Trudeau (2005), „Evidence Based Physical Activity for School-Age Youth”, The Journal of Pediatrics, 146(6):732–737.

U.S. Department of Health and Human Services. Physical Activity Guidelines Advisory Committee Report, 2008 (<http://www.health.gov/paguidelines/Report/pdf/CommitteeReport.pdf>)

Saint-Galleni ülikoolis 2011. aastal läbi viidud uurimus.

⁽¹³⁾ Global recommendations on Physical Activity for Health, World Health Organisation 2010 (http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/44399/1/9789241599979_eng.pdf),

U.S. Department of Health and Human Services. Physical Activity Guidelines Advisory Committee Report, 2008 (<http://www.health.gov/paguidelines/Report/pdf/CommitteeReport.pdf>)

Saint-Galleni ülikoolis 2011. aastal läbi viidud uurimus.

⁽¹⁴⁾ Nt Department of Health and Aging: National Physical Activity Guidelines for Australians. Canberra: Commonwealth of Australia; 2014 või UK Physical activity guidelines and National Health Service (NHS) in England: Physical activity guidelines for children (under five years) (<http://www.nhs.uk/Livewell/fitness/Pages/physical-activity-guidelines-for-children.aspx>)

⁽¹⁵⁾ G.J. Welk, J.C. Eisenmann ja J. Dolman, „Health-related physical activity in children and adolescents: A bio-behavioural perspective”, The handbook of physical education, eds. D. Kirk, D. Macdonald ja M. O'Sullivan, London: Sage Publications Ltd., 2006, lk 665–684.

⁽¹⁶⁾ Physical Activity May Strengthen Children's Ability To Pay Attention (<http://www.sciencedaily.com/releases/2009/03/090331183800.htm>) ja „The Association between school-based physical activity, Including Physical education and academic performance” U.S. Department of Health and Human Services July 2010 (http://www.cdc.gov/healthyyouth/health_and_academics/pdf/pa-pe_paper.pdf)

⁽¹⁷⁾ Kategooriad, mida soovitati Kanada kontseptsioonis sportlase pikaajalise arengu kohta.

11. mõned liikmesriigid on juba välja töötanud mitmesugusel tasemel erinevad riiklikud strateegiad, et julgustada arendama mootorseid oskusi varases lapsepõlves ning kehalist aktiivsust ja sporditegevust alla 12-aastastel lastel, peamiselt koostöös spordisektori ja spordiklubide või -föderatsioonidega ⁽¹⁸⁾;
12. vastavalt oma volitustele pakkus tervist tugevdava kehalise aktiivsuse (HEPA) eksperdirühm 2015. aasta juunis välja soovitusel, et edendada koolides kehalist kasvatust, sealhulgas varases lapsepõlves mootorseid oskusi,

III. KUTSUVAAD ELI LIIKMESRIIKE ÜLES

13. kaaluma sektoritevahelise poliitika rakendamist, muu hulgas hariduse, noorte ja tervise sektoris, et edendada varases lapsepõlves kehalise aktiivsuse kasvatamist ja mootorseid oskusi, võttes arvesse HEPA eksperdirühma järgmisi asjakohaseid soovitusi:
 - suurendada teadlikkust, et eelkoolile ja koolile eelnev periood on potentsiaalne võimalus laste kehalise aktiivsuse edendamiseks, eelkõige arendades nende peamisi mootorseid oskusi ja kehalist teadlikkust;
 - teadvustada kõikidele kooli- ja koolivälise sektori sidusrühmadele (õpetajad, treenerid, lapsevanemad jne), kui tähtis on lastele kohase kehalise aktiivsuse ja sporditegevuse arendamine;
 - luua suhted koolide ja asjaomaste organisatsioonide (spordiorganisatsioonid, sotsiaal- ja erasektor ning kohalikud omavalitsused) vahel, et edendada ja suurendada kooliväliste tegevuste kättesaadavust;
 - julgustada koole looma koostöövõrgustikku spordiorganisatsioonide ja muude kohalike (riiklike) sportlike tegevuste korraldajatega, eesmärgiga edendada nii õppekavasiseid kui ka -väliseid tegevusi ning tagada kvaliteetsete ja ohutute infrastruktuuride ja vahendite kättesaadavus kehalise kasvatuse ning õppekava- või koolivälise tegevuse tarbeks, ning suunata kohalike teadvustamiskampaaniate rakendamist;
 - kaaluda algatusi, et julgustada kohalikke omavalitsusi looma tingimusi kooli ja kodu vahelise aktiivse transpordi arendamiseks;
14. innustama ja toetama asjakohasel tasandil kõikide sidusrühmade (õpetajad, lapsevanemad, koolid, klubid, koolitajad jne) algatusi, mille eesmärgiks on edendada kohaseid mootorseid oskusi ja kehalist aktiivsust;
15. edendama vastavatele vanuserühmadele kohast spordi- ja kehalist tegevust alates varasemast lapsepõlvest läbi väikelapse- ja algkooliea ning kooskõlas laste konkreetsete vajaduste ja vanusega, andes instruktoritele/koolitajatele suunavaid juhiseid;
16. innustama kasutama teadlikkuse parandamist ja teabe edastamist riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, et ergutada huvi laste mootorsete oskuste ja kehalise aktiivsuse vastu;
17. innustama vanemaid, perekonda ja laiemat kogukonda osalema aktiivselt kehalises tegevuses koos oma lastega, kasutades selleks sobivaid rajatisi (näiteks rattaradasid ja ohutuid mänguväljakuid);
18. kaaluma laste ja noorte spordiinfrastruktuuri parandamise algatuste toetamist, eelkõige haridusasutustes, edendades kohalikul tasandil koolide ja spordiklubide vahelist koostööd lastele mõeldud varustuse ja rajatiste pakkumisel;

⁽¹⁸⁾ Näiteks: Prantsusmaa ja mitme spordiala föderatsioonid (Ufolep, Usep) või ühe spordiala föderatsioonid (võimlemine või ujumine) eritreeningutega 0–6-aastastele lastele. Madalmaades pakutakse väikelastele erikursusi sellistel spordialadel nagu võimlemine ja ujumine. Austrias on programmi „Move Children Healthily/Kinder gesund bewegen” eesmärk luua koostöö spordiklubide ja lasteaedade/algkoolide vahel ning edendada aktiivset eluviisi, pakkudes kehalist tegevust lastele vanuses 2–10 aastat.

19. kaaluma stiimulitepakkumist spordiorganisatsioonidele ja -klubidele, koolidele, haridusasutustele ja noortekeskustele ning muudele kogukondlikele või vabatahtlikele organisatsioonidele, kes edendavad lastele mõeldud kehalist tegevust,

IV. KUTSUVAD EUROOPA LIIDU NÕUKOGU EESISTUJARIIKI, LIKMESRIIKE JA KOMISJONI ÜLES NENDE VASTAVATE PÄDEVUSTE RAAMES:

20. võtma HEPA eksperdirühma soovitusel edasise poliitilise tegevuse aluseks nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil, kuna need pakuvad tõenditel põhinevaid fakte ja praktilisi tegevusjuhiseid;

21. intensiivistama koostööd selliste poliitikavaldkondade vahel, mis vastutavad laste motoorsete oskuste ja kehalise kasvatus eest, kooskõlas HEPA eksperdirühma soovitustega, eelkõige spordi, tervise, hariduse ja transpordi valdkonnas;

22. kaaluma Euroopa spordinädalat silmas pidades erilise rõhu asetamist algatustele, millega toetatakse ja edendatakse koolipõhist ja õppekavavälisist sporditegevust;

23. kui see on asjakohane, edendama riiklike järelevalvesteemide, uuringute või hindamiste rakendamist, et teha kindlaks laste kehalise aktiivsuse tase ja harjumused;

24. näitama, kuidas motoorsete oskuste arendamise edendamisega lapsepõlves ja laste istuva eluviisi vältimise strateegiatega saaks tulevase ELi tasandi tegevuse kontekstis tõhusamalt tegeleda;

25. innustama rahaliselt toetama motoorsete oskuste ja kehalise kasvatuses seotud algatusi läbi olemasolevate ELi programmide nagu „Erasmus+” ja Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid ning tervitama komisjonilt saadavat lisateavet seoses sporti toetavate ELi rahastamisprogrammidega,

V. KUTSUVAD EUROOPA KOMISJONI ÜLES

26. edendama ja toetama laste motoorsete oskuste ja kehalise kasvatuses parimate tavade vahetamist ELi kontekstis;

27. parandama tõendusbaasi, toetades tihedas koostöös WHOga kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete andmete kogumist ⁽¹⁹⁾ laste kehalise aktiivsuse, tervisenäitajate ja spordis osalemise kohta koolieelsetes asutustes, koolides ja neist väljaspool;

28. töötama koostöös teadusekspertide, sealhulgas WHOga, välja laste kehalise tegevuse suunised koolieelsetele lasteasutustele, koolidele ja spordiklubidele, mis on suunatud eelkõige poliitikakujundajatele, kohalikele omavalitsustele, lapsevanematele, perekonnale ja laiemale kogukonnale,

VI. KUTSUVAD SPORDILIIKUMIST ÜLES KAALUMA JÄRGMIST:

29. pakkuda lastele sobivat mittevõistluslikku sporditegevust, mis on kohandatud asjakohase taseme jaoks, eesmärgiga parandada laste tervist ja isiklikku arengut;

30. toetada selliste tegevuste organiseerimist, mis edendavad varases lapsepõlves koolipõhist ja õppekavavälisist sporditegevust ning motoorseid oskusi, muu hulgas seoses Euroopa spordinädalaga;

⁽¹⁹⁾ Põhineb järelevalve raamistikul, mis on kindlaks määratud nõukogu soovitusel tervist tugevdava kehalise aktiivsuse kohta (26. november 2013. a.).

31. panustada tihedate partnerluste, ühiste eesmärkide ja teavituskampaaniate arendamisse koostöös kohalike omavalitsuste ja kogukondadega, muu hulgas hariduse, noorte ja tervise sektoris, et võidelda istuva eluviisiga, edendades sporti koolis ja väljaspool kooli;
 32. võtta kindlam kohustus edendada spordi ja kehalise aktiivsuse algatusi, eesmärgiga võidelda laste istuva eluviisi vastu, kasutades selleks partnerlust ja koostööd era- ja riigisektoriga.
-

LISA

Poliitiline taust

1. Euroopa aasta „Haridus spordi kaudu” (EYES 2004), mis rõhutas spordi rolli hariduses ja juhtis tähelepanu spordi laiaulatuslikule sotsiaalsele rollile.
2. Euroopa Komisjoni 11. juulil 2007. aastal esitatud valge raamat spordi kohta, milles toonitati kehalise aktiivsuse tähtsust ja märgiti, et „koolis ja ülikoolis spordile kulutatud aeg tugevdab tervist ja mõjub soodsalt õpingutele ja seda kasu tuleb rõhutada” ⁽¹⁾.
3. Euroopa Komisjoni poolt 2007. aastal vastu võetud toitumise, ülekaalulisuse ja rasvumisega seotud tervisekõsimustega tegelemise Euroopa strateegia ⁽²⁾, milles innustati kehalisele tegevusele ja kuulutati prioriteediks lapsed ja madalama sotsiaal-majandusliku staatusega rühmad, rõhutades, et „*lapsepõlvel on tervislike eluviiside kujundamisel ja tervisliku elustiili jätkamiseks vajalike oskuste kujundamisel suur tähtsus. Koolidel on selles kindlasti otsustav roll*” ⁽³⁾.
4. Euroopa Parlamendi 30. oktoobri 2007. aasta aruanne spordi rolli kohta hariduses ⁽⁴⁾ ja sellele järgnenud samanimeline resolutsioon, milles kutsuti „liikmesriike ja pädevaid asutusi tagama, et koolide ja eelkoolide õppekavades pannakse rohkem rõhku tervise arendamisele, julgustades eelkooliealisele vanuserühmale sobiva kehalise aktiivsuse konkreetsete vormide kasutamist”.
5. Euroopa Komisjoni 18. jaanuari 2011. aasta teatis „Euroopa mõõtme arendamine spordis”, milles tunnustati vajadust toetada „*uuenduslikke algatusi elukestva õppe kavas, mis on seotud kehalise aktiivsusega koolis*” ⁽⁵⁾.
6. Spordiministrite konverentsil (MINEPS V) 28.–30. mail 2013. aastal vastu võetud Berliini deklaratsioon, kus „*rõhutati, et kehaline kasvatus on lastele esmane kokkupuude eluoskuste õppimise, elukestva kehalise aktiivsuse harjumuste ja tervisliku elustiili arendamisega*”, ning toetati „*programmivälise kaasava koolispordi olulist rolli varases arengus ning laste ja noorte kasvatamisel*”.
7. Euroopa Komisjoni poolt 2014. aastal algatatud ELi laste rasvumist käsitlev 2014.–2020. aasta tegevuskava ⁽⁶⁾. Kaheksa peamise valdkonna hulgas toonitas Euroopa Komisjon tervislikuma keskkonna edendamist, eelkõige koolides ja koolieelsetes õppeasutustes, ning kehalise aktiivsuse hoogustamist.

⁽¹⁾ KOM(2007) 391 (lõplik).

⁽²⁾ KOM(2007) 279 (lõplik).

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/nutrition/documents/nutrition_wp_en.pdf

⁽⁴⁾ A6-0415/2007.

⁽⁵⁾ KOM(2011) 12 (lõplik).

⁽⁶⁾ 24. veebruar 2014 (ajakohastatud 12. märtsil ja 28. juulil 2014).

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET